

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı

TEZİN ADI

1949'DAN GÜNÜMÜZE SİVAS'TA SENDİKACILIK

Yüksek Lisans Tezi

Öğrencinin Adı SOYADI

Özlem BULUT

Sivas

Nisan 2015

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı

1949'DAN GÜNÜMÜZE SİVAS'TA SENDİKACILIK

Yüksek Lisans Tezi

Özlem BULUT

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Adnan MAHIROĞULLARI

Sivas
Nisan 2015

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Çalışma Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı :
Tezin Başlığı : 1949'dan Günümüze Sivas'ta Sendikacılık
Savunma Tarihi : 06.03.2015
Danışmanı : Prof. Dr. Adnan MAHIROĞULLARI

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Adnan MAHIROĞULLARI

Üye : Doç. Dr. Halis BAŞEL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul YUVALI

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Özlem BULUT tarafından hazırlanan 1949'dan Günümüze Sivas'ta Sendikacılık başlıklı tez, kabul edilmiştir. ../.../.....

Prof. Dr. Alim YILDIZ
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

İmza

Öğrencinin Adı SOYADI

Özlem BULUT

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	xi
TABLO DİZİNİ.....	xiii
ÖZET	xv
ABSTRACT.....	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE SENDİKACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ

1. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİ (1895-1923).....	3
1.1. 1908 Öncesi Dönem.....	3
1.2. 1908 Sonrası Dönem.....	4
1.2.1. II. Meşrutiyet’in İlanı ve İlk İşçi Örgütlenmeleri.....	4
1.2.1.1. Taban Örgütler.....	4
1.2.1.2. Üst Örgütler.....	4
1.2.2. Örgütlenme ile İlgili Yasal Düzenlemeler.....	5
1.2.2.1. Tatil-i Eşgal Kanunu.....	5
1.2.2.2. Cemiyetler Kanunu.....	5
2. CUMHURİYET DÖNEMİ.....	6
2.1. 1923-1946 Yılları Arası Dönem.....	6
2.1.1. Cumhuriyet’in İlanı Sonrasında İşçi Örgütlenmeleri.....	7
2.1.1.1. Taban Örgütler.....	7
2.1.1.2. Üst Örgütler.....	7
2.1.1.3. İşçi Eylemleri.....	7
2.1.2. İşçi Örgütlenmeleri Üzerinde Olumsuz Etki Yapan Yasal Düzenlemeler.....	8
2.1.2.1. Takrir-i Sükun Kanunu.....	8
2.1.2.2. 3512 Sayılı Cemiyetler Kanunu.....	8
2.2. 1946-1960 Yılları Arası Dönem.....	9
2.2.1. Cemiyetler Kanunu’nda Yapılan Değişiklik Sonrası İlk Örgütlenmeler: 1946 Sendikacılığı.....	9

2.2.2.	1947 Tarih 5018 Sayılı Kanun.....	10
2.2.3.	İlk Sendikalar Kanunu Sonrasında İşçi Örgütlenmeleri.....	10
2.2.3.1.	Taban Örgütler.....	11
2.2.3.2.	Üst Örgütler.....	11
2.2.3.3.	İşçi Eylemleri.....	12
2.3.	1960-1980 Yılları Arası Dönem.....	13
2.3.1.	Sendikacılıkla İlgili Yasal Düzenlemeler.....	13
2.3.1.1.	1961 Anayasası'nın İlgili Maddeleri.....	13
2.3.1.2.	274 Sayılı Sendikalar Kanunu ve 1317 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişiklikler.....	13
2.3.1.3.	275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu.....	14
2.3.1.4.	624 Sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu.....	16
2.3.2.	1963-1980 Yılları Arası Dönemde İşçi Örgütlenmeleri.....	17
2.3.2.1.	Taban Örgütler.....	17
2.3.2.2.	Üst Örgütler.....	17
2.3.3.	Sendikal Harekette Bölünmeler.....	18
2.3.3.1.	Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması (SADA).....	18
2.3.3.2.	Dörtler Raporu ve Kızılcahamam Toplantısı.....	18
2.3.3.3.	Onikiler Raporu.....	19
2.3.4.	Artan Sendikal Eylemler.....	19
2.3.5.	Memur Sendikacılığı.....	20
2.3.5.1.	1965-1971 Yılları Arası Dönemde Taban Örgütler.....	20
2.3.5.2.	1965-1971 Yılları Arası Dönemde Üst Örgütler.....	20
2.3.5.3.	İlk Dönem Memur Sendikacılığının Sona Ermesi.....	20
2.4.	1980 Sonrası Dönem.....	21
2.4.1.	Sendikacılıkta Değişen Koşullar.....	21
2.4.1.1.	Küreselleşme Süreci ve Uluslararası Rekabet.....	21
2.4.1.2.	Neoliberal Politikalar ve 24 Ocak Kararları.....	21
2.4.2.	12 Eylül 1980-1983 Arası Dönem.....	22
2.4.3.	Sendikacılıkla İlgili Yasal Düzenlemeler.....	22
2.4.3.1.	1982 Anayasası'nın İlgili Maddeleri.....	22
2.4.3.2.	2821 Sayılı Sendikalar Kanunu.....	23
2.4.3.3.	2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu.....	24
2.4.3.4.	4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikası Kanunu.....	26
2.4.3.5.	6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu.....	28
2.4.4.	1980 Sonrası Dönemde İşçi Örgütlenmeleri.....	30
2.4.4.1.	Taban Örgütler.....	30
2.4.4.2.	Üst Örgütler.....	30
2.4.5.	Sendikal Eylemler.....	31

2.4.6. Memur Sendikacılığı.....	33
2.4.6.1. Taban Örgütler.....	33
2.4.6.2. Üst Örgütler.....	33

İKİNCİ BÖLÜM

SİVAS'TA SENDİKAL ÖRGÜTLENME

1. CUMHURİYET SONRASI SİVAS'IN SOSYO EKONOMİK YAPISI.....	35
2. SİVAS'TA İŞÇİ ÖRGÜTLENMELERİ.....	38
2.1. 1949-1963 Yılları Arası Dönem.....	39
2.1.1. Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası.....	39
2.1.2. Divriği Demir İşçileri Sendikası.....	40
2.1.3. Eti Demir Cevher ve Teknik İşçileri Sendikası.....	40
2.1.4. Sivas Bölgesi İnşaat İşçileri Sendikası.....	40
2.1.5. Sivas Bayındırlık Bakanlığı İşyeri İşçileri Sendikası.....	41
2.1.6. Sivas Askeri İşyeri İşçileri Sendikası.....	41
2.1.7. Sivas Çimento Sanayi İşçileri Sendikası.....	42
2.2. 1963-1980 Yılları Arası Dönem.....	42
2.2.1. Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası.....	42
2.2.2. Divriği Demir İşçileri Sendikası.....	43
2.2.3. Sivas Dev Maden-İş Sendikası.....	44
2.2.4. Sivas ve Havalisi Maden İşçileri Sendikası.....	44
2.2.5. Yapı-İş (Sivas ve Havalisi İnşaat İşçileri Sendikası).....	44
2.2.6. Yapı-İş (Orta ve Doğu Anadolu Bölgesi İnşaat Bayındırlık Çimento Toprak Cam Seramik İşçileri Sendikası).....	44
2.2.7. Sivas Yol-İş Sendikası.....	45
2.2.8. YSE-İş Sendikası.....	45
2.2.9. Bağımsız Toprak Su-İş Sendikası.....	45
2.2.10. Sivas Harb-İş Sendikası.....	46
2.2.11. Sivas Çimento Sanayi İşçileri Sendikası.....	46
2.2.12. Tek Çimsa-İş Sendikası.....	46
2.2.13. Türkiye Üretme ve Yetiştirme İşçileri Sendikası.....	46
2.2.14. DSİ Enerji Su İşçileri Sivas ve Havalisi Sendikası.....	47
2.2.15. Tek Gıda-İş Sendikası.....	47
2.2.16. Türkiye Öz Gıda-İş Sendikası.....	47
2.2.17. Genel-İş Sendikası.....	47
2.2.18. Türkiye Sağlık-İş Sendikası.....	47
2.2.19. Koop-İş Sendikası.....	48

2.3.	1980 Sonrası Dönem.....	48
2.3.1.	Demiryolu İşçileri Sendikası Sivas Şubesi.....	50
2.3.2.	Cevher-İş Sendikası Sivas Şubesi	50
2.3.3.	Yol-İş Sendikası Sivas 1Nolu Şube	51
2.3.4.	Yol-İş Sendikası Sivas 2 Nolu Şube	51
2.3.5.	Harb-İş Sendikası Sivas Şubesi	52
2.3.6.	Çimse-İş Sendikası Sivas Şubesi	52
2.3.7.	Tarım-İş Sendikası Sivas Şubesi	53
2.3.8.	Tes-İş Sendikası Sivas Şubesi	53
2.3.9.	Tek Gıda-İş Sendikası Sivas Şubesi	53
2.3.10.	Belediye-İş Sendikası Sivas Şubesi	53
2.3.11.	Hizmet-İş Sendikası Sivas Şubesi.....	54
2.3.12.	Türkiye Sağlık-İş Sendikası Sivas Şubesi.....	54
2.3.13.	Koop-İş Sendikası Sivas Şubesi	55
2.3.14.	Türk Metal Sendikası Sivas Şubesi	55
2.3.15.	Teksif Sendikası Sivas Şubesi	55
2.3.16.	Türkiye Haber-İş Sendikası Sivas Şubesi	55
3.	SİVAS'TA MEMUR ÖRGÜTLENMELERİ.....	56
3.1.	1965-1971 Yılları Arası Dönem.....	56
3.1.1.	Türkiye Öğretmenler Sendikası Sivas Şubesi	56
3.1.2.	Sümer Çimento Memurları ve Hizmetlileri Sendikası.....	56
3.1.3.	Ortadoğu Faal Demiryolu Personeli Sendikası.....	57
3.1.4.	Sivas Türk Demiryolcuları Memur ve Hizmetlileri Sendikası.....	57
3.1.5.	Sivas İli Özel İdaresi Memur Sendikası.....	57
3.2.	1992 Sonrası Dönem.....	57
3.2.1.	Kamu-Sen'e Bağlı Sendikalar.....	58
3.2.1.1.	Türk Büro-Sen.....	58
3.2.1.2.	Türk Eğitim-Sen.....	59
3.2.1.3.	Türk Sağlık-Sen.....	59
3.2.1.4.	Türk Yerel Hizmet-Sen.....	60
3.2.1.5.	Türk Haber-Sen.....	60
3.2.1.6.	Türk Kültür Sanat-Sen.....	61
3.2.1.7.	Türk İmar-Sen.....	61
3.2.1.8.	Türk Ulaşım-Sen.....	61
3.2.1.9.	Türk Tarım Orman-Sen.....	62
3.2.1.10.	Türk Enerji-Sen.....	62
3.2.1.11.	Türk Diyanet Vakıf-Sen.....	62
3.2.2.	KESK'e Bağlı Sendikalar.....	63
3.2.2.1.	Büro Emekçileri Sendikası.....	63
3.2.2.2.	Eğitim-Sen.....	63
3.2.2.3.	Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası.....	64

3.2.2.4.	Tüm Bel-Sen.....	64
3.2.2.5.	Kültür Sanat-Sen.....	65
3.2.2.6.	Yapı Yol-Sen.....	65
3.2.2.7.	Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası.....	65
3.2.2.8.	Tarım Orkam-Sen.....	65
3.2.2.9.	Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası.....	66
3.2.3.	Memur-Sen'e Bağlı Sendikalar.....	66
3.2.3.1.	Büro Memur-Sen.....	66
3.2.3.2.	Eğitim Bir-Sen.....	66
3.2.3.3.	Sağlık-Sen.....	67
3.2.3.4.	Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası.....	67
3.2.3.5.	Birlik Haber-Sen.....	68
3.2.3.6.	Kültür Memur-Sen.....	69
3.2.3.7.	Bayındır Memur-Sen.....	69
3.2.3.8.	Ulaştırma Memur-Sen.....	69
3.2.3.9.	Toç Bir-Sen.....	70
3.2.3.10.	Enerji Bir-Sen.....	70
3.2.3.11.	Diyanet-Sen.....	70
3.2.4.	BASK'a Bağlı Sendikalar.....	70
3.2.4.1.	Bağımsız Sağlık-Sen.....	70
3.2.4.2.	Bağımsız Yerel-Sen.....	71
3.2.4.3.	Bağımsız Haber-Sen.....	71
3.2.4.4.	Bağımsız Yapı İmar-Sen.....	71
3.2.4.5.	Bağımsız Ulaşım-Sen.....	71
3.2.4.6.	Bağımsız Tarım Orman-Sen.....	71
3.2.4.7.	Bağımsız Enerji-Sen.....	71
3.2.5.	Bağımsız Sendikalar.....	71
3.2.5.1.	Tem-Sen.....	71
3.2.5.2.	Eğitim-İş.....	72

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS'TAKİ SENDİKALARIN FAALİYETLERİ

1. İŞÇİ SENDİKALARININ FAALİYETLERİ.....	73
1.1. 1949-1963 Yılları Arası Dönem.....	73
1.1.1. Komünizmi Tel'in Mitingleri.....	73
1.1.2. Diğer Mitingler, Eylemler.....	73
1.1.3. Konut Kooperatifçiliği.....	73

1.1.4.	Seminerler, Toplantılar, Konferanslar.....	73
1.1.5.	Diğer Faaliyetler.....	74
1.2.	1963-1980 Yılları Arası Dönem.....	75
1.2.1.	Toplu Sözleşme Bağtlama.....	75
1.2.1.1.	Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Toplu İş Sözleşmesi Faaliyetleri.....	75
1.2.1.2.	Yol-İş Sivas Şubesi'nin Toplu İş Sözleşmesi Faaliyetleri.....	76
1.2.2.	Grev Kararı Alma ve Yönetme.....	77
1.2.2.1.	Yapı-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri.....	77
1.2.2.2.	Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri.....	77
1.2.2.3.	Yol-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri.....	77
1.2.2.4.	Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri.....	78
1.2.2.5.	Çimse-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri.....	78
1.2.3.	Diğer Mitingler, Eylemler.....	78
1.2.3.1.	Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Eylemi.....	78
1.2.3.2.	Tez Büro-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Mitingi.....	79
1.2.4.	Sendikalara Üye Kaydetme.....	79
1.2.5.	24 Temmuz İşçi Bayramı Kutlamaları.....	79
1.2.6.	Sendikal Eğitim Faaliyetleri.....	80
1.2.6.1.	Sivas Devlet Demiryolları Sendikası'nın Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri.....	80
1.2.7.	Türk-İş 5. Bölge'nin Eğitim Faaliyetleri.....	80
1.2.7.1.	Maden-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri.....	81
1.2.7.2.	Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri.....	81
1.2.7.3.	Yol-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri.....	81
1.2.8.	Seminerler, Toplantılar, Konferanslar.....	81
1.2.9.	Konut Kooperatifçiliği.....	82
1.2.10.	Siyasal Faaliyetler.....	83
1.2.11.	Diğer Faaliyetler.....	83
1.3.	1980 Sonrası Dönem.....	84
1.3.1.	Grev Kararı Alma ve Yönetme.....	84
1.3.1.1.	Türk Metal Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri.....	84

1.3.1.2.	Sivas Demiryol-İş Sendikası'nın Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri.....	84
1.3.2.	Diğer Mitingler, Eylemler.....	85
1.3.3.	Konut Kooperatifçiliği.....	85
1.3.4.	Diğer Faaliyetler.....	85
2.	MEMUR SENDİKALARININ FAALİYETLERİ.....	85
2.1.	1965-1971 Yılları Arası Dönem.....	85
2.1.1.	Mitingler, Eylemler.....	85
2.1.1.1.	TÖS Sivas Şubesi'nin Miting, Eylem Faaliyetleri.....	85
2.1.2.	Eğitim Faaliyetleri.....	86
2.1.2.1.	TÖS Sivas Şubesi'nin Eğitim Faaliyetleri.....	86
2.2.	1992 Yılı Sonrası Dönem.....	86
2.2.1.	Mitingler, Eylemler.....	86
2.2.1.1.	Kamu-Sen Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların Miting, Eylem Faaliyetleri.....	86
2.2.1.2.	KESK Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların Miting, Eylem Faaliyetleri.....	86
2.2.1.3.	Memur-Sen Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların Miting, Eylem Faaliyetleri.....	86
2.2.2.	Eğitim Faaliyetleri.....	87
2.2.2.1.	Kamu-Sen Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların Eğitim Faaliyetleri.....	87
2.2.2.2.	KESK Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların Eğitim Faaliyetleri.....	87
2.2.2.3.	Memur-Sen Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların Eğitim Faaliyetleri.....	87
2.2.3.	Konut Kooperatifçiliği.....	88
2.2.4.	İmza Kampanyaları.....	88
2.2.5.	Kitapçıklar Basıp Dağıtma.....	88
2.2.6.	Diğer Faaliyetler.....	89
	SONUÇ.....	91
	KAYNAKÇA.....	95

KISALTMALAR

- AFL: American Federation of Labour
- BASK: Bağımsız Kamu Görevlileri Sendikası Konfederasyonu
- BEM BİR-SEN: Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası
- BES: Büro Emekçileri Sendikası
- BİSK: Birleşik İşçi Sendikaları Konfederasyonu
- BTS: Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası
- CHP: Cumhuriyet Halk Partisi
- ÇSGB: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- DGM: Devlet Güvenlik Mahkemeleri
- DİSK: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
- DPT: Devlet Planlama Teşkilatı
- DSİ: Devlet Su İşleri
- ESM: Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası
- HAK-İŞ: Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu
- ICFTU: International Confederation of Free Trade Unions
- ILO: International Labour Organization
- ITF: International Transport Workers Federation
- KAMU-SEN: Türkiye Kamu Sendikaları Konfederasyonu
- KESK: Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu
- MGK: Milli Güvenlik Konseyi
- MEMUR-SEN: Memur Kamu Sendikaları Konfederasyonu
- MİSK: Türkiye Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu
- MTA: Maden Tetkik Arama
- OLEYİS: Otel Lokanta Eğlence İşyerleri Sendikası
- SEKA: Selüloz Kağıt Sanayi Kurumu

SES: Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası

SİDAŞ: Sivas İplik Dokuma Fabrikası

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TCDD: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları

TEM-SEN: Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası

TİP: Türkiye İşçi Partisi

TMMOB: Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

TOÇ BİR-SEN: Tarım Orman Kamu Çalışanları Sendikası

TÖS: Türkiye Öğretmenler Sendikası

TÖB-DER: Türkiye Öğretmenler Birliği Derneği

TÜHİS: Türkiye Ağır Sanayi Hizmet Sektörü Kamu İşveren Sendikası

TÜM BEL-SEN: Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Sendikası

TÜRK-İŞ: Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

YSE: Yol Su Elektrik

TABLO LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1.1	Yıllar İtibarıyla Grev Uygulamaları	32
Tablo 2.1	Sivas'ta Yıllara Göre Nüfus Sayısı	36
Tablo 3.1	Sivas'ta İstihdamın Sektörel Dağılımı	37
Tablo 4.1	Sivas'ta Yıllara Göre İşsizlik Oranları	38
Tablo 5.1	Sivas'ta Yıllara Göre İşçilerin Sendikalaşma Oranları	49
Tablo 6.1	Sivas'ta Yıllara Göre Memurların Sendikalaşma Oranları	58

ÖZET

BULUT Özlem, 1949'DAN GÜNÜMÜZE SİVAS'TA SENDİKACILIK, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2015

Türkiye'de sendikacılık, batılı ülkelere kıyasla oldukça yeni sayılabilecek bir kavramdır. Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki geleneksel üretim teknikleri ve temeli usta-çırak ilişkilerine dayanan çalışma ilişkileri işçi sınıfının oluşumunu geciktirmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarında oluşmaya başlayan sınırlı sayıdaki işçi kesimi zaman zaman örgütlenme denemelerinde bulunmuşsa da bu denemeler bilinçli bir örgütlenme düzeyine ulaşamamıştır.

Türkiye'de işçi sendikacılığı, 1938 tarih 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu'nda 1946 tarih 4919 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle yasallık kazanmıştır. Bu değişiklikten sonra sendikacılıkla ilgili düzenlemelerin yasalaşması beklenmeksizin sendikalar kurulmaya başlamıştır. Sivas'ta da ilk işçi sendikası, 1947 tarih 5018 sayılı ilk Sendikalar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden iki yıl sonra 1949 yılında demiryolu taşımacılığı işkolunda kurulmuştur. Zamanla diğer işkollarında da sendikalar kurulup faaliyetlerde bulunmaya başlamıştır.

Ülkemiz de memur sendikacılığı, 1961 Anayasası ile yasallık kazanmış ve memur sendikaları, 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle, 1965 yılından itibaren kurulmaya başlamıştır. Sivas'ta ilk memur sendikası 1965 yılında öğretmenler tarafından kurulmuştur. Memur sendikacılığı için ikinci dönem olan 1992 yılından itibaren memur sendikaları fiili olarak yeniden kurulmaya başlamış, Sivas'ta da özellikle 1992 sonrasında hemen her hizmet kolunda sendikal örgütlenmeye gidilmiştir.

Bu çalışmada, Türkiye emek tarihine ışık tutulması amacıyla, sendikacılık tarihsel süreç içerisinde incelenmiş, Anadolu'da sendikacılık bağlamında Sivas'taki işçi ve memur sendikaları tarihsel perspektif içerisinde ele alınmıştır. Sivas'taki işçi ve memur sendikalarının yönetici kadroları ve faaliyetleri tespit edilmiş ve yerel gazetelerde çıkan haberler ve bizzat sendikacılarla yapılan görüşmelerle desteklenmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: Anadolu'da Sendikacılık, Sivas, Memur Sendikacılığı, İşçi Sendikacılığı

ABSTRACT

BULUT Özlem, Syndicalism in Sivas since 1949, Postgraduate Thesis, Sivas, 2015

Syndicalism in Turkey is a new concept compared to western countries. The traditional production systems in Ottoman Empire period and the work relationship based on master- apprentice relationship delayed working class occurrence. Even if restricted number of working class ,emerging in the last stages of Ottoman Empire, sometimes tried to be organised ,these attempts couldn't reach a conscious organisation level.

Worker syndicalism in Turkey has been legal with the change in 4919 numbered 1946 dated law in 3512 numbered Communities Law in 1938. After this change ,syndicates were started to be founded without waiting for becoming law about syndicalism. The first worker syndicate in Sivas was founded in railway transportation sector in 1949 after 2 years of being effectuated of 5018 numbered law in 1947 and in time in other sectors , syndicates were established and functioned.

The officer syndicalism has been legal with 1961 constitution and officer syndicates have started to be founded since 1965 with 624 numbered State Personnel Syndicates law's being effectuated. The first officer syndicate in Sivas was founded by teachers. Since the year 1992 which is the second period for officer syndicalism, the officer syndicates have started to be founded actually and in Sivas especially after 1992 in almost all sectors the syndical organisations have started.

In this study, for throwing a light to the labour history, syndicalism was examined in historical perspective and worker and officer syndicates were approached in the context of syndicalism in Anatolia. The operation staff and activities of the syndicates were examined and supported with the news and the interviews done with the syndicalists.

KEY WORDS: Syndicalism in Anatolia, Sivas, Officer Syndicalism, Worker Syndicalism

GİRİŞ

Sendikalar, XIX. yüzyılın başlarında Sanayi Devrimi sonrasında işçilerin ortak hak ve çıkarlarını korumak için örgütlendikleri kuruluşlara verilen ad olarak ortaya çıkmış; XX. yüzyılın başlarından itibaren de hareket alanlarını arttırıp iktisadi, sosyal ve siyasal yapıyı etkileyerek sendika kavramının içeriğini genişletmiştir.

Türkiye’de de sendikalar, gelişmiş batı ülkelerine kıyasla oldukça geç sayılabilecek bir dönemde ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, ülkemizde belirli sanayi şehirlerinde başlayan sendikacılığın Anadolu’ya yayılması, sanayi kuruluşları ve işçi kesiminin boyutu ile bağlantılı olarak zamanla gerçekleşmiştir.

Sanayileşmesini bugün dahi tamamlayamadığı için geniş bir bağımlı çalışan kesimin oluşmadığı Sivas’ta, sendikal örgütlenme sendikacılığın yasallık kazandığı ilk yıllarda sınırlı kalmış; 1980 öncesi dönemde kurulan sendikal örgütler hakkında yeterli seviyede kayıt-kuyudat tutulmamış ve birkaç sendika dışında çalışma raporları kitapçık haline dönüşmemiştir.

Bütün bu güçlüklerle rağmen, genel olarak ülkemiz, özel olarak da Sivas ili “emek tarihi”ne ışık tutmak için çaba sarf etmek gerektiğine inanılıp böyle bir çalışma tez olarak alınmıştır.

Bu bağlamda, Türkiye Tarih Vakfı ve Kültür Bakanlığının yayınladığı üç ciltlik “Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi” ve Sivas’ta yayınlanan yerel gazetelerin ilde kurulmuş sendikalarla ilgili haberleri ve bazı sendikaların genel kurulları sonrası yayınladıkları çalışma raporları çalışmamıza ışık tutan önemli kaynaklar olmuştur. Netice itibarıyla, bu üç temel kaynaktan ve 1980 sonrası ilde faaliyetlerini sürdüren sendikaların başkanlarıyla yapılan yüz yüze görüşmelerden, “Sivas’ta Sendikacılık”a katkı sağlayacak yeterli bilgi elde edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde, Türkiye’de sendikacılık, ana hatlarıyla tarihsel süreç içerisinde incelenmiş ve sendikacılık hareketinin temel unsurları olan örgütlenme ve eylemleri hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, Sivas’ın Cumhuriyet sonrası sosyo-ekonomik yapısı ele alınmış; Sivas’ta örgütlenme fırsatı bulan işçi ve memur sendikaları tespit edilmiş,

tespit edilen sendikaların genel kurul tutanaklarının çalışma raporları incelenmiş; yerel gazeteler taranarak kurucuları bulunmuş ve sendikalarda başkanlık yapmış isimler tespit edilmiştir.

Üçüncü bölümde de, Sivas'ta kurulmuş olan işçi ve memur sendikalarının faaliyetleri incelenmiş; gösterilen faaliyet türleri hakkında bilgiler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE SENDİKACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ

1. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİ (1895-1923)

1.1. 1908 Öncesi Dönem

Türkiye'de sendikacılık batı ülkelerine kıyasla oldukça geç girmiştir. Sendikacılığın Türkiye'ye bu denli geç girmesi sanayileşme düzeyi, işçi sınıfının niceliksel ve niteliksel cılızlığı ve ülkenin siyasal yapısından kaynaklanmıştır.

Tipik bir tarım ülkesi olan Osmanlı İmparatorluğu, XVIII. yüzyılın sonlarına doğru Avrupa'da gerçekleşen Sanayi Devrimi ile birlikte yenilenen, gelişen ve güçlenen sanayiye ayak uyduramamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun daha çok yerel ihtiyaçlar için üretime yönelik olan sanayi yapısında, 1838 yılında İngiltere ile 1839 yılında da Fransa ile imzalanan "Serbest Ticaret Anlaşmaları" ile gerileme yaşanmıştır. Yabancı sermaye ürünleri Osmanlı İmparatorluğu'nun iç pazarına ucuz fiyatlarla serbestçe girmiş, yerli üretim gerilemiş ve esnaf örgütlerinde dağılmalar yaşanmıştır. (Yentürk, Kepenek, 2005: 16)

Ülkede, ileri sanayi ülkelerinin rekabeti karşısında geleneksel sanayinin kurulması amacı ile XIX. yüzyılın ortalarına doğru ordunun silah ve giyim ihtiyaçlarını karşılamak üzere devlet sermayesiyle Tophane, Feshane, Beykoz Kundura ve Hereke Dokuma Fabrikaları kurulmuştur. (Mahiroğulları, 2004: 3) Osmanlı İmparatorluğu'nun işçi kesimi bu işletmelerde sınırlı bir sayıda ortaya çıkmış, ne batılı anlamda bir "işçi sınıfı" ne de yeterli sayıda bir "işveren kesimi" oluşabilmiştir.

Öte yandan 1870 sonrasında giderek artan yabancı işletmeler azınlık işçileri korumaya yönelik bir politika izlemeye ve işçiler arasında ayırım yapmaya başlamışlardır. Bu ayırım, sonraki dönemlerde kendini gösterecek olan bölünmenin tohumlarını atmış, sendikal hareket için gerekli birliğin doğmasını engellemiştir. (Sencer, 1969: 109-112-153-155)

Bu nedenlerle de, Osmanlı İmparatorluğu'nda II. Meşrutiyet'in ilanına kadar az sayıda işçi örgütü ortaya çıkıp varlık gösterebilmiştir. 1908 öncesinin ilk işçi örgütlenmesi 1895 yılında Tophane Fabrikası'nda çalışan işçiler tarafından gizlice

kurulan “Osmanlı Amele Cemiyeti”dir. (Akkaya, 2004: 139-140) Osmanlı Amele Cemiyeti, sosyalist öğretiyi benimsemiş 8 kişilik bir kurucu heyet öncülüğünde kurulmuştur. Bir yıl gibi kısa bir faaliyet süresinin ardından, kurucular yakalanmış; sürgüne gönderilmiş; dernek dağılmıştır. (Toprak, 1994: 242)

1.2.1908 Sonrası Dönem

1.2.1. II. Meşrutiyet’in İlanı ve İlk İşçi Örgütlenmeleri

23 Temmuz 1908 tarihinde II. Meşrutiyet’in ilan edilmesi ve Kanun-u Esasi’nin yürürlüğe girmesiyle oluşan özgürlük ortamı içinde örgütlenmeler canlılık kazanmıştır. İşçi örgütlenmelerinin canlılığının artmasında oluşan özgürlük ortamının yanı sıra sosyalizmi benimsemiş siyasal partilerin işçi örgütlenmeleriyle yakından ilgilenmeleri ve kısmen de olsa yeni sanayi tesislerinde bağımlı çalışan sayısındaki artış da etkili olmuştur.

1.2.1.1. Taban Örgütler

II. Meşrutiyet’in ilanıyla birlikte ilk oluşturulan işçi örgütü “Osmanlı Terakki-i Sanayi Cemiyeti”dir. 1908’de kurulan ikinci işçi cemiyeti; “Osmanlı-Anadolu Demiryolları Memurin ve Müstahdemin Cemiyet-i Uhuvvetkaranesi”, üçüncüsü; “İzmir Elbise Amelesi Cemiyeti”, dördüncüsü 1909’da kurulan “Mürettibin-i Osmanî Cemiyeti”dir. (Mahiroğulları, 2011: 142)

1910 yılı ortalarında İstanbul ve Selanik başta olmak üzere, İzmir, Zonguldak, Drama ve Kavala gibi İmparatorluk kentlerindeki demiryolu, tütün, yükleme ve maden işçileri ile marangozlar, kunduracılar, fırıncılar, matbaa işçileri, garsonlar ve pamuk ipliği bükümcüleri sendikalarda ve sendika dışı işçi kuruluşlarında örgütlenmiş durumda idiler. (Makal, 1997: 245)

1919-1921 yılları arasında da, “Anadolu Şimendifer Amelesi Cemiyeti, Kasımpaşa Seyr-i Sefain Amele Cemiyeti, İstanbul ve İzmir İşçileri Cemiyeti, Aydın Demiryolu İşçileri Cemiyeti, Zonguldak Amele Birliği (Baydar, 1996: 114-115) ve İstanbul Umum Deniz ve Maden Kömürü Tahmil ve Tahliye Amele Cemiyeti (Toprak, 1998: 141)” gibi kırka yakın amele cemiyeti kurulmuştur.

1.2.1.2. Üst Örgütler

İlk olarak 1920’de İstanbul’da “Beynelmilel İşçiler İttihadı” federasyon nitelikli olarak kurulmuştur. Birliğin bünyesinde Beynelmilel Bira İşçileri İttihadı,

Beynelmilel Deniz İşçileri İttihadı, Beynelmilel Marangoz İşçileri İttihadı yer almıştır. Ancak Beynelmilel İşçiler İttihadı 1923'te kapatılmıştır.

Daha sonra 1922'de "İstanbul Umum Amele Birliği" Milli Türk Ticaret Birliği'nin öncülüğünde kurulmuştur. Birliğin ilk genel başkanı, Türk Çalışma Cemiyeti üyesi Mehmet Nurettin Bey'dir. İstanbul Umum Amele Birliği, kurulduğu tarihten Ekim 1923'e kadar 26 işçi cemiyetinin kurulmasına öncülük etmiştir. (Ökçün, 1996: 70)

1.2.2. Örgütlenme ile İlgili Yasal Düzenlemeler

1.2.2.1. Tatil-i Eşgal Kanunu

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte, özellikle yabancı sermayeli şirketlerde, çoğunluğu Ağustos ve Eylül aylarında olmak üzere toplam 111 grev gerçekleşmiştir. (Mahiroğulları, 2011: 145)

1908 yılında yoğun bir biçimde gerçekleşen grevlerin engellenmesi için (Makal, 1997: 277) 8 Ekim 1908 tarihinde "Tatil-i Eşgal Cemiyetleri Hakkında Kanun-ı Muvakkat" adlı geçici yasa yürürlüğe konulmuştur. 9 Ağustos 1909 tarihinde de geçici Kanun, "Tatil-i Eşgal Kanunu" olarak yasalaşmıştır. Tatil-i Eşgal Kanunu'nda, grev yasaklanmamış; greve başvurma koşulları düzenlenerek; Kanun'un 6. maddesinde "*Tarafların aralarındaki uyuşmazlıkların oybirliği ile çözüme bağlanamaması durumunda işçilere hizmeti terk etme serbestisi*" tanınmıştır. (Gülmez, 1996: 166)

Dolayısıyla Yasa, çalışma koşulları ile ilgili bir uyuşmazlık durumunda, greve (Tatil-i Eşgal) gitmeden önce uzlaşma girişiminde bulunulmasını zorunlu tutmuş ve buna aykırı davranmanın yaptırımlarını hapis ve para cezası olarak öngörmüştür.

Kanun'un 8. maddesinde; "*Umuma müteallik hidemat ifa eden müessesatta sendika teşkili memnudur.*" denilerek Kanun'un kapsadığı kurumlarda sendika kurma hakkı kesin olarak yasaklanmıştır. (Gülmez, 1996: 166)

1.2.2.2. Cemiyetler Kanunu

Bu dönemde tüm sivil toplum örgütlerini, keza işçi örgütlenmelerini de yakından ilgilendiren diğer düzenleme ise Tatil- Eşgal Kanunu'ndan birkaç gün sonra çıkartılan 16 Ağustos 1909 tarihli "Cemiyetler Kanunu"dur. Kanun, cemiyet kurma konusunda oldukça liberal hükümler getirmiş, cemiyet kurmak için sadece bildirim koşullunu öngörmüştür. (Tokol, 1994: 9)

İmparatorlukta meşrutiyetin ilanı sonucu canlanan işçi örgütlenmeleri bir yandan 31 Mart Olayı'ndan sonra ilan edilen sıkıyönetim, diğer yandan sanayileşmenin yeterli olmaması, keza Tatil-i Eşgal Kanunu'nun "kamu kesiminde sendika kurmak memnudur" ifadesi nedeni ile Cemiyetler Kanunu'ndaki olumlu hükümlere rağmen fazla gelişme gösterememiştir. (Turan, 1990:157; Talas, 1979: 253)

Mondros Ateşkes Anlaşması sonrasında oluşan koşullar çerçevesinde ülkede çok sayıda yeni siyasi parti, dernek kurulmuş, 1913'den sonra duran örgütlenme çabaları yeniden başlamış, yoğun grev hareketleri gündeme gelmiştir. (Tokol, 1994: 11) 1919-1923 arası süreçte yaklaşık 40 kadar işçi cemiyeti kurulmuştur. (Mahiroğulları, 2011: 143)

17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında ekonomiyi yeniden düzenlemek, mevcut durumu tartışarak çözüm yolları bulmak amacı ile toplanan " İzmir İktisat Kongresi" çeşitli toplum kesimlerinin yanı sıra işçilerin de taleplerini dile getirmesine imkân tanımıştır. Kongrede alınan kararlar temelde bireysel iş ilişkilerine yönelik olmuş, toplu iş ilişkileri ile ilgili olarak sadece sendika hakkının tanınmasını sağlamak için Tatil-i Eşgal Kanunu'nun yeniden gözden geçirilmesi, sendika hakkının düzenlenmesi öngörülmüştür. (Turan, 1990: 167) Ayrıca kongre ile birlikte işçilerin ülke genelinde bir araya gelme ve birleşme fikirlerinin de temeli atılmıştır.

2. CUMHURİYET DÖNEMİ

2.1.1923-1946 Yılları Arası Dönem

Türkiye Cumhuriyeti bu dönemde temel hedefini sanayileşme olarak belirleyip bu amaçla, yabancı işletmeleri kamulaştırmaya başlamış, 1923 İzmir İktisat Kongresi'nde belirlenen ilkeler çerçevesinde 1927 yılında Teşvik-i Sanayi Kanunu'nu çıkartarak uygulamaya koymuşsa da sermaye yetersizliği ve girişimci eksikliğinden dolayı ülkede özel girişime dayalı sanayileşme yetersiz kalmıştır.

Özel girişime dayalı sanayileşmeyle istenilen başarı yakalanamayınca 1932 yılından itibaren Türkiye'de "devletçi sanayileşme" benimsenmeye başlanmıştır. Devletçi sanayileşme anlayışı ile hem devlet hem de özel sektörün yaptığı yatırımlarla sanayileşmeye çalışılmış ve bu amaçla hazırlanan I.Beş Yıllık Sanayi Planı başarı ile gerçekleştirilmiştir. Birinci planın başarılı olmasının ardından 1939 – 1943 yılları için ikinci plan hazırlanmış fakat II. Dünya Savaşı'nın başlaması ile

plandan istenilen sonuç elde edilememiştir. İstenilen sonuca ulaşamayınca sanayileşme de istenilen düzeye ulaşamamış ve işçi sayısı oldukça düşük kalmıştır. İşçi sayısının düşüklüğü de örgütlenmeyi olumsuz yönde etkilemiştir.

1930'lerden sonra ekonomik alanda benimsenen devletçilik ilkesine uygun biçimde rejim katılmış, II. Dünya Savaşı sonuna kadar “tek parti tek önder yönetimi” geçerli olmuştur. (Talas, 1992:103) Siyasi otorite çok partili sisteme geçilinceye kadar cumhuriyet rejimini sağlamlaştırabilmek ve sınıfsız bir toplum oluşturabilmek için sendikalaşmaya sıcak bakmamıştır.

2.1.1. Cumhuriyet'in İlanı Sonrasında İşçi Örgütlenmeleri

2.1.1.1. Taban Örgütler

İstanbul Tramvay ve Elektrik Derneği, Haydarpaşa İstasyon Hamalları Derneği, Beyoğlu Garsonlar Derneği, İstinye İnşaatı Bahriye Amelesi Deneği 1922'de kurulan İstanbul Umum Amale Birliği'nin 1923'te örgütlediği 26 İşçi örgütündendir.

Şirket-i Hayriye Amele Cemiyeti, İstanbul Tramvay Şirketi İşçileri Tesanüt ve Teavün Cemiyeti, Tütün Amele Cemiyeti ve Boyacılar Cemiyeti (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.III: 558-560) gibi örgütler de işçilerin kendi çabalarıyla kurduğu örgütlerdir.

2.1.1.2. Üst Örgütler

İstanbul Umum Amele Birliği, 26 Ekim 1923'te toplanan kongresinde Türkiye düzeyinde faaliyette bulunmak üzere “Türkiye Umum Amele Birliği” adını almıştır. Örgüt, 19 Mayıs 1924 tarihinde kendisini fesh etmiştir.

Türkiye Umum Amele Birliği'nin kapanması üzerine, sol eğilimli yöneticiler öncülüğünde 12 Ağustos 1924'te İstanbul'da faaliyet gösteren cemiyetlerin bir araya gelmesiyle “Amele Teali Cemiyeti” kurulmuştur. Örgüt yöneticileri 1 Mayıs 1925'te dağıttıkları “1 Mayıs Nedir?” adlı broşür nedeniyle tutuklanmış ve İstiklal Mahkemeleri'nde yargılanarak 7 ila 15 yıl arasında değişen kürek cezasına çarptırılmışlardır. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.I: 40)

2.1.1.3. İşçi Eylemleri

Bu dönemde, İstanbul, Adana, Zonguldak gibi işçi kesiminin yoğun olduğu illerde işçilerin başlattığı ve ekonomik gerekçeli olan; Zonguldak Kömür Havzası

Ereğli Şirketi İşçilerinin Direnişi, Şirket-i Hayriye Grevi, İstanbul Liman İşçileri Grevi, Adana- Nusaybin Demiryolu İşçileri Grevi gibi eylemler görülmüştür.

Bu eylemlerden İstanbul Liman İşçileri Grevi, insan kaybının olduğu ilk eylemlerden biri olması açısından önemlidir.

2.1.2. İşçi Örgütlenmeleri Üzerine Olumsuz Etki Yapan Yasal Düzenlemeler

2.1.2.1. Takrir-i Sükûn Kanunu

Doğrudan sendikalara yönelik olmamasına rağmen, Şeyh Sait İsyanı'nı bastırmak için 17 Mart 1925 tarihinde kabul edilen Takrir-i Sükûn Kanunu'nun birinci maddesi "*Gericiliğe, isyana yönelen, ülkenin kurulu sosyal düzenini, huzurunu, sükûnunu, emniyet ve asayişini bozmaya neden olan bütün örgütleri, kıskırtmaları, öne sürmeleri, girişimleri ve yayınları hükümetin resen ve idari yolla Cumhurbaşkanının onayı ile yasaklanmasını ve sanıkların İstiklal Mahkemesi'ne verilmesini*" öngörerek, dernek kurma ve örgütlenme imkânı tamamen ortadan kaldırmıştır.

2.1.2.2. 3512 Sayılı Cemiyetler Kanunu

1924 Anayasası ile toplanma ve dernek kurma hakkı tanınmış, 1926 yılında kabul edilen Türk Medeni Kanunu ile serbestçe cemiyet kurma hakkı düzenlenmiş ise de 1938 tarih ve 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu örgütlenme açısından bir başka dönüm noktası olmuş ve 9. maddenin H bendindeki "*Sınıf esasına dayalı cemiyet kurulamaz*" hükmü ile sendikaların yasal olarak kurulması engellemiştir. Böylece işçilerin sendika kurma yahut da yalnızca işçilerin üye olabileceği derneklerin kurulması yasaklanmıştır. (Aktay, Arıcı, Kaplan, 2009: 288-289)

Kanun ayrıca 12. maddede kamu görevlilerine yönelik olarak "*Devlet hususi idareler ve belediyelerle devlete bağlı kurumlardan bir hizmet karşılığı maaş veya ücret alanlar buldukları işin sıfat ve mahiyeti ile cemiyet kuramazlar*" hükmünü getirmiş ve bu hüküm 1964 yılına kadar kaldırılamamıştır. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.I: 293)

1923-1946 yılları arası döneme genel olarak bakıldığında Türkiye'de sendikal hareket açısından kayda değer bir gelişme gösterilememiştir.

2.2.1946-1960 Yılları Arası Dönem

2.2.1. Cemiyetler Kanunu'nda Yapılan Değişiklik Sonrası İlk Örgütlenmeler: 1946 Sendikacılığı

II. Dünya Savaşı sonrası bütün dünyada işçi hakları alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde sendika hakkı, gerek Uluslararası Çalışma Teşkilatı gerekse Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın insan haklarına dair sözleşmelerinde temel bir insan hakkı olarak kabul edilmiştir. (Aktay, Arıcı, Kaplan, 2009: 289)

Türkiye'de ki sendikacılığın gelişimi de II. Dünya Savaşı sonrasında insan hakları ve demokrasi alanında meydana gelen bu büyük değişimden etkilenmiştir. Bu bağlamda Türkiye'de 1945 yılında çok partili sisteme geçilmiş, çok partili sistemin ardından 1938 tarih 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu'nda 5 Haziran 1946 tarihinde 4919 sayılı Kanun ile değişiklik yapılarak; sendikaların yasal olarak kurulmasını engelleyen 9. maddenin H bendindeki "sınıf esasına dayalı cemiyet kurulamaz" hükmü kaldırılmış ve sendikal örgütlenmenin önü açılmıştır.

Bu değişikliğin yürürlüğe girmesinin ardından İstanbul, İzmir, Zonguldak gibi işçi kesiminin yoğun olduğu illerde, çoğunluğu sosyalist görüşlü partiler ve kişiler öncülüğünde gerçekleştirilen sendikalar kurulmaya başlamıştır. Sosyalist partiler öncülüğünde oluşturulan bu örgütlenmelere de sendikacılık literatüründe "1946 Sendikacılığı" denilmiştir.

1946 Sendikacılığı'nın temel özellikleri; devletten ve işverenden bağımsız olmaları, iki sosyalist parti tarafından örgütlenmeleri, sınıf esasını benimsemeleri ve enterneasyonalist eğilimleridir. (Çelik, 2010: 88)

Bu dönemde sosyalist öğretiyi benimsemiş olan 6 siyasi partiden özellikle "Türkiye Sosyalist Partisi" öncülüğünde Türkiye Deniz İşçileri Sendikası, Türkiye Tekel İşçileri Sendikası, Türkiye Demir-Çelik İşçileri Sendikası ve "Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi" öncülüğünde Ankara Madeni İşler ve Makine İşçileri Sendikası, İzmir Terziler Sendikası, Adana Deri İşçileri Sendikası gibi 10 Haziran-16 Aralık 1946 tarihleri arasında toplam 35 taban sendika kurulmuştur. (Öztürk, 1996: 172-173)

Hükümet, Sosyalist partiler öncülüğünde kurulan bu yeni sendikaları yakın takibe alarak kapatma fırsatı aramış; sonuçta 16 Aralık 1946'da İstanbul Sıkıyönetim

Komutanlığı'nın kararıyla yeni kurulmuş olan sendikalar, Türkiye Sosyalist Partisi ve Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi ile birlikte kapatılmıştır. (Işıklı, 2005: 484)

2.2.2. 1947 Tarih ve 5018 Sayılı Kanun

20 Şubat 1947 tarihinde Türkiye'nin ilk sendikalar kanunu olan "5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun" yürürlüğe girmiştir. 5018 sayılı Kanun işçi ve işveren örgütlenmelerinin yasal dayanağı olmuştur.

Kanun'un 1. maddesi işçi sendikalarını "*Aynı işkolunda veya bu işkolu ile ilgili işlerde çalışanların yardımlaşmaları ve ortak menfaatlerini korumaları ve temsil etmeleri amacı ile kendi aralarında kuracakları dernekler*" işveren sendikalarını da "*Bir işkolunda işverenlerin aynı maksatla kendi aralarında kurabilecekleri dernekler*" şeklinde tanımlamıştır. Sendikaların faaliyetleri yardımlaşma, ortak çıkarlarını koruma ve temsil etme şeklinde belirlenmiş, sendika hakkı bakımından işçilerle işverenler arasında ayırımı gidilmemiştir. (Talas, 1992: 128)

5018 sayılı Kanun'un 3. maddesinde ki "*Aynı işkolunda birden fazla sendika kurulabilir. Çeşitli işlerde çalışan işçiler bu işlere ait sendikalardan birine veya birden fazlasına üye olabilir.*" hükmüyle sendika çokluğu ilkesine riayet edilmiştir.

Kanun'un 9. maddesinde ki "*Sendikaların kurulması isteğe bağlıdır. Kimse bir sendikaya üye olamaya, olmamaya ya da üyelikten çekilmeye ya da çekilmemeye zorlanamaz.*" hükmü ile pozitif ve negatif sendika özgürlüğü ilkesi benimsenmiştir.

Kanun'un 5. maddesi ile sendikaların çalışmalarına önemli sınırlama ve engeller getirilerek; "*Sendikaların siyasetle, siyasi propaganda ve siyasi yayın faaliyeti ile uğraşmaları ve siyasi bir kuruluşun çalışmalarına aracı olmaları*" yasaklanmıştır. (Tokol, 1996: 158)

Kanun grev hakkından söz etmeyerek sendikalara grev hakkını tanımamıştır.

2.2.3. İlk Sendikalar Kanunu Sonrasında İşçi Örgütlenmeleri

1946 sendikalarının sıkıyönetim kararıyla kapatılması, yöneticilerinin "komünizm" propagandası yaptıkları gerekçesiyle kovuşturmayla uğraması sendikal örgütlenme üzerinde olumsuz etki yapmış; 5018 sayılı Sendikalar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra dahi, işçiler bir süre sendika kurmaktan sendikalara üye

olmaktan ve sendikacılığa ilgi gösterip “komünist” damgası yemekten kaçınmışlardır. (Sülker, 1955: 68)

Bu durumu değerlendirmek isteyen siyasi partiler sendikaların teşkilatlanmasına büyük destek vermişlerdir. Siyasi partiler arasında işçi haklarının geliştirilmesine yönelik vaatler iktidar partisinden de karşılık bulmuş ve bu siyasi ortam sendikaların kuruluş ve gelişmesine ayrıca katkı sağlamıştır. (Aktay, Arıcı, Kaplan, 2009: 290)

5018 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden sonra, ilk sendikalar İstanbul, İzmir, Adana, Zonguldak gibi işçi kesiminin yoğun olduğu şehirlerde kurulmaya başlamıştır.

2.2.3.1. Taban Örgütler

Bu dönemde; Adana Çukurova Çırçır Fabrikası İşçileri Sendikası, Ankara Kundura İşçileri Sendikası, Bursa Otel Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası, İstanbul Yol Yapı İnşaat İşçileri Sendikası, İzmir Tütün ve Sigara Sanayi İşçileri Sendikası, Sivas ve Havalisi İnşaat İşçileri Sendikası, Zonguldak Maden İşçileri Sendikası gibi birçok sendika kurulmuştur.

1948 yılında 73 olan taban sendika sayısı, 1952 yılında 248’e, 1955 yılında 363’e dönemin sonu olan 1960 yılında da 432’ye ulaşmıştır. (Mahiroğulları, 2004: 84)

2.2.3.2. Üst Örgütler

1948’den itibaren ilki “İstanbul İşçi Sendikaları Birliği” olmak üzere sendika birlikleri ve ilki “Otel Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikaları Federasyonu” olmak üzere federasyonlar kurulmaya başlanmıştır. Gerek birlikler, gerekse federasyonlar, çok çeşitli merkezlerde, işyerlerine, işkollarına dağılmıştır. Hem bu dağınıklıkların yol açtığı zaafaların giderilmesi hem büyük çoğunluğu devlet sektöründe kurulmuş olan sendikaların daha uyumlu bir tutum izlemeleri gereği hem de iktidar ve muhalefetteki siyasal odakların işçi hareketini denetimleri altında tutabilmek için daha merkezi bir yapıyı zorunlu görmeleri, 1950-1951’e gelindiğinde, birlik ve federasyonların da ötesinde, konfederasyon fikrinin doğmasına neden olmuştur. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.III: 325)

Bu iş etmenlerin dışında Türk-İş’in kuruluşunda, soğuk savaş döneminde Türkiye’nin yerini Amerika ve NATO saflarında belirlemesi, Marshall Planı’ndan yardım alan ülkeler arasına katılması ve ülkede yoğun bir Amerikan yandaşlığının

başlamasıyla birlikte Amerikan sendika çevrelerinin Türk sendikacılığıyla yakından ilgilenmeleri de etkili olmuştur.

Bu bağlamda, AFL ekonomi uzmanı ve Marshall Planı Avrupa temsilcisi Boris Shiskin, Ocak 1951’de Türkiye’ye gelip İstanbul İşçi Sendikaları Birliği’ni ziyaret ederek, kurulacak konfederasyona Marshall yardımı çerçevesinde kaynak aktarılabilceğini belirtmiştir. Yine, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, Mart 1951’de AFL Avrupa temsilcisi ve ICFTU Yürütme Kurulu üyesi Irving Brown tarafından ziyaret edilmiş, (Öztürk, 1989: 45) 1951 sonları ve 1952 başlarında Marshall Planı temsilcileri Ray Renoud ve Ralf Harwood, ICFTU temsilcisi Belçikalı Herman Pathett aracılığıyla Türkiye’de incelemelerde bulunmuştur. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.III: 326)

Bu doğrultuda Türk-İş, 6 Nisan 1952’de Bursa’da toplanan işçi federasyon ve birliklerinden temsilcilerin kararları ile doğmuş, oluşturulan geçici icra komitesi 31 Temmuz 1952’de konfederasyonun tüzüğünü Ankara Valiliği’ne vermiş ve bu suretle Türk-İş resmen kurulmuştur. (Talas, 1996: 349) Kurucu örgütler ise; Ankara İşçi Sendikaları Federasyonu, Bursa İşçi Sendikaları Birliği, Eskişehir Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu, Adana Güney İşçi Sendikaları Federasyonu, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, İzmir İşçi Sendikaları Birliği, Karadeniz Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu, Türkiye Taşıt İşçileri Federasyonu, Türkiye Otel Lokanta Eğlence Yerleri İşçileri Sendikaları Federasyonu ve Tekstil ve Örme Sanayi Sendikaları Federasyonu’dur.

2.2.3.3. İşçi Eylemleri

II. Dünya Savaşı’nda sonra Sovyetler Birliği’nin boğazların kontrolü ve toprak konusundaki Türkiye’ye yönelik talepleri (Çelik, 2010: 121) ve ABD ile 1947’den başlanarak Truman Doktrini çerçevesinde gelişen ilişkiler Türkiye’de Sovyetler Birliği ve komünizm karşıtlığına neden olmuştur. Bu doğrultuda Sovyetler Birliği’ni protesto ve komünizmi tel’in amacıyla birçok ilde sendikaların da katıldığı “Komünizmi Tel’in Mitingleri” düzenlenmiştir.

Komünizmi Tel’in Mitingleri dışında, Eyüp Mensucat Sanayi İşçilerinin İşsizliği Protesto Mitingi, İzmir Liman İşçileri Grevi gibi protesto niteliğinde olan ve kısa süreli iş bırakma şeklinde kendini gösteren eylemler de yaşanmıştır.

Sonuç olarak, 1948-1960 döneminde sendikaların faaliyetleri sınırlı düzeyde kalmıştır. Bu dönemde sendikalaşma hakkının sadece beden işçilerine tanınmış olması, sendika aidatlarının sınırlandırılması, idari makamların sendikalar üzerindeki yoğun denetimi, siyasi faaliyet ve grev yasağı sendikaların gelişimini ve etkin biçimde faaliyet göstermelerini engellemiştir. (Tokol, 1994: 32)

2.3.1960-1980 Yılları Arası Dönem

2.3.1. Sendikacılıkla İlgili Yasal Düzenlemeler

2.3.1.1. 1961 Anayasası'nın İlgili Maddeleri

9 Temmuz 1961'de halkoyuna sunulurken yürürlüğe giren 1961 Anayasası'nı hazırlamak için oluşturulan Kurucu Meclis'te, 6 işçi temsilcisi yer almış; temel sendikal haklar Anayasa'nın 46. ve 47. maddelerinde güvenceye kavuşmuştur.

Buna göre Anayasa'nın 46. maddesinde ki, "*Çalışanlar ve işverenler önceden izin almaksızın sendikalar ve sendika birlikleri kurma, serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptir.*" hükmü sendika kurma hakkını sadece işçilere değil, memurlara da tanımıştır.

47. madde de ki "*İşçilerin, işverenlerle olan ilişkilerinde iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacı ile toplu sözleşme ve grev hakkına sahiptirler.*" hükmü toplu sözleşme ve grev hakkına yer vermiş ve bu hakları güvence altına almıştır.

2.3.1.2. 274 Sayılı Sendikalar Kanunu ve 1317 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler

274 sayılı Sendikalar Kanunu yoğun bir yasama faaliyetinin sonunda 15.7.1963'te kabul edilmiş ve 24.7.1963'te resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

274 sayılı Kanun'un temel amacı, işçi ve işveren niteliği ile faaliyet gösterenlere serbestçe örgütlenebilme hakkı vermek, bu örgütlerin, sendika özgürlüğünün uluslararası normlarına göre serbestçe faaliyet gösterebilmelerini sağlamak ve sendikaların kısa süre içinde güçlenebilmesi için gerekli yasal dayanakları hazırlamaktır. (Kutal, 1996: 24)

Kanun'un 12. maddesine göre sendikalar önceden izin almaksızın, kurucuların hazırladığı tüzüğün mahallin en büyük mülki amirine makbuz karşılığı verilmesiyle kurulmuş sayılmıştır.

Kanun'un, 9. maddesiyle işçi sendikalarının işyeri ve işkolu düzeyinde kurulmalarına izin verilmiş, üst örgüt olarak federasyon, birlik ve konfederasyonların kurulması öngörülmüştür.

Kanun'un 5. maddesinde, sendikaya üyelik için yazılı başvurunun yeterli olduğu, 6. maddesinde de, üyelikten ayrılmada da yine yazılı başvurunun yeterli olduğu ifade edilmiştir.

274 sayılı Kanun, sendikalara geniş bir faaliyet alanı çizerek; grev ve lokavta karar verme ve idare etme, toplu iş sözleşmesi yapma, ulusal ve uluslararası kuruluşlara temsilci gönderme, yardımlaşma sandıkları kurma, eğitim faaliyetleri ve kooperatifler kurma gibi haklar tanımıştır. (Kutal, 1996: 24)

Buna karşılık sendikalara yasaklı faaliyetler oldukça sınırlı tutularak, 15. maddede "Ticari Faaliyet Yasağı", 16. maddede "Siyaset Yasağı" ve 17. maddede de "İşçi ve İşveren İlişkilerindeki Yasaklar" düzenlenmiştir.

274 sayılı Sendikalar Kanunu'nda, 1969 seçimlerinden sonra "güçlü sendikacılık" oluşturma amacı ile 1317 sayılı Kanun aracılığıyla değişiklikler öngörülmüştür. 1317 sayılı Kanun 12 Ağustos 1970'de yürürlüğe girerek 274 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 1, 2, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 23, 25, 28, 29 ve 32. maddelerinde değişiklik yapılmasına neden olmuştur.

Köklü değişiklik olarak; 1. maddede, "birlikler" kaldırılmış, 9. maddede, bir işçi sendikasının Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için, kurulu bulunduğu işkolunda çalışan sigortalı işçilerin en az üçte birini üye kaydetmiş olması şartı getirilmiştir.

13 Ağustos 1970'de Türkiye İşçi Partisi-TİP ve CHP'nin 1317 sayılı Kanun'un bazı maddelerinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurması üzerine Kanun'un bazı madde ve bentlerindeki hükümler Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

2.3.1.3. 275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu

275 sayılı Kanun, 15.7.1963 tarihinde kabul edilerek 24.7.1963'te resmi gazetede yayınlanıp yürürlüğe girmiştir.

Kanun'un amacı, toplu iş sözleşmesi prosedürünün düzenlenmesi, uyuşmazlıkların ortaya çıkması halinde bunların giderilmesi, işçi ve işveren

taraflarının anlaşamamaları halinde uygulanacak grev ve lokavtın esaslarının belirlenmesidir. (Aslan, 1996: 22)

Kanun'un 4. maddesinde, "toplular iş sözleşmesinin bir yıldan az 3 yıldan uzun süreli olamayacağı" belirtilerek, taraf işçi sendikasının veya federasyonların feshi ya da işverenin değişmesi durumunda, toplu sözleşmenin geçerliliğinin ortadan kalkmayacağı belirtilmiştir.

Kanunla sendikaların yanı sıra federasyonlara da o iş kolundaki işyerlerini kapsayan toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi tanınmıştır. Bir sendikanın toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için de işkolunda çalışanların çoğunluğunu temsil etmesi gereği belirtilmiştir. (Aslan, 1996: 22)

Kanun, 8. maddesinde toplu iş sözleşmesinin kapsamının genişletilmesi ve haksız rekabetin önlenmesi amacıyla teşmil yöntemine yer verilerek; "*Bir işçi sendikasının bir işkolunda çalışan işçilerin çoğunluğunu kapsayan bir toplu iş sözleşmesi, Bakanlar Kurulu kararıyla, Yüksek Hakem Kurulu'nun görüşünü aldıktan sonra aynı işkolunda toplu iş sözleşmesi bulunmayan işyerlerine teşmil edebilir.*" şeklinde düzenlenmiştir.

275 sayılı Kanun, toplu iş uyuşmazlıklarının çözümünde barışçı yol olarak "uzlaştırma" yolunu ön görmüş, 19. maddede de, çıkar ve hak uyuşmazlıklarıyla ilgili uzlaştırma kurulunun yaptığı toplantılar sonunda taraflar arasında anlaşma sağlanamamışsa uzlaştırma kurulunca düzenlenen tutanağın tebliğinin ardından grev ve lokavta başvurulabileceği hükmüne yer verilmiştir.

Grev ve lokavt yasakları 20. maddede toplanmıştır. Buna göre "*Savaş halinde, genel veya kısmi seferberlikte, ilaç imal edilen yerler dışındaki hastane, klinik, sanatoryum, prevantoryum, dispanser, eczane, aşı ve serum imal eden müesseseler gibi sağlıkla ilgili işyerlerinde, can ve mal kurtarma işlerinde, kamu tüzel kişilerin ve kamu iktisadi teşebbüslerin yerine getirilen su, elektrik ve havagazı istihsal ve dağıtım işlerinde, yabancı ülkelere yapmakta olduğu yolculuğu bitirmemiş deniz, hava ve kara ulaştırma araçlarında, Türk sularında seyir halinde olan gemilerle Türkiye'de hareket halinde bulunan hava, demir ve karayolu ulaştırma araçlarında, noterlik hizmetlerinde, eğitim ve öğretim kurumlarında, çocuk bakım yerlerinde, Milli Savunma Bakanlığı'nca ve İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı'nca doğrudan işletilen işyerlerinde belki istisnalar dışında,*

yangın, su baskını gibi yaşamı felce uğratan felaket hallerinde Bakanlar Kurulu'nun verdiği karara dayanılarak grev uygulanamaz, lokavt yapılamaz.”

2.3.1.4. 624 Sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu

1961 Anayasası'nın 46. maddesindeki düzenlemeyle memurların da sendikalaşmaları mümkün kılınmış ve 17 Haziran 1965 tarihinde “624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu” yürürlüğe girmiştir.

Toplam 25 maddeden oluşan Kanun, özü bakımından ILO normlarına uyum kaygısı duymaksızın, yasak ve kısıtlamalarla doludur. (Gülmez, 1994: 39)

Kanun'un amacı madde 1'de; *“İşçi niteliğinde olanlar dışındaki kamu hizmeti görevlilerinin ortak mesleki, kültürel, sosyal ve iktisadi hak ve menfaatlerinin korumak, özellikle mesleki gelişmeyi ve aralarındaki yardımlaşmayı sağlamak”* şeklinde düzenlenmiştir.

Kanun'un 3. maddesinde *“Kamu personeli sendikaları, her bir kurumda, kurumlar arasında, merkez teşkilatında, taşra teşkilatında kurulabilirler. Ayrıca bu sendikalar, bir kurumun genel bütünlüğünü, bir kurumun bir kısmını, bir meslek veya uzmanlık kolunu kapsayabilir.”* denilerek sendikaların kuruluşuyla ilgili düzenleme yapılmıştır.

Kanun'un 18. maddesinde ki *“Genel idare esaslarına göre devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin asli ve sürekli görevlerinde çalışan memurları ile hizmet sözleşmesiyle çalışan ve Sendikalar Kanunu kapsamı dışında kalan bazı yüksek kademe görevlileri ve memur emeklileri devlet personeli sendikalarına üye olabilir.”* hükmüyle devlet personeli sendikalarına kimlerin üye olabilecekleri düzenlenmiştir. Aynı kanunda memur niteliğine sahip oldukları halde sendikaya üye olamayacaklar da 7. maddede belirtilmiştir. 12 fıkra içinde toplanan bu kamu görevlileri arasında yargıçlar, mülki amirler, Milli Savunma ve Dışişleri Bakanlığı memurları, üst kademe bürokratları, silah taşıma ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti personeli, din ve ibadet işlerinde çalışanlar gibi kişiler sayılmıştır. (Kutal, 1996: 36)

Kanun'un 14 maddesinde yer alan *“Sendikaların, siyasi partilerden, işçi ve işveren teşekküllerinden ve kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekküllerinden yapılacak yardımları alamayacağı, onlara maddi yardım yapamayacağı ve onların teşkilatı içinde yer alamayacağı, hiçbir siyasi kuruluşun yararına veya zararına bir davranışta bulunamazlar”* hükmü ile siyaset yasağı düzenlenmiştir. Yine 14.

maddenin devamındaki “*Sendikalar grev teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici faaliyette bulunamazlar*” hükmü ile kamu görevlileri sendikalarına grev yasaklanmıştır.

2.3.2. 1963-1980 Yılları Arası Dönemde İşçi Örgütlenmeleri

2.3.2.1. Taban Örgütler

Bu dönemde Türkiye düzeyinde faaliyette bulunmak üzere; Koop-İş Sendikası, Belediye-İş Sendikası, Sosyal-İş Sendikası, Tekgıda-İş Sendikası, Türk Harb-İş Sendikası ve yerel düzeyde faaliyette bulunmak üzere; Akdeniz Mensucat Fabrikası İşçileri Sendikası, Erzurum Şeker Sanayi İşçileri Sendikası, Gaziantep Tekstil İşçileri Sendikası, Sivas ve Havalisi Enerji Baraj Yapım Onarım Sulama DSİ ve YSE İşçileri Sendikası gibi sendikalar kurulmuştur.

1963-1980 arasında, bir önceki dönemde kurulan toplam 432 sendikaya ek olarak yaklaşık 450 sendika daha katılmış, fakat bunların çoğunluğu faaliyette bulunamadan münfesi duruma düşmüştür. 1980 yılı itibarıyla toplam taban örgüt sayısı 733’tür. (Mahiroğulları, 2011: 174)

2.3.2.2. Üst Örgütler

Daha önce kurulmuş olan birliklerden sadece beş tanesi 1960 sonrasında da faaliyetlerine devam edebilmiştir. Ancak 1970’te çıkan 1317 sayılı Kanun ile birlik şeklindeki üst örgütlenmeler kaldırılmıştır.

1960 sonrası dönemde federasyon olarak da, Türkiye Enerji Su Gaz İşçi Sendikaları Federasyonu-(Tes-İş), Türkiye Yol Yapı İnşaat İşçi Sendikaları Federasyonu-(Yol-İş) gibi federasyonlar kurulmuştur.

Konfederasyon olarak ise, 13 Şubat 1967’de Türk-İş’in izlediği uzlaşmacı yaklaşımı ve özellikle partiler üstü politika anlayışını eleştiren, geçici olarak Türk-İş’ten ihraç edilen ve TİP ile yakın ilişki içerisinde olan Türkiye Maden-İş, Lastik-İş, Basın-İş ve bağımsız Gıda-İş “Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu-DİSK” Türk-İş’ten ayrılarak kurmuşlardır.

DİSK’in kuruluşuyla, Türk sendikacılık hareketi,” mesleki/ekonomik” sendikacılık anlayışının yanı sıra “doktriner” boyutta kazanmıştır. (Mahiroğulları, 2011: 177)

1970’li yıllarda da konfederasyon düzeyinde bölünmeler devam etmiş, 23 Haziran 1970 tarihinde Milliyetçi Hareket Partisi öncülüğünde “Türkiye Milliyetçi

İşçi Sendikaları Konfederasyonu-MİSK” kurulmuştur. MİSK, mevcut sosyo-ekonomik düzene karşı çıkmış, emek-sermaye çatışmasını benimsememiş, işçi ve işvereni birbirini tamamlayan ulusal üretimin iki unsuru olarak kabul etmiştir. (Tokol, 1994: 61)

22 Ekim 1976 tarihinde de Milli Selamet Partisi öncülüğünde “Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu-Hak-İş” kurulmuştur. Hak-İş de MİSK gibi emek-sermaye çatışmasını benimsemeyerek işçi ve işverenler arasında denge sağlamayı ve işbirliği yapabilmenin yollarını bulmayı amaçlamıştır.

2.3.3. Sendikal Harekette Bölünmeler

1960 sonrasında gerek sendika liderleri arasında şahsi anlaşmazlıklardan doğan sürtüşmeler, gerekse en büyük sendikal üst örgüt olan Türk-İş’in bazı sosyal olaylar karşısında kayıtsız kalarak kimi sendikaların başlattığı grevlere destek vermemesi(Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.III:50), daha önemlisi mesleki-ekonomik sendikacılık anlayışından farklı olarak doktriner-ideolojik sendikacılık anlayışının ortaya çıkması nedeniyle sendikal harekette bölünmeler meydana gelmiştir. Sendikal hareketteki bölünmelerin çoğunluğu Türk-İş içinde yaşanmıştır.

2.3.3.1. Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması (SADA)

Paşabahçe Grevi sırasında Türk-İş ile anlaşmazlığa düşen Türkiye Maden-İş, Basın-İş, Lastik-İş ve Gıda-İş sendikaları, 15 Temmuz 1966’da bir araya gelerek kendileriyle aynı doğrultuda düşünen ve hareket eden sendikalarla “Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması” başlıklı 18 maddelik bir metin imzalamışlardır. SADA, aynı dünya görüşünü paylaşan sendikalar arasında daha güçlü bir dayanışma sağlamak amacı ile oluşturulmuş bir karşılıklı yardımlaşma sözleşmesidir.(Kutal,1977: 68) SADA aynı zamanda DİSK’in kurulmasına giden yolun başlangıcıdır.

2.3.3.2. Dörtler Raporu ve Kızılcahamam Toplantısı

Genel-İş, Deniz Ulaş-İş, Yol-İş ve Petrol-İş sendikaları başkanlarının imzalarıyla 14 Ocak 1971’de Türk-İş yönetim kuruluna “1971 Türkiye’inde İşçi Hareketi ve Sendikalarımız, Ortak Reform Yolları Üzerine Eleştiriler ve Araştırmalar” başlıklı bir rapor sunulmuştur. Bu rapor Türk sendikacılık literatürüne “Dörtler Raporu” olarak geçmiş ve raporda, ülkenin kısa sürede kalkınabilmesi için izlenecek politikalar sosyal demokrasi çizgisinde tespit edilmiş, Türk-İş’in benimsediği partiler üstü politika eleştirilmiştir.

2.3.3.3. Onikiler Raporu

Dörtler, Kızılcahamam'da toplanan Türk-İş yönetim kuruluna sundukları raporla bir sonuç alamamışlarsa da, sosyal demokrat sendikacılık yönündeki çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Bu bağlamda Besin-İş, DYF-İş, Ges-İş, Kristal-İş, Sağlık-İş, Tez Büro-İş, Türk Harb-İş ve T.OLEYİS'ide kendilerine katarak "Türk İşçi Hareketi İçin Sosyal Demokrat Düzen" başlıklı raporu 9 Temmuz 1971'de Türk-İş yönetim kuruluna sunmuşlardır.

1970'li yılların ortalarında sosyal demokrat hareket içerisinde yer alan sendika sayısı 24'e kadar çıkmışsa da, Türk-İş'in tavizsiz tutumu karşısında bir sonuç alınamayacağını kavrayan Bağımsız Sosyal-İş, Tekstil İşçileri Sendikası, Genel-İş ve OLEYİS gibi sendikalar DİSK'e katılmıştır. (Mahiroğulları, 2011: 187)

2.3.4. Artan Sendikal Eylemler

Sendika özgürlüğü ve grev hakkının anayasa ile teminat altına alınmasından sonra 1961-1963 yılları arasında yasal düzenlemeler yapılmadan çok sayıda grev ve grev benzeri hareket gündeme gelmiş ve bu hareketler hükümet tarafından hoşgörü ile karşılanmıştır. (Dereli, 1993: 486)

274 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 1317 sayılı Kanun'la bazı maddelerinin değiştirilmesine yönelik gösterilen tepkiler, 1973 Petrol Krizi, ideolojik bölünmeler, Kıbrıs Harekâtı, yüksek enflasyon gibi nedenlerden ötürü 1970'li yıllardan itibaren kendini gösteren siyasi kutuplaşmalar işçi eylemlerine neden olmuştur.

Bu bağlamda, Kozlu Olayları, 15-16 Haziran Olayları, DGM Direnişi ve Tariş Olayları gibi olaylar 1960 sonrası döneme damgasını vurmuştur.

Özellikle 15-16 Haziran Olayları, Türkiye'de sıkıyönetim ilan edilmesini gerekli kılacak hadiselerle yol açan ilk işçi hareketi; kazanılmış sendikal haklara kısıtlama getirilmek istendiğinde işçi kesiminin sınıf bilinciyle ve sınıf çıkarları doğrultusunda yaptığı en büyük kitlesel eylemi ve Türk sendikacılık hareketinin sertleşerek sokak hareketine dönüşmesinin somut bir örneğidir. (Mahiroğulları, 2011: 192)

Yine Tariş Olayları da, işçi sınıfının doktriner kesimi içinde, sürekli ve doğrudan eylem mantığıyla hareket eden yeni odaklar doğmasına ve işçi hareketinin halk hareketine dönüştürme çabalarının giderek arttırmasına (Mahiroğulları, 2011: 191-194) neden olması açısından önemlidir.

2.3.5. Memur Sendikacılığı

2.3.5.1. 1965-1971 Yılları Arası Dönemde Taban Örgütler

İlk memur sendikası Ankara’da 18 Haziran 1965’te “Türkiye Devlet Büro Görevlileri Sendikası” adıyla kurulmuştur. (Gülmez, 1994:360) Bundan başka, Ereğli Kömür İşletmesi Personeli Sendikası, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri Sendikası, Et ve Balık Kurumu Personel Sendikası gibi işyeri düzeyinde, Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası, Türkiye Öğretmenler Sendikası, Türkiye Teknikerler Sendikası gibi Türkiye düzeyinde örgütlenmiş sendikalar da kurulmuştur. (Kalkandelen, 1968:133-153)

2.3.5.2. 1965-1971 Yılları Arası Dönemde Üst Örgütler

Bu dönemde ilk memur federasyonu, “TCDD Personel Sendikaları Federasyonu” adı ile 24 Eylül 1965’te kurulmuştur. İlk memur konfederasyonu ise 15 Nisan 1966’da “Türkiye Devlet Sendikaları Konfederasyonu” adıyla kurulmuştur. Bu örgüt 1 Temmuz 1966’da kurulan “Türkiye Kamu Personeli Sendikaları Konfederasyonu” ile aynı ad altında 14 Temmuz 1968’de birleşmiştir. (Gülmez, 1996 :360)

2.3.5.3. İlk Dönem Memur Sendikacılığının Sona Ermesi

12 Mart 1971 Askeri Muhtırası ile Türkiye’de olağanüstü bir dönem yaşanmaya başlanmıştır. Muhtıra ile birlikte sendikal hareket içinde yeni bir dönem başlamış, sendikalar kapatılmamasına rağmen müdahaleden olumsuz şekilde etkilenmiştir.

Muhtıra’dan sonra, 1961 Anayasası’nda büyük çapta değişikliğe gidilerek Anayasa’nın 46. maddesinde memurlara sendikalaşma hakkı veren “çalışanlar” ibaresi, 22.9.1971 tarih 1488 sayılı Kanun’la “işçiler” olarak değiştirilmiş; ayrıca 119. maddeye, memurların siyasi partilere üye olma yasağı yanı sıra sendikalara da üye olamayacakları hükmü eklenmiştir. (Mahiroğulları, 2011: 207)

Anayasa’da yapılan değişiklikten sonra var olan memur sendikaları, 1971 tarih 1488 sayılı Kanun’un geçici 16. maddesi gereği tasfiye edilmiştir. Sendika kurma hakları elinden alınan memurlar 1971 yılından sonra sendikaların yerine çeşitli adlar altında çok sayıda dernek kurarak örgütlenmelerine devam etmişlerdir.

2.4.1980 Sonrası Dönem

2.4.1. Sendikacılıkta Değişen Koşullar

2.4.1.1. Küreselleşme Süreci ve Uluslararası Rekabet

Sermaye ve malların sınır ötesi hareketliliğinin artma süreci olarak tanımlanan küreselleşme, sendikacılığı olumsuz yönde etkilemiştir. Bu etkilenmede, sermayenin çok uluslu şirketler şeklinde örgütlenerek yatırımlarını emeğin ucuz, sosyal korunmanın olmadığı ya da zayıf olduğu ülkelere yönelmesiyle ortaya çıkan “uluslararası rekabet”in de önemli payı olmuştur. (Mahiroğulları, 2012: 14) Yatırımların emeğin ucuz olduğu ülkelere yönelmesiyle birlikte sermayenin köken ülkesinde ekonominin istihdam yaratma kapasitesi daralarak işsizlik artmıştır. İşsizliğin artması da sendikaları sayısal bakımdan güçsüzleştirmiştir. Bununla birlikte işletmelerin üretim maliyetini düşürmek ve rekabet güçlerini arttırmak amacı ile “kayıt dışı istihdam” ve “taşeron işçiliğe” yönelmeleri de sendikaları üye sayısı bakımından güçsüzleştirmiştir.

Diğer taraftan, küreselleşme sürecinin somut sonuçlarından biri olan uluslararası rekabet olgusu, sendikaların pazarlık gücünde gerilemeye ve toplu pazarlığın adem-i merkezileşerek kapsamının daralmasına neden olmuştur. (Mahiroğulları, 2012: 14)

2.4.1.2. Neoliberal Politikalar ve 24 Ocak Kararları

1980 sonrası uygulamaya konulan neoliberal politikalar çerçevesinde devlet, mümkün olduğu ölçüde ekonominin içindeki rolünü azaltmış; bir bakıma XIX. yüzyılın iktisadi politikalarının omurgasını oluşturan “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” anlayışına geri dönmüştür. (Mahiroğulları, 2012: 16) Bu anlayış çerçevesinde, devletin “işveren rolü” özelleştirmelerle birlikte en aza indirilerek sendikal örgütlenme için en elverişli kesim olan kamu sektörünün daraltılmış ve sendikacılık sayısal bakımdan güç kaybetmiştir.

24 Ocak kararlarıyla Türkiye’de, uzun döneme yönelik yapısal amaç üç noktada toplanmıştır; bunlardan ilki kamu kesiminin daraltılması, ikincisi emek-sermaye piyasalarının arz ve talep koşullarına bırakılması ve üçüncüsü de iç-dış piyasada serbesti koşullarına daha çok yer verilmesi. (Kepenek, Yentürk, 2005: 212)

Alınan bu önlemlerle Türkiye’de de dünyadaki akımın etkisi görülmüş ve ekonomik gelişme, büyük ölçüde piyasa koşullarına bırakılmıştır.

Bu kararlarla, sendikal örgütlenme için en elverişli kesim olan kamu kesiminin daraltılması sonucu sendikacılık Türkiye’de de güç kaybetmiştir. Aynı şekilde fiyatlandırma sürecinin serbest piyasa koşullarına bırakılmasıyla iş gücü fiyatı yani ücretler düşmüştür. Düşük ücret seviyeleri de yine Türkiye’de sendikalara güç kaybettiren diğer bir etken olmuştur.

2.4.2. 12 Eylül 1980-1983 Arası Dönem

1980-1983 yılları arası dönem, 12 Eylül Askeri Müdahalesi ile demokratik siyasi hayatın kesintiye uğradığı ve sendikal hareketin de olumsuz etkilendiği bir ara dönem olarak yaşanmıştır.

12 Eylül Askeri Müdahalesi’nin yapıldığı gün, MGK’nın yayınladığı 7 numaralı bildiriyle DİSK, MİSK ve bunlara üye sendikaların faaliyetleri durdurulmuştur. (Mahiroğulları, 2011: 208)

14 Eylül’de yayınlanan MGK’nın 15 numaralı bildiriyle de tüm grev ve lokavtlar ikinci bir emre kadar ertelenmiştir.

Toplu sözleşme sistemi, işçi sendikaları devre dışı bırakılarak, 1983 yılına kadar 2364 sayılı “Süresi Sona Eren Toplu İş Sözleşmelerinin Sosyal Zorunluluk Halinde Yeniden Yürürlüğe Konulması Hakkındaki Kanun” ile yürütülmüştür.

2.4.3. Sendikacılıkla İlgili Yasal Düzenlemeler

2.4.3.1. 1982 Anayasası’nın İlgili Maddeleri

Danışma Meclisi tarafından hazırlanan, MGK tarafından gözden geçirilerek son şekli verilen, halkoyuna sunulduktan sonra, 7.11.1982 tarihinde yürürlüğe giren “1982 Anayasası”, sendikalarla ve sendikal faaliyetlerle ilgili son derece ayrıntılı hükümlere yer vermiş, yasalarla düzenlenmesi gereken birçok konuyu ele almıştır. (Tokol, 1994: 78)

Anayasa’nın 51. maddesindeki, *“İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.”* hükmü ile sendika kurma hakkı düzenlenmiş, memurlar sendikal örgütlenme dışında kalmıştır. Ancak; 2001’de, “işçiler” ibaresi “çalışanlar” olarak değiştirilmiş ve memurların sendikal örgütlenmenin dışında kalması düzeltilmiştir.

Anayasa'nın 52. maddesinde sendikaların siyasi yasakları ele alınarak, sendikaların siyasi amaç gütmeleri, siyasi faaliyette bulunmaları, siyasi partilerden destek görmeleri ya da siyasi partilere destek olmaları yasaklanmıştır. Ancak bu madde 1995'te iptal edilmiştir.

Anayasa'nın 53. maddesinde toplu sözleşme hakkına yer verilerek, "*İşçi ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma koşullarını düzenlemek amacı ile toplu sözleşme hakkına sahiptir.*" hükmü ile bu hak düzenlenmiştir.

Son olarak Anayasa'nın 54. maddesindeki "*Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptirler. Bu hakkın kullanılmasının ve işverenin lokavta başvurmasının usul ve şartları ile kapsam ve istisnaları kanunla düzenlenir.*" hükmü ile grev hakkı düzenlenmiştir.

2.4.3.2. 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu

2821 sayılı Sendikalar Kanunu 5.5.1983 tarihinde MGK tarafından kabul edilip 7.5.1983'de resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanun'un amacı, sendik hak ve özgürlüğü ile sendika ve konfederasyonların kuruluş ve işleyişine ilişkin esasları düzenlemektir.(Centel, 1996: 223)

Kanun'un 6. maddesine göre sendikalar önceden izin almaksızın, sendika kurucularının sendika merkezinin bulunduğu ilin valiliğine makbuz karşılığında dilekçelerine ekli olarak; sendika tüzüğünü, kurucuların nüfus cüzdanı suretlerini, ikametgah belgelerini, meslek ve sanat özgeçmişlerini, sendikaların kurulacağı işkolunda fiilen çalışır olduklarını kanıtlayan belgeler ve sabıka kayıtlarını, ilk genel kurula sendikayı sevk ve idare edecekler ile bunların eşleri ve velayetleri altındaki çocuklarına ait noterden tasdikli mal bildirimlerini ulaştırması koşulu ile sendikalar kurulur.

Kanun'un 3. maddesinde "*İşçi sendikaları işkolu esasına göre ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacı ile bu işkolundaki işyerlerinde çalışan işçiler tarafından kurulur.*" denilerek taban örgütlenme modelinin "işkolu esası"na göre olduğu belirtilmiştir. Kanun'da üst örgüt olarak da sadece "konfederasyon" benimsenmiştir.

Kanun'un 20. maddesinde "*16 yaşını doldurmuş olup da Kanun'a göre işçi sayılanlar, işçi sendikalarına üye olabilirler. 16 yaşını doldurmamış olanların*

üyeliği kanuni temsilcilerinin yazılı iznine bağlıdır. Bu Kanun anlamında işveren sayılanlar işveren sendikalarına üye olabilirler.” denilerek işçi ve işveren niteliğine sahip olanların ayrı ayrı örgütlenebilecekleri kabul edilmiştir.

Kanun'un 32. maddesinde işkolu sendikalarına özgü faaliyet alanı çizilerek; toplu pazarlık, grev ve lokavt hakları sadece işkolu sendikaları için öngörülmüştür. (Kutal, 1996: 17)

Kanun'un 33. maddesinde de tüm işkolu sendikalarına ve konfederasyonlara bir faaliyet alanı çizilerek; sendikaların, üyelerine adli yardımda bulunmaları, ulusal ve uluslararası kuruluşlara temsilci göndermeleri, sosyal amaçlı sandıklara kredi vermeleri, nakit mevcudunun%40'ından fazla olmamak kaydıyla sınıai ve iktisadi teşebbüslere yatırım yapabilmeleri olanakları sağlanmıştır.

Anayasa'nın 52. maddesi ve Sendikalar Kanunu'nun 37. maddesi ile sendikalara geniş bir siyaset yasağı getirmiştir. Getirilen siyaset yasağı 1991 seçimleri sonrası iş başına gelen hükümetlerin hazırladıkları demokratikleşme paketleri çerçevesinde 1995'te Anayasa'da, 1997'de Sendikalar Kanunu'nda yapılan değişikliklerle büyük ölçüde kaldırılmış ya da hafifletilmiştir. (Mahiroğulları, 2011:235)

2.4.3.3. 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu

2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu 5.5.1983 tarihinde MGK tarafından kabul edilip 7.5.1983'de resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanun'un 12. maddesine göre, toplu iş sözleşmesi yapma ehliyeti, işçi tarafını temsilen işyeri veya işyerlerinin girdiği işkolunda kurulu işçi sendikalarına tanınmıştır.

Kanun'un 3. maddesine göre, bir toplu iş sözleşmesinin aynı işkolunda bir veya birden çok işyerini kapsayabileceği, aynı tüzel kişiliğe sahip bir işletmede, adına işletme toplu iş sözleşmesi denen sadece bir toplu iş sözleşmesi yapılabileceği belirtilmiştir.

Kanun 9. maddede toplu iş sözleşmesine taraf sendikaya üye olmayan işçilerin dayanışma aidatı ödeyerek sözleşmeden yararlanmalarına olanak sağlanmıştır. Dayanışma aidatının miktarı da sendikaca saptanacak üyelik aidatının üçte ikisi olarak belirtilmiştir. (Aslan, 1996: 18-19)

Kanun'un 11. maddesinde teşmil uygulamasına yer verilerek; *“Bir toplu iş sözleşmesi, üyelerinin sayısı bağlı olduğu iş kolunda çalışan işçilerin en az yüzde onunu temsil eden işçi sendikalarından en çok üyeye sahip olan sendikanın yapmış olduğu bir toplu iş sözleşmesini Bakanlar Kurulu, o işkolunda işçi veya işveren sendikaları veya ilgili işverenlerden birinin veya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının talebi üzerine, Yüksek Hakem Kurulunun görüşünü aldıktan sonra tamamen veya kısmen veya zorunlu değişiklikleri yaparak o işkolunun toplu iş sözleşmesi bulunmayan diğer işyerlerine veya bir kısmına teşmil edebilir.”* şeklinde düzenleme yapılmıştır.

2822 sayılı Kanun, toplu iş uyuşmazlıklarında “Arabuluculuk Kurumu”nu getirerek; kurumun sadece “Çıkar Uyuşmazlıkları”nın barışçı yollarla çözümünde devreye girmesini öngörmüş, “Hak Uyuşmazlıkları”nda ise taraflara mahkemeye başvurma yolunu açık tutmuştur. (Mahiroğulları, 2011: 214)

Kanun'da 1982 Anayasası'nın 54. maddesindeki “Grev Hakkı ve Lokavt” başlıklı düzenlemedeki, grev hakkının ve lokavtın yasayla düzenleneceği hükmüne uygun olarak grev ve lokavt prosedürü ayrıntılı biçimde hükme bağlanmıştır. Kanun'da grev tanımı yapılırken yalnızca toplu menfaat uyuşmazlıkları durumunda grev yapılabileceği kabul edilmiştir. Siyasi amaçlı grev, genel grev ve dayanışma grevinin kanun dışı olduğu kabul edilmiştir. (Aslan, 1996: 20)

Kanun'da lokavtın yasallığı ile ilgili olarak da, toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması ve yetkili işçi sendikası tarafından grev kararı alınması koşulu aranmıştır.

2822 sayılı Kanun'da 1982 Anayasası'ndaki hükümlerden yola çıkılarak çeşitli işler ve işyerlerinde grev ve lokavta yasaklar getirilmiştir. Buna göre 29. maddede *“Can ve mal kurtarma işlerinde, cenaze ve defin işlerinde, su, elektrik, hava gazı, kömür, doğal gaz ve petrol sondajı, üretimi, tasfiyesi ve dağıtım işlerinde, banka ve noterlik hizmetlerinde, kamu kuruluşlarınca yürütülen itfaiye, şehir içi deniz, kara ve demir yolu ve diğer raylı toplu yolcu taşıma hizmetlerinde”* grev yapılması 30. maddede de *“İlaç imal eden işyerleri hariç aşı ve serum imal eden müesseselerde, hastane, sanatoryum, dispanser, eczane gibi sağlıkla ilgili işyerlerinde”* ve *“eğitim ve öğretim kurumlarında, çocuk bakım yerleri ve huzur evlerinde, mezarlıklarda, Milli Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı*

ve Sahil Güvenlik Komutanlığı'nca doğrudan işletilen işyerlerinde" grev ve lokavta gidilmesi yasaklanmıştır.

2.4.3.4. 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikası Kanunu

Memurlarla ilgili olarak bu dönemde, 2001 tarih 4688 sayılı "Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu" çıkartılmıştır.

Kanun'un 1. maddesinde geçen "*Bu Kanunun amacı, kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için oluşturdukları sendika ve konfederasyonların kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve toplu sözleşme yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*" hüküm ile Kanun'un amacı belirtilmiştir.

Kanun'un 2. maddesindeki "*Bu Kanun, Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri hakkında uygulanır.*" hükmü ile Kanun'un kapsamı belirtilmiştir.

Kanun'un 4. maddesinde "*Sendikalar hizmet kolu esasına göre, Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacıyla bir hizmet kolundaki kamu işyerlerinde çalışan kamu görevlileri tarafından kurulur. Bir hizmet kolunda birden fazla sendika kurulabilir. Meslek veya işyeri esasına göre sendika kurulamaz.*" denilerek memur sendikalarının hizmet kolu esasına göre Türkiye çapında faaliyette bulunabilecekleri ve sendika çokluğu ilkesine yer verilmiştir.

Kanun'da üst örgüt olarak, sadece konfederasyon benimsenmiştir.

Kanun'un 14. maddesinde "*Sendikalara üye olmak serbesttir. Kamu görevlileri çalıştıkları işyerinin girdiği hizmet kolunda kurulu bir sendikaya üye olabilirler. Birden çok sendikaya üye olunamaz. Birden çok sendikaya üyelik halinde sonraki üyelikler geçersizdir.*" hükmü ile sendikaya üyelik esasları belirtilmiştir.

Kanun'un 15. maddeye sendikaya üye olamayacaklar ve sendika kuramayacaklar "*a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı,*

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,

b) Yüksek yargı organlarının başkan ve üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar,

c) Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların müsteşarları, başkanları, genel müdürleri, daire başkanları ve bunların yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri, merkez teşkilâtlarının denetim birimleri yöneticileri, hukuk müşavirleri, bölge, il ve ilçe teşkilâtlarının en üst amirleri ve bunlara eşit veya daha üst düzeyde olan kamu görevlileri, belediye başkanları ve yardımcıları,

d) Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri, üniversite ve yüksek teknoloji enstitüsü rektörleri, fakülte dekanları, enstitü ve yüksek okulların müdürleri ile bunların yardımcıları,

e) Mülkî idare amirleri,

f) Silahlı Kuvvetler mensupları,

g) Millî Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) çalışan sivil memurlar ve kamu görevlileri,

h) Millî İstihbarat Teşkilâtı mensupları,

ı) Bu Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşların merkezi denetim elemanları,

j) Emniyet hizmetleri sınıfı ve emniyet teşkilâtında çalışan diğer hizmet sınıflarına dahil personel,

k) Ceza infaz kurumlarında çalışan kamu görevlileri” şeklinde belirtilmiştir.

Kanun’un 16. maddesinde negatif sendika özgürlüğü korunarak, üyelerin istedikleri zaman üyelikten çekilebileceği belirtilmiştir.

Kanun’da, greve karar verme ve idare etmekten bahsedilmemiş; ancak grev yasağına da yer verilmemiştir. Bu yasağın 657 sayılı Kanun’un 27. maddesindeki “Devlet memurlarının greve karar vermeleri, grev tertiplenmeleri, ilan etmeleri bu yolda propaganda yapmaları yasaktır.” hükmü ve Türk Ceza Kanunu’nun 236. maddesinde yer alan hükümle sürdürülmüştür. (Mahiroğulları, 2011: 242)

2.4.3.5. 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanun

Türkiye'de, küresel rekabet ve artan işsizlik karşısında güç kaybeden sendikacılığı çoğulcu demokrasinin kaçınılmaz bir ögesi olarak teşvik etmek ve güçlendirmek, 12 Eylül 1980 döneminin kısıtlayıcı ve günümüze dek uluslararası kuruluşlarca eleştirilen düzenlemelerini değiştirip özellikle ILO'nun 87 ve 98 sayılı Sözleşmelerine uyum sağlamak, 2821 ve 2822 sayılı yasaların otuz yıllık uygulamasında ortaya çıkan bazı sorunlara çözümler getirmek ve çeşitli sebeplerle ve esas itibariyle işkolu barajının etkisiyle tıkanan toplu pazarlık süreçlerinin önünü açmak için sendikalar ve toplu iş sözleşmesi konusunda yeni bir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. (Dereli, 2013: 42)

Tüm bu gerekçeler doğrultusunda, 18 Ekim 2012 tarihinde TBMM'ce kabul edilen 6356 sayılı "Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu" 7 Kasım 2012 tarihli resmi gazetede yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Kanun'un 3. maddesinde "*Kuruluşlar, bu Kanundaki kuruluş usul ve esaslarına uyarak önceden izin almaksızın kurulur. Sendikalar kuruldukları işkolunda faaliyette bulunur.*" hükmü ile taban örgütlenme modelinin işkolu esasına göre olduğu belirtilmiştir. Ayrıca sendikaların, Türkiye çapında faaliyette bulunma zorunluluğu da kaldırılmıştır.

Kanun'un 6. maddesinde "*Fiil ehliyetine sahip ve fiilen çalışan gerçek veya tüzel kişiler sendika kurma hakkına sahiptir.*" denilerek sendika kurma yetkisine sahip olanlar belirtilmiştir.

Kanun'un 7. maddesinde "*Kuruluşlar, kurucularının kuruluşun merkezinin bulunacağı ilin valiliğine dilekçelerine ekli olarak kuruluş tüzüğünü vermeleriyle tüzel kişilik kazanır.*" hükmü ile sendikaların kuruluş usulü belirtilmiştir.

Kanun'un 17. maddesinde "*On beş yaşını dolduran ve bu Kanun hükümlerine göre işçi sayılanlar, işçi sendikalarına üye olabilir. Bu Kanun anlamında işveren sayılanlar, işveren sendikalarına üye olabilir. Sendikaya üye olmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanamaz.*" hükmü ile sendikalara üyelik esasları belirtilerek üyelik yaşı 16'dan 15'e indirilmiştir. Aynı maddenin 5. fıkrasındaki "*Sendikaya üyelik, Bakanlıkça sağlanacak elektronik başvuru sistemine e-Devlet kapısı üzerinden üyelik başvurusunda bulunulması ve sendika tüzüğünde*

belirlenen yetkili organın kabulü ile e-Devlet kapısı üzerinden kazanılır.” hüküm ile de sendika üyeliğinin kazanılmasında ve kaybedilmesinde noter koşulu kaldırılmıştır.

6356 sayılı Kanun’da işçi ve işveren kuruluşlarının hangi faaliyetlerde bulunabileceklerinin belli bir madde altında sıralanması yerine bu konunun tüzüklere bırakılması yeğlenerek bu kuruluşların serbestçe faaliyette bulunması ilkesi benimsenmiştir. (Dereli, 2013: 52)

Kanun’un 26. maddesindeki *“Kuruluşlar, tüzükleriyle belirlenen amaçları dışında faaliyette bulunamaz. İşçiler ve işçi kuruluşları işveren kuruluşlarına, işveren kuruluşları da işçi kuruluşlarına üye olamaz Kuruluşlar siyasi partilerin ad, amblem, rumuz veya işaretlerini kullanamaz. Kuruluşlar ticaretle uğraşamaz. Ancak, kuruluşlar genel kurul kararıyla nakit mevcudunun yüzde kırkıdan fazla olmamak kaydıyla sanayi ve ticaret kuruluşlarına yatırımda bulunabilir. Kuruluşlar elde ettikleri gelirleri üyeleri ve mensupları arasında dağıtamaz. Ancak sendikaların grev ve lokavt süresince tüzüklerine göre üyelerine yapacakları yardımlar ile kuruluşların eğitim amaçlı yardımları bu hükmün dışındadır.”* hükümlerle sendikalara yasak faaliyetler belirtilmiştir.

6356 sayılı Kanun’un 33. maddenin 3. fıkrası *“Çerçeve sözleşme, sözleşmenin tarafı olan işçi ve işveren sendikasının üyeleri hakkında uygulanır ve mesleki eğitim, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal sorumluluk ve istihdam politikalarına ilişkin düzenlemeleri içerebilir.”* diyerek, yeni bir sözleşme türü olarak “çerçeve sözleşme” kavramını getirmiştir.

34. maddede ise, “bir toplu iş sözleşmesinin aynı işkolunda bir veya birden çok işyerini kapsayabileceği” kuralından sonra “işletme toplu iş sözleşmesi” ve ülkemiz uygulamasında esasen bilinen ancak önceki mevzuatta açıkça değinilmeyen “grup toplu iş sözleşmesi” kavramları açıklığa kavuşturulmuştur. (Dereli, 2013: 54) Buna göre işletme toplu iş sözleşmesi; “Bir gerçek ve tüzel kişiye veya bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerinin bulunduğu işyerlerinde yapılır” şeklinde, grup toplu iş sözleşmesi de; “ tarafların anlaşması üzerine bir işçi sendikası ile bir işveren sendikası arasında, birden çok üye işverene ait aynı işkolunda kurulu işyerleri ve işletmeleri kapsamak üzere yapılır” şeklinde tanımlanarak açıklığa kavuşturulmuştur.

Kanun 39. maddede toplu iş sözleşmesine taraf sendikaya üye olmayan işçilerin dayanışma aidatı ödeyerek sözleşmeden yararlanmalarına olanak sağlanmıştır. Dayanışma aidatı miktarının da üyelik aidatından fazla olmamak kaydıyla sendika tüzüğünde belirleneceği belirtilmiştir.

Kanun'un 40. maddesinde teşmil uygulamasına yer verilerek, "*Bakanlar Kurulu; teşmili yapılacak işyerinin kurulu bulunduğu işkolunda en çok üyeye sahip sendikanın yapmış olduğu bir toplu iş sözleşmesini, o işkolundaki işçi veya işveren sendikalarının veya ilgili işverenlerden birinin ya da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının talebi üzerine, Yüksek Hakem Kurulunun görüşünü aldıktan sonra tamamen veya kısmen ya da zorunlu değişiklikleri yaparak, o işkolunda toplu iş sözleşmesi bulunmayan işyeri veya işyerlerine teşmil edebilir.*" şeklinde düzenleme yapılmıştır.

6356 sayılı Kanun barışçı bir toplu iş uyuşmazlığı çözümü yöntemi olarak "Arabuluculuk Kurumu"nu devam ettirmiştir. Ancak anlaşmazlığın 30. günü devreye giren "gönüllü arabuluculuk" kaldırılmıştır.

Kanun'un 58. maddesinde grev tanımı yapılırken toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması hâlinde, işçilerin ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını korumak veya geliştirmek amacıyla grev yapılabileceği, Kanun'un 59. maddesinde de toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması ve işçi sendikası tarafından grev kararı alınması hâlinde lokavt yapılabileceği kabul edilmiştir.

2.4.4. 1980 Sonrası Dönemde İşçi Örgütlenmeleri

2.4.4.1. Taban Örgütler

Bu dönemde faaliyet gösteren taban sendikaları çoğu 1980 öncesi kurulan sendikalardır.

2.4.4.2. Üst Örgütler

12 Eylül Askeri Müdahalesi sonrasında faaliyetlerini sürdürebilen tek işçi konfederasyonu Türk-İş olmuştur. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.III: 341)

12 Eylül Askeri Müdahalesi'nden sonra faaliyetleri durdurulan Hak-İş, 5 aylık bir aradan sonra 19 Şubat 1981'de 45 sayılı kararla çalışmalarına izin verilerek 23 Şubat 1981'de sendikal faaliyetlere yeniden başlamıştır. (Mahiroğulları, 2011: 220)

12 Eylül sonrası DİSK'in de faaliyetleri durdurulmuştur. Daha sonra 24 Aralık 1981'de DİSK ve DİSK'e bağlı bazı sendika yöneticileri hakkında "Anayasal düzeni yıkmaya teşebbüs" iddiasıyla dava açılmış ve dava 24 Aralık 1986 tarihinde sonuçlanmıştır. Dava sonucunda bazı sendika yöneticileri hapis cezasına çarptırılmış ve DİSK ve DİSK'e bağlı 28 sendika kapatılmıştır.

Çıkan karara karşı Yargıtay'a başvurulmuş, temyiz aşaması sürerken, 12.4.1991 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 23. maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 141. maddesinin yürürlükten kaldırılmasıyla 16.7.1991 tarihinde sendika yöneticilerinin beraatına, DİSK ve DİSK'e bağlı 28 sendikanın kapatılma kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

12 Eylül 1980 sonrası faaliyetleri durdurulan diğer bir konfederasyon MİSK, 18 Haziran 1984 tarihinde yeniden faaliyete geçmiştir. 1987'de MİSK'in ismi "Yurdumuz İşçi Sendikaları Konfederasyonu –Yurt-İş" olarak değiştirilmiştir. Yurt-İş 1988 yılının sonlarına doğru kendiliğinden dağılarak sona ermiştir. İzmir'de 1993'te 5 sendika bir araya gelerek "Birleşik İşçi Sendikaları Konfederasyonu-BİSK"nu kurmuşlar ve BİSK'in 1994'te yapılan ilk genel kurulunda adlarını MİSK olarak değiştirmişlerdir. Fakat yeni MİSK'te varlık gösterememiş ve 2001'de kendiliğinden dağılarak sona ermiştir.

Bunların dışında, 4. Konfederasyon olarak 21 Mayıs 2014 tarihinde Aksiyon İşçi Sendikaları Konfederasyonu kurulmuştur.

2.4.5. Sendikal Eylemler

1980 sonrası dönemde, Türk-İş, Hak-İş, DİSK, memur sendikaları ve bazı sivil toplum örgütleri "Emek Platformu" adı altında birlikte hareket ederek; "Ekmek Barış Özgürlük Mitingleri, Bahar Eylemleri, Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitingi, Emeğin Küresel Eylem Günü Mitingi, Emek ve Demokrasi Mitingi, Tekel İşçilerinin Direnişi" gibi birçok eylem gerçekleştirmişlerdir.

Bunlardan 1989 yılının Mart ayından Mayıs ayının ortalarına kadar gerçekleştirilen eylemler (Bahar Eylemleri), Türk işçi hareketleri içinde yapılaş şekli ve sonuçları bakımından önemli bir yere sahiptir. İşçiler, demokratik hak arama mücadelesi çerçevesinde, ülke genelinde yaydıkları kararlı, geniş katılımlı, tabandan gelen ve kendiliğinden oluşan kitlesel eylemleri sayesinde istediklerini büyük ölçüde elde etmişlerdir. (Mahiroğulları, 2011: 230)

Tablo 1.1. Yıllar İtibarıyla Grev Uygulamaları

Yıllar	Grev Sayısı	Greve Katılan İşçi Sayısı	Grevde Kaybolan İşgünü Sayısı
1980	220	9.748	1.303.253
1985	21	84.832	194.296
1989	171	39.435	2.911.407
1993	49	6.908	574.741
1997	37	7.045	181.913
2001	35	9.911	286.015
2005	34	3.529	176.824
2009	13	3.101	209.913
2013	19	16.632	308.426

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Hayatı İstatistikleri, İlgili Yıllar.

1980’de sendikal sahada rekabetin artması, ideolojik kamplaşmaların giderek belirginleşmesi, toplumsal olaylardaki tırmanışlar, ekonomik ve siyasi istikrarsızlıklar (Mahiroğulları, 2004: 256-257) nedeniyle grevlere katılan işçi sayısı ve grevlerde kaybedilen işgünü oldukça yüksek olmuştur. 1989 yılında, sınırlı ücret artışı politikalarının sürdürülmesi, sözleşmeli personel uygulamaları ve özelleştirme politikalarına hız verilmesi gibi hususlar nedeniyle yıl içerisinde birçok grev gerçekleşmiş ve grevlere çok sayıda işçi katılmıştır. 1995 sonrasında, küreselleşme sürecinde artan uluslararası rekabetin neden olabileceği istihdam daralmalarını aşabilmek için “çatışma” yerine “diyalog” arayışlarına gidilmesi greve başvurma eğilimi giderek zayıflamıştır. (Mahiroğulları, 2004: 391) 2013 yılı itibarıyla 19 grev gerçekleşirken, 16.632 işçi bu grevlere katılmış ve toplamda 308.426 işgünü kaybedilmiştir.

2.4.6. Memur Sendikacılığı

12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi'nden sonra hazırlanan 1982 Anayasası'nın 51. maddesinde "işçiler ve işverenlere" sendika kurma hakkı tanınmış, memurların sendikalaşması engellenmiştir.

1982 Anayasası hazırlanırken, 12 Eylül öncesindeki toplumsal kargaşanın bir daha yaşanmaması için bazı temel hak ve özgürlüklerin kullanımında çekingen davranılmış, memurlar sendikal örgütlenme hakkından mahrum bırakılmıştır. Bu durum karşısında kamu görevlileri bir süre sessiz kalarak sendikal örgütlenme isteminde bulunmamışlardır. Kamu görevlilerinin örgütlenme talepleriyle ilgili bu suskunluk dönemi, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) tarafından 1985 yılı sonlarında düzenlenen "Kamu Çalışanları Sorunları Sempozyumu" ile sona ermiş; bu tarihten sonra memurların örgütlenme hakkı çeşitli platformlarda tartışmaya açılarak arayış süreci başlatılmıştır. (Mahiroğulları, 2011: 238-239)

Diğer taraftan, Danıştay 1. Dairesi'nin 22.3.1992 tarihinde verdiği kararla, doktrindeki görüş doğrultusunda, Anayasa'da memurların sendikal örgütlenmesini engelleyen bir hüküm bulunmadığını bildirmiş; keza kamu görevlilerinin örgütlenmesiyle doğrudan ilgili 87 ve 151 sayılı ILO Sözleşmeleri, 1992 yılı sonlarında Parlamento'da kabul edilip Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmasıyla iç hukukun bir parçasını oluşturmuş; dolayısıyla memur sendikaları, kamu görevlilerinin örgütlenmesiyle ilgili özel bir kanun çıkması beklenilmeden hukuken kurulabilme imkânına kavuşmuştur. Böylelikle 1993 yılından önce kurulmuş memur sendikalarının yasal olmadığı gerekçesiyle kapatılma tehlikesi ortadan kalkmıştır. (Mahiroğulları, 2005: 159)

2.4.6.1. Taban Örgütler

Bu dönemde ilk memur sendikası fiili bir şekilde, 28 Mayıs 1990'da "Eğitim-İş" adıyla kurulmuştur. Eğitim-Sen, Tümray-Sen, DEM-SEN, Türk Eğitim-Sen, Birlik Haber-Sen, Türk Sağlık-Sen, SES, Türk Diyanet Vakıf-Sen sendikaları da bu dönemde kurulmuş sendikalardandır.

2.4.6.2. Üst Örgütler

Sözleşmelerin kabulünden sonra 1992'de 14 sendikanın bir araya gelmesiyle "Türkiye Kamu Sendikaları Konfederasyonu- Türkiye Kamu-Sen", 8 Aralık 1995'te

“Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu-KESK”, 1995’te de “Memur Sendikaları Konfederasyonu- Memur-Sen” kurulmuştur.

Kanun’un çıkmasından sonra da 2002’de Türkiye Kamu-Sen’in yaşamış olduğu bölünme sonucu “Bağımsız Kamu Görevlileri Sendikaları Konfederasyonu-BASK”, 2008’de “Kamu Çalışanları Hak Sendikalar Konfederasyonu- Hak-Sen” ve “Birleşik Kamu İşgören Sendikaları Konfederasyonu- Birleşik Kamu-İş” 2010’da “Demokratik Sendikalar Konfederasyonu-DESK” son olarak da 2014’de “CİHAN-SEN” kurulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

SİVAS'TA SENDİKAL ÖRGÜTLENME

1. CUMHURİYET SONRASI SİVAS'IN SOSYO EKONOMİK YAPISI

1923'te Cumhuriyet dönemine geçilirken Osmanlı'dan Sivas'a kalan; ağırlığı tarıma dayalı ekonomik bir yapı, birkaç sahada el sanatlarıyla ilgili işyerleri ve mevsimlik işletilebilen birkaç tuzladır. (Mahiroğulları, 2007: 50)

Cumhuriyet sonrasında Sivas'a bir süre yol, su gibi alt yapı yatırımlarından başka yatırım yapılamamıştır. 1927 yılında yapılan sanayi sayımında, ilde 65 tarıma dayalı sanayi işletmesi ve bu işletmelerde 420 kişi, 3 dokuma işletmesinde 200 kişi, 4 inşaat sanayi işletmesinde 100 kişi çalıştığı tespit edilmiştir. (Esen, 1999: 74)

Devlet 1923-1932 arası dönemde, üretime dayalı yatırımları özel teşebbüse bırakmıştır. Özel teşebbüs de o yıllarda yeterli sermaye birikimine sahip olmadığı için Türkiye genelinde olduğu gibi Sivas'ta da bu süreçte önemli bir yatırım gerçekleştirilememiştir.

1932'de ekonomi politikalarında devletçi dönemin başlamasıyla; Sivas'ta 1938 yılında Divriği demir madenleri işletmeye açılmış, 1939 yılında "Cer Atölyesi" kurulmuş, Sivas il merkezinde 1943 yılında Çimento Fabrikası ve 1945 yılında Askeri Dikimevi kurulmuştur. Böylece Sivas'ta istihdam bakımında kayda değer yatırımlar gerçekleşmeye başlamıştır. (Mahiroğulları, 2007: 51-52)

1960'larda, Karayolları, YSE, Toprak-Su, DSİ gibi resmi kurumların bölge teşkilatlarının kurulmasıyla şehirde kayda değer bir istihdam imkânı yakalanmıştır. Yine 1974'te Cumhuriyet Üniversitesi'nin ve 1979'da Beton Travers Fabrikasının kurulması Sivas ekonomisini canlandırmıştır.

1980 sonrasında, özel sektör küçük ölçekli sanayi işletmeleri bazında yatırımlar yapmış; mermer işletmeleri, kireç fabrikası, eksantrik mil fabrikası, ısı, cam, kauçuk, boya, çivi ve tekstil işletmeleri kurulmuştur. 1980'de Sivas Dokuma Fabrikası SİDAŞ, 1984'te Sivas Et Kombinası, 1985'te bir kamu yatırımı olan Sivas Demir Çelik Fabrikası işletmeye açılmış; ancak istihdam hacmi oldukça geniş olan bu işletme özelleştirme sonrası kapanmıştır. 1990'da Kangal Termik Santrali hizmete açılmıştır. (Esen, 1999: 9)

2000’li yıllarda, 1. Organize Sanayi Bölgesinin 1997 sonrası faaliyete geçmesiyle ve 2008’den itibaren de 2. Organize Sanayi Bölgesinin faaliyete başlaması Sivas’ta imalat sanayinin gelişmesini sağlamıştır.

Tablo 2.1. Sivas’ta Yıllara Göre Nüfus Sayısı

Yıllar	Merkez Nüfusu	Toplam Nüfus
1927	28.000	329.741
1935	55.000	432.996
1940	78.737	468.243
1950	52.234	542.004
1960	93.368	669.922
1970	195.908	731.921
1980	239.817	750.144
1990	270.329	767.481
2000	299.935	755.091
2013	348.623	623.824

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Genel Nüfus Sayımı Verileri, İlgili Yıllar

1927 yılında 28.000 merkez ve 329.741 toplam nüfusa sahip olan Sivas’ta 1930’lu yıllara gelindiğinde bütün yurttaki etkili olan sanayileşme sonucu şehir merkezindeki nüfus artmaya başlamış ve 1940’ta merkez nüfusu 78.000’i aşmıştır. 1950-1955 yılları arasında büyük şehirlere göç dalgası başladığı için Sivas merkez nüfusunda da azalma olmuştur. 1960 yılından sonra ülkedeki kalkınma ve sanayileşmeye paralel olarak Sivas’ta da ekonomi canlanmıştır. Buna bağlı olarak gerek merkez gerekse toplam nüfusta artışlar görülmüştür. 1980’li yıllarda değişen ekonomik koşullardan dolayı merkez nüfusunda artış görülmüştür. 2013 yılı itibarıyla de Sivas merkez nüfusu 348.623 ve toplam nüfus da 623.824 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3.1. Sivas'ta İstihdamın Sektörel Dağılımı

	1985	%	1990	%	2000	%	2013	%
Tarım	240.853	74.5	222.096	69.4	196.080	66.5	73.000	37.8
Sanayi	25.738	8.0	31.794	9.9	27.713	9.4	42.000	21.8
Hizmet	55.153	17.5	65.921	20.7	71.125	24.1	78.000	40.3
Toplam	323.774		320.956		295.043		194.000	

Kaynak: DİE 2000 Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, s.53; TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırmaları, 2 Ekim 2011; Sivas İşkur, Sivas İşgücü Piyasası Analizi Raporu, 2013, s.89.

Sivas'ta 2000 yılına kadar tarım ağırlıklı bir istihdam görülürken, 2000 sonrasında sanayileşme yolunda bir atılım gerçekleşirken, hizmet sektöründe de genişleme olduğu görülmektedir.

Kırsal kesim insanının, kentleşme kuramı çerçevesinde, bazı hizmetler açısından mahrumiyet bölgesi sayılan yörelerden şehre göçünü hızlandırması tarımsal üretimdeki gerilemenin (Mahiroğulları, 2007: 58) ve buna bağlı olarak da, tarım sektöründeki istihdam daralmasının önemli bir nedeni olmuştur. 1997 sonrası 1. Organize Sanayi Bölgesi'nin faaliyete geçmesiyle, 2004 ve 2005 tarihli Teşvik Kanunlarından yararlanılmasıyla ve 2008'den itibaren de 2. Organize Sanayi Bölgesi'nin faaliyete geçmesiyle birlikte Sivas'ta sanayi istihdamında genişleme yaşanmıştır. Buna gelişmelere paralel olarak Sivas'taki hizmet sektörü de genişlemiştir.

Tablo 4.1. Sivas'ta Yıllara Göre İşsizlik Oranları

<u>Yıllar</u>	<u>İşsizlik Oranlar</u>
2008	%10.7
2009	%13.2
2010	%13.6
2011	%9.9
2012	%9.7
2013	%10

Kaynak:TÜİK 2012 Verileri; Sivas İşgücü Piyasası Analizi Raporu, s.18.

Sivas'ta 2008 yılında %10.7 olarak belirlenen işsizlik oranı, 2009 yılında yaşanan ekonomik krizden etkilenerek 2009 ve 2010 yıllarında %13'ün üzerinde seyretmiştir. 2013 yılı itibariyle %10 olan işsizlik oranı Türkiye ortalaması kadardır.

2. SİVAS'TA İŞÇİ ÖRGÜTLENMELERİ

Türkiye de, 1945 yılının sonlarından itibaren çok partili sisteme geçilip, 1946 yılı ortalarında 1938 tarih 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu'nda 4919 sayılı Kanun ile "sınıf esasına dayalı cemiyet kurma" yasağının kaldırılmasıyla birlikte sendikalar kurulmaya başlamıştır.

Sendikalar öncelikle işçi kesiminin yoğun olduğu İstanbul, İzmir, Bursa, Zonguldak gibi şehirlerde kurulmuş, daha sonra Anadolu şehirlerinde kamu iktisadi teşekküllerinin varlığı ve bu teşekküllerde çalışan işçi sayısının yoğunluğuna paralel olarak Anadolu'ya yayılmaya başlamıştır.

Dolayısıyla Anadolu şehirlerinde sendikacılık, özel sektörden ziyade genel olarak devletin işveren olduğu demiryolları, karayolları, askeri dikimevleri, madenler ve kamu iktisadi teşebbüsü nitelikli fabrikalarda çalışan işçilerin çabalarıyla başlatılmıştır. (Mahiroğulları, 2001: 94)

Zamanla kamu iktisadi teşekkülü nitelikli kuruluşların açılması ve yenilerinin katılmasıyla Sivas'ta önemli bir işçi kesimi oluşmaya başlamış, işçi kesiminin sayısının artmasıyla birlikte şehirdeki ilk sendikalar da kendisini göstermeye başlamıştır.

2.1.1949-1963 Yılları Arası Dönem

Sivas'ta ilk sendikal örgütlenme 1949 yılında demiryolu işkolunda ortaya çıkmıştır. Daha sonraki yıllarda da kamu kurum ve kuruluşlarının sayısının artışıyla birlikte Sivas'ta ki sendikalara yenileri eklenmiştir.

Türk-İş Temsilciler Meclisi, Türk-İş'in örgütsel ve eylemsel yaygınlaşmasını sağlayabilmek için 6 ilde bölge temsilciliği kurulması kararını almıştır.(Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 333) Sivas'ta da 5. Bölge Teşkilatı kurulmuştur.

Türk-İş'in bu şehirde kurduğu 5. Bölge Teşkilatı'nın*, kuruluş yıllarında Sivas'ta sendikacılığı yaymakta, sendikacılıkta karşılaşılan sorunlara çözüm aramada, sendika yöneticilerini ve sendikalı üyeleri eğitmekte önemli katkıları olmuştur. (Mahiroğulları, 2001: 97)

Sivas'a 1963 yılı itibariyle bakıldığında, sendikaların 5 işkolunda faaliyet göstermekte ve toplamda yaklaşık olarak 5.000 üyeye sahip olduğu görülmektedir.

2.1.1. Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası

18 Mayıs 1949'da Sivas'ta ilk sendika, demiryolu taşımacılığı işkolunda "Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası" adıyla kurulmuştur.

Kurucuları Sırrı Gürdil, Hikmet Kanber, İzzet Altan, Selahattin Aydemir, Yusuf Coşman, Mustafa Seçilmiş, Mehmet Kalender, Mustafa Yurdakul ve Mustafa Aslan'dır. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 65)

19 Ağustos 1951'de yapılan genel kurulda sendikanın adı "Devlet Demiryolları Sanayii İşçileri Sendikası" olarak değiştirilmiş; 20 Şubat 1952'de yapılan genel kurulda başkanlığa Ömer Şahbazoğlu getirilmiştir. (Demiryol-İş Sendikası, 1992: 9)

21 Mart 1954'te olağanüstü genel kurulu toplanan sendikanın genel başkanlığına Aydener Tandoğan seçilmiş, ancak başkanın askere gitmesi nedeniyle yerine Halil Ölçer getirilmiştir.

17 Nisan 1955 ve 3 Haziran 1956'da yapılan genel kurullarda Rıfat Uzun genel başkan seçilmiştir. 23 Eylül 1956'da ki 9. ve 25 Ağustos 1957'de ki 10. genel kurullarda Aydener Tandoğan genel başkanlığa seçilmiştir.

18 Mayıs 1958 tarihli 11. genel kurulda genel başkanlığa Abdullah Aydemir seçilmiş ancak, bir yıl sonra genel başkanlığa Sebahattin Görener getirilmiştir.

* Türk-İş 5. Bölge Temsilcileri; Hasan Akalın, İsmet Uygun, Ümit Özşeker

28 Haziran 1959 tarihli 12. genel kurulda sendikanın adı “Demiryol Fabrikaları İşçileri Sendikası” olarak değiştirilmiş, genel başkanlığa da İhsan Saltık getirilmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 65)

25 Aralık 1960’ta yapılan 13. genel kurulda sendikanın adı bir kez daha değiştirilerek “Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası” olmuştur. Sendikanın genel başkanlığına da yeniden Aydener Tandoğan getirilmiştir.

1962’de ki 14. genel kurulda genel başkanlığa Şerafettin Akova seçilmiştir.

2.1.2. Divriği Demir İşçileri Sendikası

Sivas’ın ilçeleri içinde ilk sendika, Divriği’de 1950 yılında Divriği Demir Madenleri İşletmesi’nde çalışan işçiler tarafından “Divriği Demir İşçileri Sendikası” adıyla kurulmuştur. (Sülker, 1955: 92)

1961 yılında Eti Demir Cevher ve Teknik İşçileri Sendikası ile birleşmiştir.

2.1.3. Eti Demir Cevher ve Teknik İşçileri Sendikası

Divriği Demir İşçileri Sendikası yeteri kadar etkin olamayınca, İsmail Yalçın, İbrahim Aydoğan, Himmet Gürler, Ali Murat, Kamber Üstüner, Aziz Yılmaz, Sait Zihni, Sait Yozgat, İbrahim Aydınoglu, Veli Kalın, Nuri Koz, Yusuf Güneri, Cemal Özdemir, Halim Karataş, Hasan Koç, Gülali Erdoğan, Tahir Turhan ve Hümmet Durak kurucu ekibinin çalışmalarıyla 1 Temmuz 1954’te “Eti Demir Cevher ve Teknik İşçileri Kalkınma Sendikası” adıyla ikinci bir sendika daha kurulmuştur. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.I: 206)

Sendikanın 31 Mayıs 1955 tarihli genel kurulunda genel başkanlığa Mahmut Bozkurt seçilmiş ve 1962 yılına kadar bu görevi kesintisiz bir şekilde sürdürmüştür. 22 Temmuz 1962 olağanüstü kongre de Tahir Turhan genel başkanlığa seçilmiştir.

17 Mayıs 1957’de yapılan kongrede, sendikanın adı “ Divriği Cevherleri Demir Çelik Cevher ve Teknik İşçileri Sendikası” olarak değiştirilmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.I: 206)

1958’de yapılan genel kurulda Divriği Demir İşçileri Sendikası ile birleşme kararı alınmış ve 1961’deki genel kurulda birleşme gerçekleştirilmiştir.

2.1.4. Sivas Bölgesi İnşaat İşçileri Sendikası

19 Temmuz 1955 tarihinde Sivas’ta inşaat işkolunda kurulan ilk sendika “Sivas Bölgesi İnşaat İşçileri Sendikası” olmuştur. Sendikanın kurucuları, Vahdet Bora, Turan Halat, Mehmet Özişge, Ziya İnanç, Hüseyin Sağlamer, M. Ali

Bayrakçıl, Mehmet Karcıya ve Kaya Gökmen'dir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 480)

Sendikanın 2 Şubat 1956 tarihinde yapılan ilk genel kurulunda genel başkanlığa Mehmet Özişge, ikinci başkanlığa Turan Halat seçilmiştir.

3 Mart 1957 tarihli genel kurulda İrfani Tekcan genel başkan, Mehmet Karcıya ikinci başkan seçilmiştir.

15 Mart 1958 tarihinde toplanan genel kurulda Mehmet Özişge genel başkan, İrfani Tekcan ikinci başkan seçilmiş ve 1960'a kadar görevlerini kesintisiz olarak sürdürmüşlerdir.

10 Nisan 1960 ve 17 Haziran 1962 tarihlerinde toplanan genel kurullarda İrfani Tekcan genel başkanlığa seçilmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 480)

2.1.5. Sivas Bayındırlık Bakanlığı İşyeri İşçileri Sendikası

1960 yılında inşaat işkolunda "Sivas Bayındırlık Bakanlığı İşyeri İşçileri Sendikası" adı altında ikinci bir sendika kurulmuştur. Sendikanın adı daha sonra "Sivas Yol-İş" (Sivas Bayındırlık ve Karayolları İşçileri Sendikası) olarak değiştirilmiştir. (Sivas Yol-İş Sendikası, 1968: 6)

2.1.6. Sivas Askeri İşyerleri İşçileri Sendikası

Savunma sanayi alanında faaliyet göstermek üzere, Mehmet Ali Çağlayık, Hüseyin Üstündağ, Hüseyin Pöge, Hüseyin Yerlice, Mümtaz Yayman, Saliha Sertakan, Kemalettin Durak öncülüğünde 12 Kasım 1957'de "Sivas Askeri İşyerleri İşçileri Sendikası" milli savunma işkolunda ilk sendika olarak kurulmuştur.

Sendikanın 26 Ocak 1958 tarihinde toplanan ilk genel kurulunda İsmail Kalyoncu başkanlığa, Kemalettin Durak ikinci başkanlığa seçilmiştir. 12 Temmuz 1958'de toplanan olağanüstü genel kurulda, yeni yönetim kurulu oluşturularak Kemal Koruç başkanlığa Hüseyin Üstündağ başkanvekilliğine getirilmiştir. Koruç ve Üstündağ 17 Ocak 1959 tarihli genel kurulda yapılan seçimler sonucunda da görevlerinde kalmışlardır. 20 Ocak 1960 tarihindeki genel kurulda ise Hüseyin Üstündağ başkan, Selahattin Tecer başkan yardımcısı olmuştur.

21 Ocak 1961 tarihinde toplanan genel kurulda sendika başkanlığına seçilen Mehmet Koldaş, sendikanın faaliyetleri süresince bu görevini sürdürmüştür. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 66)

2.1.7. Sivas Çimento Sanayi İşçileri Sendikası

Çimento işkolunda ilk örgütlenme 1955 yılında “Sivas Çimento Sanayi İşçileri Sendikası” adıyla yerel bir sendika kurulmasıyla gerçekleşmiş; ilk kongrede genel başkanlığa Şevket Çalışkan, 1957 yılındaki kongrede İsmet Uygun getirilmiştir. (Koç, 1999, C.1: 131)

2.2.1963-1980 Yılları Arası Dönem

1961 Anayasası'nın sendikal hakları güvence altına almasından sonra, 1963 tarih 274 sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu sendikacılığın önündeki tüm engelleri ortadan kaldırmıştır. Böylece 1963 yılı sonrasında hem Anadolu'da hem de Sivas'ta sendikal örgütlenme yaygınlaşmıştır.

Sivas'taki sendikal örgütlenmenin artışına ayrıca, 1965 yılında kurulan Karayolları 16. Bölge Müdürlüğü, DSİ ve YSE İl Müdürlüğü, 1966 yılında kurulan MTA, 1970 yılında kurulan YSE Bölge Müdürlüğü ve 1974'te kurulan Cumhuriyet Üniversitesi ildeki istihdam hacmini arttırarak katkıda bulunmuştur.

Bu dönemde Sivas'taki sendikaların kurulu bulunduğu beş işkoluna ek olarak yedi işkolu daha katılmış ve 1963 yılında 5.000 civarı olan sendikalı işçi sayısı 1980 yılında yaklaşık olarak 16.000'lere ulaşmıştır. (Mahiroğulları, 2001: 100)

2.2.1. Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası

Sendikanın 24 Kasım 1963 tarihinde toplanan 15. genel kurulda Şerafettin Akova, 11 Aralık 1965'teki genel kurulda İsmail Menevşeoğlu başkan seçilirken, her iki genel kurulda da Mehmet Acıdereli genel sekreter olmuştur. 1968 yılındaki 17. genel kurulda “başkanlığa İsmail Menevşeoğlu, sekreterliğe Mehmet Acıdereli, mali sekreterliğe Yusuf Geldi, yönetim kuruluna da Behlül Çetinkaya, Selahattin Taşseten, Kadir Önem, Sıtkı Başara, Recep Bıyıklıoğlu, Abdullah Tuncer, Yaşar Özkan, Dursun Çakar seçilmişlerdir. (Haber Gazetesi, 26 Ekim 1967)” Bu kadro 1971 yılına kadar görevini kesintisiz olarak sürdürmüştür. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 66)

16 Ekim 1971 tarihindeki genel kurulda başkanlığa Aydener Tandoğan, genel sekreterliğe Behlül Çetinkaya getirilmiş ve 1977 yılına kadar görevlerini sürdürmüşlerdir.

Türk-İş'in 1962 yılında yurt çapında başlattığı "milli tip sendika" oluşturma önerisi sendikanın 14 Eylül 1974 yılında yaptığı genel kurulda gündeme getirilmiş; yönetim kurulu milli tip sendika çalışmasında gerekeni yapması için yetkili kılınmıştır. (Mahiroğulları, 2001: 100; Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası, 1974: 33)

5 Kasım 1977 yılında yapılan 21.genel kurulda genel başkanlığa Mehmet Aslan seçilmiş ve 23 Ağustos 1980' de yapılan genel kurulda başkanlığını sürdürmüştür.

1979 yılında sendika 1954 yılında üye olduğu DYF-İŞ Federasyonu aracılığı ile "Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu" ITF'ye üye olmuştur. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 66)

2.2.2. Divriği Demir İşçileri Sendikası

1954'te Divriği'de kurulan Cevher İşçileri Sendikası'nın 20 Şubat 1964 tarihili genel kurulunda kabul edilen tüzüğe göre sendikanın adı "Divriği Bölgesi Kalkınma Sendikası" (Divriği Bölge ve Çevresel Cevher ve Teknik İşçileri Kalkınma İşçileri Sendikası) olarak değiştirilmiştir.

9 Kasım 1965'te yapılan olağanüstü genel kurulda A. Hayber Bozkurt başkanlığa seçilmiş, sendikanın adı bir kez daha değişerek "Divriği Cevher İş Sendikası" (Divriği Orta ve Doğu Anadolu Cevher İş Sendikası) olmuştur. 16 Haziran 1966'da yapılan genel kurulda başkanlığa Murtaza Akbıyık seçilmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.I: 206)

10 Temmuz 1968 tarihinde yapılan genel kurulda Mustafa Koç başkanlığa seçilmiş, 18 Eylül 1976 tarihindeki kongreye kadar görevini sürdürmüştür.

Yine 10 Temmuz 1968 tarihindeki tüzük değişikliğiyle sendikanın adı "Cevher-İş" (Orta ve Doğu Anadolu Cevher İş Sendikası) olarak değiştirilmiştir. Aynı yıl sendika Türk-İş'e bağlı "Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu"na üye olmuştur.

18 Eylül 1976'da yapılan genel kurulda başkanlığa Gazi Gündüz getirilmiştir. 16 Eylül 1979'daki genel kurulda, toplantıda bulunan 1.360 üyeden 751'inin oylarıyla Türk-İş'e bağlı Maden İşçi Sendikaları Federasyonu'ndan ayrılıp DİSK'e bağlı "Yeraltı Maden-İş Sendikası"na katılma kararı almıştır. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.I: 206)

2.2.3. Sivas Dev Maden-İş Sendikası

Sivas merkezde 1975 yılında “Sivas Dev Maden-İş Sendikası” (Tüm Devrimci Maden İşçileri Sendikası) kurulmuştur. Ancak bu sendika 1976 yılında Dev-Maden Sen’e iltihak etmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.II: 339)

2.2.4. Sivas ve Havalisi Maden İşçileri Sendikası

1974 yılında genel merkezi Sivas’ta olmak üzere “Sivas ve Havalisi Maden İşçileri Sendikası” adıyla bir başka sendika daha kurulmuş; genel başkanlığını Türkiye Maden-İş’le birleşene kadar Fethi Gerçek ve Cafer Silahlı yürütmüştür. (Mahiroğulları, 2001: 101)

2.2.5. Yapı-İş (Sivas ve Havalesi İnşaat İşçileri Sendikası)

1955’te kurulan Yapı-İş’in 21 Temmuz 1963 tarihinde toplanan genel kurulunda Mehmet Aydemir genel başkanlığa getirilmiştir.

5 Mart 1964 tarihli tüzük değişikliği ile sendikanın adı Yapı-İş (Sivas ve Havalisi İnşaat İşçileri Sendikası) olmuştur.

12 Mayıs 1969 tarihinde sendika, yönetim kurulunu oluşturacak üyesi kalmadığı için Medeni Kanun’un 70.maddesi uyarınca infisah etmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 480)

2.2.6. Yapı-İş (Orta ve Doğu Anadolu Bölgesi İnşaat Bayındırlık Çimento Toprak Cam Seramik İşçileri Sendikası)

İnşaat işkolunda 7 Ağustos 1964 tarihinde Sebahattin Ersoy, Sıtkı Solakoğlu, Özer Bakır, Fettah Akan ve Fahri İngün öncülüğünde Yapı-İş (Orta ve Doğu Anadolu Bölgesi İnşaat Bayındırlık Çimento Toprak Cam Seramik İşçileri Sendikası) adıyla yeni bir sendika daha kurulmuştur. 24 Eylül 1964 tarihli tüzükte sendikanın adı Yapı-İş (Orta ve Doğu Anadolu Bölgesi İnşaat İşçileri Sendikası) olarak değiştirilmiştir.

Sendikanın 22 Ağustos 1965 tarihinde toplanan ilk genel kurulunda genel başkanlığa Sebahattin Ersoy, genel sekreterliğe Özer Bakır seçilmiştir. 17 Eylül 1968 tarihinde toplanan genel kurulda genel başkan ve genel sekreter değişmemiştir. Bu genel kuruldan başka genel kurul yapamayan sendika 12 Mayıs 1969 tarihinde infisah etmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 480)

2.2.7. Sivas Yol-İş Sendikası

1968 yılında sendikanın “başkanlığını Sıtkı Solakoğlu üstlenirken, genel sekreterliğini Kemal Baydar, mali sekreterliğini Erkan Saylam, yönetim kurulu üyeliklerini Şefik Özcan, Mesude Çınar, Muammer Yılmaz, Derviş Şahin, Ömer Aktaş, Bilal Aslanbulut, Aziz Saygın, N. Sudi Eke, Suzi Bayata yapmıştır. (Haber Gazetesi, 27 Şubat 1968)” Sıtkı Solakoğlu başkanlık görevini 1973 yılına kadar sürdürmüştür.

1973 yılından itibaren SİDAŞ, Beton Travers Fabrikası inşaatlarında çalışanlar ile Cumhuriyet Üniversitesi İnşaatlarını yapan Dilek İnşaat Firmasında çalışanları örgütlemiştir. Dolayısıyla sendikanın teşkilatlanma sahası sadece kamu işyerlerinde kalmamış, özel sektöre de kaymıştır. Sendikanın adı da “Yol-Yapı-İnşaat İşçileri Sendikası” şeklinde değiştirilmiştir. 1977 yılı itibariyle Dilek İnşaat Firması’nda çalışan 100 işçi, kamu işyerlerinde çalışan 1700 işçi sendikanın üyesi olmuştur. (Sivas Yol-İş Sendikası, 1977: 64-66)

Yol-İş (Yol-Yapı-İnşaat İşçileri Sendikası) Sendikası’nın 22 Eylül 1973 tarihinde yapılan 7. Dönem Genel Kurul’da başkanlığa Kemal Çelik, 1979 yılında yapılan 10. Kongrede genel başkanlığa İsmet Kaymak seçilmiştir. (Sivas Yol-İş Sendikası, 1975: 9)

2.2.8. YSE-İş Sendikası

İnşaat işkolunda bir başka sendika, YSE işçilerinin Yol-İş Sendikası’ndan ayrılarak 1968 yılında Sivas’a Bilal Aslanbulut başkanlığında şubesini açtıkları YSE-İş Sendikası’dır. Aynı işkolunda kurulu Köy-İş Sendikası, 1973 yılında YSE-İş ile KÖYYSE-İş adıyla birleşmiştir. Sendikanın Sivas Şubesi Başkanlığına 1976 yılında Durmuş Yurt seçilmiştir. (Koç, 1999, C.2: 83)

2.2.9. Bağımsız Toprak Su-İş Sendikası

İnşaat işkolunda genel merkezi Ankara’da olan Bağımsız Toprak Su-İş adlı bir başka sendika, 1973 yılında Sivas’ta Abdullah Ceylan, Zakir Öztürk, Hayrettin Yıldız müteşebbisliğinde kurulmuş; ancak kısa süre sonra şube yöneticileri YSE-İş’e katılmışlardır. (Mahiroğulları, 2001: 102)

2.2.10. Sivas Harb-İş Sendikası

Sivas Askeri İşyerleri İşçileri Sendikası adıyla 1957 yılında kurulan sendikanın 15 Aralık 1963 tarihli genel kurulunda adı Sivas Harb-İş (Sivas Harp Sanayii ve Yardımcı İşkolları İşçileri Sendikası) olarak değiştirilmiştir.

26 Aralık 1970 tarihinde son kez toplanan olağanüstü genel kurulda sendika kendini feshederek Ankara'da kurulu bulunan Türk Harb-İş'e (Türkiye Harb Sanayii ve Yardımcı İşkolları İşçileri Sendikası) iltihakına karar verilip; sendika Türk Harb-İş'in Sivas şubesi olmuştur. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 66)

Bundan sonra faaliyetlerini Türk Harp-İş'in şubesi olarak sürdüren sendikanın 7 Mart 1970 tarihli genel kurulunda başkanlığa eski başkan Turan Koldaş, 1976 yılında Mustafa Gülüm seçilmiştir. Gülüm, 1986'ya kadar üç genel kurul üst üste bu görevi sürdürmüştür.

2.2.11. Sivas Çimento Sanayi İşçileri Sendikası

Çimento toprak işkolunda 1963 öncesinde faaliyet gösteren Sivas Çimento Sanayi İşçileri Sendikası, Çimse-İş'e (Türkiye Çimento Seramik Toprak ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası) katılarak bu sendikanın şubesi olmuştur. İlk şube başkanı İsmet Uygun'dur. (Koç, 1999, C.1: 131-132)

İsmet Uygun, 1967 yılında Türk-İş 5. Bölge Temsilciliği'ne seçilince Mehmet Filizöz şube başkanlığa getirilmiştir. 1970 yılında yapılan genel kurulda şube başkanlığına Mustafa Bilik seçilmiştir.

2.2.12. Tek Çimsa-İş Sendikası

1977 yılında Sivas'ta Tek Çimsa-İş (Türkiye Çimento Toprak Seramik ve Kiremit Sanayii İşçileri Sendikası) adıyla bir sendika kurulmuşsa da varlık göstermeden bir yıl sonra kapanmıştır. (Koç, 1999, C.1: 240)

2.2.13. Türkiye Üretim ve Yetiştirme İşçileri Sendikası

Sivas'ta tarım ormancılık işkolunda ilk örgütlenme, genel merkezi Ankara'daki Türkiye Üretim ve Yetiştirme İşçileri Sendikası'nın şubesi olarak Ulaş Devlet Üretim Çiftliği'nde çalışan işçilerce 1 Mart 1962 tarihinde kurulmuştur. Şubenin ilk başkanı Nuri Şanlı'dır.

2.2.14. DSİ Enerji Su İşçileri Sivas ve Havalisi Sendikası

Sivas'ta enerji işkolunda ilk sendika olan "DSİ Enerji Su İşçileri Sivas ve Havalisi Sendikası" 6 Kasım 1963 tarihinde Sabahattin Ersoy, Mehmet Erdoğan ve Özer Bakır öncülüğünde kurulmuştur.

26 Mayıs 1968 tarihli 3. genel kurulda tüzük değişikliğiyle sendikanın adı "Sivas ve Havalisi Enerji Baraj Yapım Onarım Sulama DSİ ve YSE İşçileri Sendikası" olarak değiştirilmiştir.

Sendika 1971 yılında Dünya Enerji İşçileri Federasyonu'na (IFPCW) üye olmuştur. (Mahiroğulları, 2001: 103)

2.2.15. Tek Gıda-İş Sendikası

Sivas'ta gıda sanayi işkolunda ilk örgütlenme 1972 yılında Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-İş (Türkiye Tütün Müskirat Gıda ve Yardımcı İşçileri Sendikası) Malatya şubesinin il temsilciliği aracılığıyla gerçekleşmiştir.

2.2.16. Türkiye Öz Gıda-İş Sendikası

Gıda sanayi işkolunda, genel merkezi Sivas'ta olmak üzere Türkiye düzeyinde faaliyet göstermek amacıyla 26 Mayıs 1976 tarihinde Mustafa Noyan başkanlığında "Türkiye Öz Gıda-İş Sendikası" kurulmuştur. Sendikanın 24 Temmuz 1977 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurulunda genel merkezin Sivas'tan Ankara'ya taşınması kararı alınmıştır. (Mahiroğulları, 2001: 103)

Sivas'ta kurulan Türkiye Öz Gıda-İş Sendikası, bugünkü Öz Gıda-İş Sendikası'nın temelini oluşturmuştur. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, C.II: 487)

2.2.17. Genel-İş Sendikası

Sivas'ta genel işler işkolunda faaliyette bulunmak üzere Mehmet Güneş başkanlığında Türk-İş'e bağlı Genel-İş Sendikası'nın şubesi kurulmuş, ancak sendikanın 1976 yılında Türk-İş'ten ayrılıp DİSK'e katılması sonrasında üyelerin bir kısmı zamanla bu sendikadan ayrılıp Türk-İş'e üye Belediye-İş'e geçmişlerdir. (Mahiroğulları, 2001: 104)

2.2.18. Türkiye Sağlık-İş Sendikası

Sağlık işkolunda Sivas'ta ilk örgütlenme 1970 yılı sonrasında Ali Nebioğlu ve Burhan Aygan öncülüğünde Türkiye Sağlık-İş Sendikası'nın Sivas bünyesinde

gerçekleşmiştir. Burhan Aygan başkanlık görevini 1974 yılına kadar sürdürmüş, daha sonra başkanlığa Yusuf Topçu getirilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 104)

2.2.19. Koop-İş Sendikası

Ticaret büro işkolunda ilk örgütlenme, Koop-İş Sendikası'nın Sivas Şubesi öncülüğünde Tarım Kredi Kooperatifleri işyerlerinde başlamıştır. Şube'nin 11 Mart 1979 tarihinde yapılan ilk genel kurulunda başkanlığa Fehmi Kaya, yönetim kurulu üyeliklerine Yaşar Uzunoğlu, Fikri Oymak ve Hasan Horan seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 104)

2.3.1980 Sonrası Dönem

12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi'nden sonra bazı sendikaların faaliyetleri durdurulmuş, 274 sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu yeni kanunlar hazırlanıncaya kadar askıya alınmıştır.

1982 Anayasası ile birlikte, sendika ve sendikal faaliyetlerle ilgili birçok konu düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemeler; 1983 tarih 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu ile yürürlüğe girmiştir.

2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nda, "işçi sendikaları işkolu esasına göre bir işkolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacı ile kurulur" denilerek, işçi sendikalarının taban örgütlenme modelinin işkolu esasına göre olduğu açıkça belirtilmiş ve sendikaların yerel düzeyde örgütlenmelerine son verilerek kurulacak olan sendikalara Türkiye çapında örgütlenme zorunluluğu getirilmiştir.

Bu nedenle, 1983 yılı öncesinde kurulmuş olan yerel ve bölgesel sendikalar kendilerini feshederek, Türkiye çapında faaliyette bulunan işkolu sendikalarının şubelerine dönüşmüşlerdir. Aynı şekilde, genel merkezleri Sivas'ta olan Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası, Sivas Yol-İş Sendikası, Sivas Tes-İş Sendikası gibi yerel sendikalar da kendilerini feshederek Türkiye genelinde faaliyette bulunan işkolu sendikalarına katılmışlardır.

1983 yılı sonrasında Sivas, Beton Travers Fabrikası, SİDAŞ, Et Kombinası, SEK, Sivas Demir-Çelik Fabrikası, Kangal Termik Santrali gibi kamu işletmeleri ve organize sanayi bölgesinde özel sektöre ait elli kadar küçük ölçekli işletmeyle

istihdam hacmini arttırmış ve deneyimli sendika yöneticilerinin varlığıyla da sendikal örgütlenmesini başarıyla devam ettirmiştir.

Ne var ki, bu dönemde Çimento Fabrikası, Et Kombinası, Süt Mamulleri İşletmesi, SİHAZ, Demir-Çelik Fabrikası gibi kamu ağırlıklı işletmeler 1985 yılı sonrası başlatılan özelleştirme programı çerçevesinde 1992-1997 yılları arası özelleştirilmiştir. İstihdam hacmi geniş olan bu işletmelerin özelleştirme sonrasında rasyonel nedenlerle istihdam hacmi daralmış, işletmelerdeki bazı işler taşeron şirketlere verilmiş, dolayısıyla bu durum 1995 yılı sonrası sendikalaşmada kısmen de olsa gerilemelere neden olmuştur. (Mahiroğulları, 2001: 105)

Tablo 5.1. Sivas'ta Yıllara Göre İşçilerin Sendikalaşma Oranları

<u>Yıllar</u>	<u>Toplam İşçi</u>	<u>Toplam Sendikalı</u>	<u>Sendikalaşma Oranı</u>
1992	28.559	24.678	%86.4
1996	28.877	25.525	%88.3
2000	31.644	27.200	%85.9
2000 *	30.986	20.550	%66.3
2004	30.273	21.460	%70.8
2008	32.926	23.891	%72.5
2009	32.991	23.448	%71.0
2014	63.215	8.289	%13.13

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Hayatı İstatistikleri, İlgili Yıllar.

2000 * Temmuz ayı istatistiğidir.

Tablo 3'te Sivas'ta sendikalaşma oranının, ÇSGB'nın 2000 yılı Temmuz ayı istatistiğine kadar mükerrer yazılımlar nedeniyle Türkiye ortalaması olan %68,45'in üzerinde %85'lerde seyrettiği görülmektedir. Bu durum, büyük ölçüde yasal çerçeveden kaynaklanmakta; 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 24 ve 25. maddelerinde belirtildiği üzere, kısa süreli işten ayrılmalarda sendika üyeliğini etkilemeyeceği ve sendika üyeliğinden istifa edenlerin üyeliğinin bir ay sonra sona ereceği hüküm altına alındığından net sendikalı işçi sayısının hesaplanmasında sorun çıkmaktadır. Dolayısıyla Kanun'un 24 ve 25. maddelerindeki esnekliğe bağlı olarak, ilgililerce yasal sürenin istismar edilmesi, emekli olan, işkolu değiştiren, vefat eden işçilerin resmi makamlara geç bildirilmesi ya da resmi makamlarca kendilerine ulaşan bilgilerin sadece bildirildiği dönem içinde değerlendirmeye tabi tutulması, geriye dönük listelerin güncelleştirilmemesi gibi nedenler istatistiklerin sağlıklı

olmasını büyük ölçüde etkilemektedir. Bakanlıkça alınan önlemlerle mükerrer ve gerçek dışı yazılımlar ayıklanmış, istatistiklerin daha sağlıklı olması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, Sivas ile ilgili sendikalı işçi sayısındaki mükerrer yazılımdan kaynaklı fazlalıklar, Temmuz ayı istatistiğinde mümkün olduğu ölçüde düşürülmüşse de yine de gerçek değerler elde edilememiştir.

Alınan önlemler 2013 sonrası dönemde hem Türkiye hem de iller bazında kendini göstermiş, gerçek sendikalı üye sayılarına ulaşılmıştır.

2014 yılında Sivas, 8.289 sendikalı işçi sayısı ve %13.13'lük sendikalaşma oranıyla, Türkiye genelinde %10'lar civarında olan sendikalaşma oranının üç puan üzerinde bir sendikalaşma oranına sahip olmuştur.

2.3.1. Demiryolu İşçileri Sendikası Sivas Şubesi

1949 yılından itibaren Sivas'ta faaliyet gösteren Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası, 1983 yılında 2821 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra Türkiye Demiryolu İşçileri Sendikası'na katılarak şube haline gelmiştir. (Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, 1996, C.III: 66)

Şubenin 21.11.1983 tarihinde yapılan genel kurulunda Cemal Gözüküçük başkanlığa getirilmiştir.

5.3.1992 ve 30.1.1995 tarihlerindeki genel kurullarda Hüseyin Demir başkanlığa seçilmiştir. (Demiryol İşçileri Sendikası Sivas Şubesi, 1995: 9-10)

6.2.1999 tarihinde yapılan genel kurulda başkanlığa Zeki Karadut gelmiştir. (Demiryol İşçileri Sendikası Sivas Şubesi, 2003:4) Zeki Karadut başkanlık görevini 2007 yılına kadar sürdürmüştür.

2007 yılında yapılan genel kurulda başkanlığa Murat Kütük, şube sekreterliğine Ahmet Çakmak ve mali sekreterliğe Kemal Uzman getirilmiştir. (Demiryol İşçileri Sendikası Sivas Şubesi, 2011:8) Bu kadro görevlerini halen sürdürmektedir.

2.3.2. Cevher-İş Sendikası Divriği Şubesi

2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonraki dönemde yapılan 12.11.1983 tarihli ilk genel kurulda Divriği Cevher-İş şube başkanlığına Hüsnü Tuncer, 17.9.1989 tarihindeki kongrede Murtaza Yıldırım seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001:107)

Divriği Cevher-İş Sendikası'nın 1999 yılında yapılan 5. Olağan Genel Kurul'unda şube başkanlığına Zekeriya Gültekin seçilmiştir.

Zekeriya Gültekin'in başkanlığı halen devam ederken, sendikanın 2011 yılında yapılan genel kurulunda, Mustafa Çalışkan şube sekreterliğine, Nevzat Yılmaz mali sekreterliğe, Mustafa Sultan Kaşıkçı başkan vekilliğine, Mustafa Alay teşkilatlandırma sekreterliğine seçilmiştir. (Cevher-İş Divriği Şubesi'nin 21.11.2011 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevine halen devam etmektedir.

2.3.3. Yol-İş Sendikası Sivas 1 Nolu Şube

Sivas Yol-İş Sendikası, 1983 yılında yürürlüğe giren 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun örgütlenme düzeyi ile ilgili hükmüne göre kendini feshederek Türkiye Yol-İş Sendikası'nın Sivas Şubesi haline dönüşmüştür. Şubenin 1983 yılı sonlarında yapılan ilk genel kurulunda; Serdar Köse başkanlığa getirilmiştir. (Mahiroğulları, 2001:107)

“Yol-İş Sendikası Sivas 1 Nolu Şubesi 2. Olağan Genel Kurul toplantısını 14 Eylül 1986 tarihinde çoğunluk sağlanamadığı takdirde 21 Eylül'de yapılacaktır. 162 delegenin katılacağı kongre 1 Nolu Şube Karayolları ve Dilek İnşaat'ta çalışan 2100 sendikalı işçinin seçmiş olduğu delegeler sendikanın organlarını oluşturacaklar. Kongreye çevre il Yol-İş Sendikaları başkanları ile çok sayıda davetlinin katılması beklenmektedir. Sendikanın 2. genel kurulu sonucunda başkanlığa Muammer Çelik seçilmiştir. (Ülke Gazetesi, 28 Ağustos 1986)”

“3.7.1999 tarihinde yapılan 6. Olağan Genel Kurul'unda, şube başkanlığına Zeki Ekici seçilmiştir. (Yeniülke Gazetesi, 15 Temmuz 1999)”

“Sendikanın 16.4.2011 tarihinde yapılan 9. Olağan Genel Kurul'unda, Zeki Ekici'nin şube başkanlığı devam ederken; şube sekreteri Lütfi Aras, mali sekreter Behsat Merdan, teşkilatlandırma sekreteri Yahya Kepenek ve eğitim sekreteri Mehmet Sungur olarak seçilmiştir. (Hürdoğan Gazetesi, 26 Nisan 2011)” Bu kadro halen görevine devam etmektedir.

2.3.4. Yol-İş Sendikası Sivas 2 Nolu Şube

Yol-İş Sendikası 2 Nolu Şube'si YSE Sivas İl Müdürlüğü'nde çalışanları örgütlemiş: 29.6.1986 tarihinde yaptığı kongrede başkanlığa Tayyar Doğan seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 108)

23.5.1999 tarihli genel kurulda şube başkanlığına Orhan Tatlısu seçilmiştir.

Sendikanın 17.5.2003 tarihli 6. Olağan Genel Kurulu'nda, şube başkanlığına Zakir Öztürk, (Yol-İş Sendikası Sivas 2 Nolu Şube'nin 20.05.2003 Tarihli Seçim Mazbatası)

24.2.2007 tarihinde yapılan genel kurulda Servet Çiçek seçilmiştir. (Yol-İş Sendikası Sivas 2 Nolu Şube'nin 27.2.2007 Seçim Mazbatası)

Sendikanın 14.11.2010 tarihli 8. Olağan Genel Kurulu'nda, şube başkanı Eyyüp Baran, şube sekreteri Hacı Ahmet Seçkin, mali sekreter Sinan Talan, teşkilatlandırma sekreteri Cemal Dursun ve eğitim sekreteri olarak da Sinan Akpınar seçilmiştir. (Yol-İş Sendikası Sivas 2 Nolu Şube'nin 22.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro halen görevini sürdürmektedir.

2.3.5. Harb-İş Sendikası Sivas Şubesi

Harb-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 20.9.1986 tarihinde yapılan genel kurulunda başkan ve yönetim kurulu değişmiş; başkanlığa Erdal Ceyhan seçilmiştir.

20.6.1992 tarihli genel kurulda başkanlığa İhsan Altun getirilmiştir.

15.11.1999 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurulda başkanlığa Erdoğan Yuvacı seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 108) Yuvacı, 29 Mart 2009 tarihinde Türkiye genelinde yapılan yerel seçimlerde Sivas İli Belediye Meclisi Üyeliğine seçildiğinde başkanlık görevi sona ermiştir.

Sivas Dikimevi'nin kapatılmasından sonra şube zorunlu organlarında görev yapan tüm üyelerin şube faaliyet alanı dışına çıkması ve yasanın öngördüğü toplantıları fiili imkânsızlıktan dolayı yapamamaları nedeniyle Harb-İş Sendikası Sivas Şubesi 2009 yılı itibariyle kapatılmıştır. (Harb-İş Sivas Şubesi'nin 19.10.2009 Tarihli Yazısı)

2.3.6. Çimse-İş Sendikası Sivas Şubesi

Sendikanın 1983 yılında yapılan genel kurulunda başkanlığa Nedim Çetinkaya, 1987 yılında Mustafa İçinkulu, 1990 yılında Osman Yeğiner, 1994 yılındaki kongrede de Cengiz Gözüküçük seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 108)

1983 sonrası döneme 450 üye ile başlayan sendikanın, fabrikanın özelleştirme kapsamına alındığı 1988 yılından itibaren üye sayısında azalmalar yaşandığı, özelleştirme sonrasında tenkisata gidilmesi ve bazı işlerin taşeronla verilmesiyle 1992 yılından sonra kaybın daha da hızlandığı gözlemlenmektedir. Nitekim 1985 yılında sendikanın 430 üyesi, 1990 yılında 370'e, 1995 yılında 187'ye ve 2000 yılında da 98 kişiye gerilemiştir.

Çimse-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 27.3.2012 tarihinde 199 sayılı karar ile kapatılmasına karar verilmiştir. (Çimse-İş Sivas Şubesi'nin 18.4.2012 Tarihli Yazısı)

2.3.7. Tarım-İş Sendikası Sivas Şubesi

17 Ocak 1982 tarihli kongrede Şükrü Karadağ şube başkanlığına seçilmiştir. Tarım-İş Sendikası Sivas Şubesi'nde Şükrü Karadağ başkanlığı 1989 yılına kadar sürdürmüştür; bu yılda yapılan kongrede başkanlığı Şevki Yılmaz'a devretmiştir.

25.11.1998 tarihinde yapılan genel kurulda, başkanlığa Yüksel Taştan seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 108)

Taştan'ın başkanlık görevini 2001 yılına kadar sürdürdüğü ve sendikanın Sivas Şubesi'nin kapandığı bilinmektedir. Fakat şubenin hangi tarihte kapandığına ve Yüksel Taştan'dan sonra başkanlık görevine kimlerin geldiğine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.3.8. Tes-İş Sendikası Sivas Şubesi

27 Ağustos 1983 tarihli genel kurulda Sivas ve Havalisi Enerji Baraj Yapım Onarım Sulama DSİ ve YSE İşçileri Sendikası kendini feshederek, Türk-İş'e bağlı Tes-İş'in Sivas şubesi olmuştur.

Sendika Tes-İş'e katılıp şube haline geldikten sonra 1983'te yönetim kurulu; Şahin Şahin'in başkanlığında Memduh Yılmaz, A. Güngör Tırgut, Celal Taşdemir ve Ümit Günaydın'dan oluşmuştur.

1991 yılında yapılan kongrede başkanlığa Tefrik Güveri seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 108)

Tefrik Güveri 5.10.2013 tarihli genel kurulda da başkan seçilirken, şube sekreteri Ömer Yolcu, mali sekreter Ali Fiat, teşkilatlandırma sekreteri Aki Keklik, eğitim sekreteri Ali Ayık olarak seçilmiştir. (Tes-İş Sivas Şubesi'nin 7.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevine halen devam etmektedir.

2.3.9. Tek Gıda-İş Sendikası Sivas Şubesi

Tek Gıda-İş'in 1983 yılındaki genel kuruluşunda başkanlığa Şükrü İşcan seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2001: 109)

İşcan başkanlık görevini 2001 yılına kadar sürdürmüştür ve sendikanın Sivas Şubesi kapanmıştır.

2.3.10. Belediye-İş Sendikası Sivas Şubesi

Sivas'ta 1979 yılında şubesi açılan Belediye-İş Sendikası'nın 23.10.1983 tarihli kongresinde başkanlığa Selahattin Akbulut, 1989 yılında S.Sırrı Karagözoğlu seçilmiştir. 27.6.1999 tarihli kongrede yönetim kurulu, İsmail Düzgün başkanlığında,

Şakir Yalçın, Turan Yılmaz, Hüseyin Alagöz ve Adem Tan'dan oluşmuştur. (Mahiroğulları, 2001: 109)

İsmail Düzgün başkanlığındaki ekip 2001 yılına kadar görevlerini sürdürmüştür. Şube, üye sayısı azaldığı için kapanarak Malatya'ya bağlanmıştır.

2.3.11. Hizmet-İş Sendikası Sivas Şubesi

Genel işkolunda bir başka sendika, Hak-İş'e bağlı Hizmet-İş Sendikası'nın şubesi olarak 1996 yılında kurulan sendikadır. Şubenin ilk genel kurulunda Fehmi Çimen başkanlık, Çetin Erimez, Metin Kutluca, Faris Ulucak, Ahmet Özdemir üyelik görevlerini üstlenmişlerdir.

24.6.2000 tarihinde yapılan 2. Olağan Genel Kurul'da, başkanlık görevini Fehmi Çimen sürdürmüştür.

20.6.2004 tarihli genel kurulda, başkanlığa Nihat Şimşek seçilmiştir. (Hizmet-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 23.6.2004 Tarihli Faaliyet Raporu)

2009 yılında yapılan 4. Olağan Genel Kurul'da, Nihat Şimşek tekrar şube başkanlığına seçilirken; Niyazi Genç şube sekreterliğine, İdris Diri mali sekreterliğe seçilmiştir. Bu kadro halen görevini sürdürmektedir. (Hizmet-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 23.11.2009 Tarihli Faaliyet Raporu)

2.3.12. Türkiye Sağlık-İş Sendikası Sivas Şubesi

Yusuf Topçu 1974 yılından 2010 yılına kadar Türkiye Sağlık-İş Sendikası'nın şube başkanlığını yapmıştır.

1989 yılında, "Hilmi Şimşek, Necati Yıldırım, Süleyman Yaşar, Sami Demir, Fahri Kaleli başkan yardımcılığına seçilirken, Nurettin Gelir sekreterliğe, H.Ömer Yıldız mali sekreterliğe, İbrahim Taşdemir ise mali sekreterliğe getirildiler. (Ülke Gazetesi, 14 Haziran 1989)"

2006 yılında, Zafer Karaçınar ve Turan Taş başkan yardımcısı, Süleyman Küçüktepe şube sekreteri, Ramazan Eker mali sekreter olarak değişmiştir. (Sivas Sağlık-İş Şubesi'nin 7.5.2006 Tarihli Faaliyet Raporu)

16.1.2010 tarihinde yapılan genel kurulda şube başkanlığına Turan Taş seçilmiştir. 5.4.2014 tarihli genel kurulda Turan Taş tekrar şube başkanı olarak seçilirken; Ruhin Karaçuha şube başkan yardımcısı, Süleyman Hakan Serfice şube sekreteri, Hüseyin Arıkan mali sekreter olarak seçilmiş ve bu kadro halen görevini sürdürmektedir. (Sivas Sağlık-İş Şubesi'nin 5.4.2014 Tarihli Yazısı)

2.3.13. Koop-İş Sendikası Sivas Şubesi

Koop-İş Sivas Şubesi'nin 22.8.1983 tarihindeki genel kurulunda şube başkanlığına bu görevi 1995 yılına kadar sürdürecektir olan Fehmi Kaya seçilmiştir.

19.3.1995 tarihinde yapılan genel kurulda şube başkanlığına Can Sert seçilmiştir. Can Sert'in şube başkanlığı 2000 yılına kadar devam etmiştir.

3.9.2000 tarihinde şube başkanlığına Ahmet Turan Önder getirilmiştir. 2009 yılında yapılan genel kurula kadar da görevini sürdürmüştür.

17.10.2009 tarihli 11. Olağan Genel Kurul'da, şube başkanlığına Ufuk Uzunsel, idari sekreterliğe Halit Kuruçay, mali sekreterliğe Nadir Yüksel, teşkilat ve eğitim sekreterliğine Göksal Çıkılı seçilmiştir. (Koop-İş Sivas Şubesi'nin 14.9.2013 Tarihli Faaliyet Raporu) Bu kadro görevini halen sürdürmektedir.

2.3.14. Türk Metal Sendikası Sivas Şubesi

Metal işkolunda ilk sendikalaşma Türk Metal Sendikası'nın Kayseri Şubesi'ne bağlı işyeri temsilciliği düzeyinde Emniyet Müdürlüğü ve Sağlık Müdürlüğü kademelerinde çalışan işçilerin örgütlenmesiyle başlamış, 2000 yılına kadar da temsilcilik düzeyinde devam etmiştir. (Türk-İş 5.Bölge Temsilciliğinin 24.11.2000 Tarihli Faaliyet Raporu) Temsilcilik hakkında 2000 sonrasına dair bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.3.15. Teksif Sendikası Sivas Şubesi

Tekstil işkolunda ilk örgütlenme TEKSİF'in Kayseri Şubesi'ne bağlı temsilcilik düzeyinde SİDAŞ(Sivas İplik Dokuma) ve SİHAZ'ın (Sivas Hazır Giyim) Sivas'ta faaliyete geçmesiyle başlamıştır. TEKSİF'in Sivas'ta ilk temsilciliğini uzun süre Reşit Aydoğan yapmıştır; daha sonra bu görevi İbrahim Tokmak yürütmüştür. (Mahiroğulları, 2001: 110)

Temsilcilik hakkında 2000 sonrasına dair bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.3.16. Türkiye Haber-İş Sendikası Sivas Şubesi

PTT Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışanların bir kısmının işçi statüsüne geçirilmesiyle 1990 yılında Türkiye Haber-İş Sendikası'nın Sivas Şubesi açılmıştır. İlk şube başkanı Tahir Kartal'dır.

Şube 2008 yılına kadar faaldir. Fakat 2008 yılında üye sayısının yetersizliği nedeniyle kapanmıştır.

3. SİVAS'TA MEMUR ÖRGÜTLENMELERİ

Sivas'ta, 1965 yılında kurulan Karayolları 16. Bölge Müdürlüğü, YSE, DSİ, 1966 yılında kurulan MTA ve 1960'lı yılların sonlarında kurulan Bayındırlık Müdürlüğü, Toprak-Su gibi resmi kurumların bölge teşkilatları ve 1974 yılında da Cumhuriyet Üniversitesi'nin kurulmasıyla birlikte memur istihdamı önemli ölçüde artmış; dolayısıyla Sivas'ta memurların örgütlenebilmesi için işe yaramıştır.

3.1.1965-1971 Yılları Arası Dönem

3.1.1. Türkiye Öğretmenler Sendikası Sivas Şubesi

Öğretmenlerin diğer kamu görevlilerine oranla örgüt kültürüne daha fazla sahip olduğu gerçeği Sivas'ta da kendini göstermiş ve 25 Ekim 1965 tarihinde Sivas'ta memur sendikası olarak öğretmenleri örgütleyen Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın Sivas şubesi, ilk faaliyete geçen sendika olmuştur.

Türkiye Öğretmenler Sendikası Sivas şubesi, Niyazi Çiftçi, A. Ümit Aloğlu, Ö. Cahit Yıldız, İbrahim Kılıç müteşebbisliğinde kurulmuş; başkanlık görevini Niyazi Çiftçi üstlenmiştir. *“28.1.1966 tarihinde yapılan ilk genel kurulda başkan Ali Canpolat, şube sekreteri Muharrem Özbilen, sayman Hamit Budak, üyeler; M. Ümit Aloğlu, Doğan Coşkunalp olarak seçilmiştir. (Ülke Gazetesi, 17 Mayıs 1966)”*

20.1.1968 tarihli kongrede başkanlığa İsmail Sarıkaya, sekreterliğe Ö. Cahit Yıldız, mali sekreterliğe Bülent Koyuncu, üyeliklere A. Ümit Aloğlu, Sevim Kurtyılmaz seçilmişlerdir. 1969 yılında, olağan üstü kongreye gidilmiş; yönetim kurulu değişmeden başkanlığa Sevim Kurtyılmaz getirilmiştir. (Mahiroğulları, 2005: 160-161)

3.1.2. Sümer Çimento Memurları ve Hizmetlileri Sendikası

Sivas'ta 1967 yılında yerel sendika olarak “Sümer Çimento Memurları ve Hizmetlileri Sendikası” kurulmuştur. Yerel Ülke Gazetesi'nde sendikanın kuruluşuyla ilgili olarak: *“üyelerinin mesleki, kültürel, sosyal, iktisadi hak ve menfaatlerini korumak, özellikle mesleki gelişmeyi ve aralarındaki yardımlaşmayı sağlamak, üyeler arasında iyi münasebet ve karşılıklı işbirliği kurulmasını teşvik ve devamını temin ile üyelerini temin etmek amacı ile Sümer Çimento Memurları Sendikası kurulmuştur. (Ülke Gazetesi, 18 Ocak 1967)”* şeklinde bir haber yer almıştır.

3.1.3. Ortadoğu Faal Demiryolu Personeli Sendikası

1967 yılında Türkiye düzeyinde faaliyette bulunmak üzere “Devlet Demiryolları memurları tarafından genel merkezi Sivas’ta olan “Ortadoğu Faal Personel Sendikası” adı altında bir sendika kurulmuştur. Sendikanın genel merkezi Akhan İşhanı’nın 3.katındadır. (Haber Gazetesi, 7 Eylül 1967)”

“Ortadoğu Faal Demiryolu Personeli Sendikası’nın 1968 yılında yapılan kongresinde, genel başkan Battal Ercan, başkan yardımcısı Celal Şahin, genel sekreter Nurhan Çatalpınar, genel sekreter yardımcısı Muhittin Koç, mali sekreter Hikmet Ulusu, basın sekreteri Faik Önal, veznedar İbrahim Demir olarak seçilmiştir. (Hizmet Gazetesi, 28 Ekim 1968)” “Ortadoğu Faal Demiryolu Sendikası’nın Sivas şubesi başkanı da 1969 yılında Kemal Şahin’dir. (Hizmet Gazetesi, 23 Aralık 1969)” “Sendikanın şube yönetim kurulu da şu isimlerden teşekkül etmiştir: Sabri Özçoban, Ali Ercan, Maksut Kılıç, Sabahattin Ustaoglu, Hüseyin Özada, Fahrettin Kapıoğlu, Mehmet Yılmaz, Mustafa Akay, İdris Şahin ve İbrahim Nazır. (Haber Gazetesi, 31 Aralık 1968)”

3.1.4. Sivas Türk Demiryolcuları Memur ve Hizmetlileri Sendikası

1968 yılında yerel sendika olarak “Sivas Türk Demiryolcuları Memur ve Hizmetlileri Sendikası” kurulmuştur. (Kalkandelen, 1968: 145)

“Sivas Türk Demiryolcuları Sendikası’nın 1969 yılında ki başkanı Bedri Cönturan’dır. (Hizmet Gazetesi, 5 Temmuz 1969)”

3.1.5. Sivas İli Özel İdaresi Memur Sendikası

28.8.1968 tarihinde yerel sendika olarak “Sivas İli Özel İdaresi Memur Sendikası” (Mıhçıoğlu, 1968: 132) kurulmuştur.

3.2.1992 Sonrası Dönem

1992 yılı sonrası, Sivas’ta öğretmenler dışındaki memurlar da sendikal örgütlenmeye itibar etmişlerdir.

1992 yılı sonlarında, 87 ve 151 sayılı ILO Sözleşmelerinin TBMM tarafından kabul edilmesiyle birlikte memurların sendikalaşmasıyla ilgili özel bir yasa çıkması beklenilmeden Türkiye’de ve Sivas’ta çok sayıda memur sendikası faaliyete geçmiştir.

Tablo 6.1. Sivas'ta Yıllara Göre Memurların Sendikalaşma Oranları

<u>Yıllar</u>	<u>Memur Sayısı</u>	<u>Sendikalı Sayısı</u>	<u>Sendikalaşma Oranı</u>
2002	18.137	10.178	%56
2005	18.750	11.950	%63
2008	24.693	17.950	%72
2011	26.106	20.650	%79
2014	29.033	22.750	%78

Kaynak: 2002 verileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2005-2008-2011-2012-2014 verileri T.C Devlet Personel Başkanlığı iller itibariyle yıllar bazında istihdam rakamlarından ve Sivas'taki konfederasyonların sayım toplantı tutanaklarından yararlanılarak düzenlenmiştir.

2002 yılı için ÇSGB'den, 2005-2008-2011-2012 ve 2014 yılları için T.C Devlet Personel Başkanlığı istihdam rakamlarından ve ildeki sendika temsilciliklerinden elde edilen verilere göre; 2002'de Sivas'ta memurların sendikalaşma oranı %56 iken 2008'de giderek artarak %72'ye çıkmış ve 2011'de %79'a ulaşan sendikalaşma oranı 2014 yılı itibariyle 1 puan gerileyerek %78 olmuştur. Bu rakamda Türkiye ortalamasının üzerindedir.

3.2.1. Kamu-Sen'e Bağlı Sendikalar

3.2.1.1. Türk Büro-Sen

Türk Büro-Sen 24.12.1994 tarihinde temsilcilik olarak kurulmuş; şube olana kadar bu görevi, Fikret Ülgen, Zekeriya Duman, Necati Gülşafak ve Zekeriya Atasoy yapmıştır.

Türk Büro-Sen'in şubesi, 20.4.2002 tarihinde şube başkanı Orhan Karapınar, şube sekreteri Zekeriya Duman, mali sekreter Uğur Işık, teşkilatlandırma sekreteri Güner Akay, eğitim sekreteri Recep Oltulu, mevzuat sekreteri Gültekin Sönmez, basın sekreteri Zekeriya Atasoy müteşebbisliğinde kurulmuş; ilk olağan genel kurulunu 9.6.2002 tarihinde yapmıştır. Genel kurulda yapılan seçimde, mali sekreter dışında değişiklik olmamış; bu göreve Doğan Kabasakal getirilmiştir. (Mahiroğullar, 2005: 163)

Şubenin 19.11.2004 tarihinde yapılan 2. Genel Kurul'unda, şube başkanı Güner Akay olarak seçilmiştir. (Türk Büro-Sen Sivas Şubesi'nin 4.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası)

2.11.2013 tarihli 5. Genel Kurul'da, şube başkanlığına tekrar Güner Akay seçilirken, şube sekreteri Zekeriya Duman, mali sekreter Yunus Gündar, teşkilatlandırma sekreteri M. Vehbi Kaykun, eğitim ve sosyal işler sekreteri Gültekin Sönmez, basın sekreteri Salih Aydın, mevzuat sekreteri Çetin Durna olarak değişmiştir. (Türk Büro-Sen Sivas Şubesi'nin 6.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevini sürdürmektedir.

3.2.1.2. Türk Eğitim-Sen

Türk Eğitim-Sen, 12 Kasım 1992 tarihinde temsilcilik olarak kurulmuştur. Sivas'taki ilk temsilcilik görevini Ferhat Doğan yapmıştır. Doğan'ın temsilciliği 1999 yılına kadar sürmüştür; bu tarihten sonra temsilcilik görevine Musa Akkaş getirilmiştir. 26.10.2001 tarihinde şube oluşturmak için; Musa Akkaş, Avni Berkbayrak, Yunus Başköy, İsmat Dursun, İsmail Gülhan, Doğan Duman ve Sami Bildirici'ye yetki verilmiştir.

Türk Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 1. Olağan Genel Kurulu 12.1.2002 tarihinde yapılmıştır; şube başkanlığına Musa Akkaş, şube sekreterliğine Yunus Başköy, mali sekreterliğine Osman Akkaya, teşkilatlandırma sekreterliğine Sami Bildirici, eğitim sekreterliğine Selahattin Gökçe, mevzuat sekreterliğine Sebahattin Topal, basın sekreterliğine Şemsettin Sungur seçilmiştir. (Türk Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 15.1.2002 Tarihli Seçim Mazbatası) Musa Akkaş görevini kesintisiz olarak 2010 yılına kadar sürdürmüştür.

Türk Eğitim-Sen'in 27.11.2010 tarihli genel kurulunda, şube başkanlığına Muzaffer Karadağ seçilmiştir. (Türk Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 27.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası)

Türk Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 16.11.2013 tarihinde yapılan 5. Olağan Genel Kurul'unda, şube başkanlığına Nuri Eryıldız, şube sekreterliğine Ercan Topal, mali sekreterliğine Şuayip Ateş, teşkilatlandırma sekreterliğine Ahmet Yıldırım, eğitim sekreterliğine Yusuf Okul, mevzuat sekreterliğine Naci Dal, basın sekreterliğine Harun Küpeli seçilmiştir. (Türk Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 16.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevini sürdürmektedir.

3.2.1.3. Türk Sağlık-Sen

Türk Sağlık-Sen, Orhan Kelek'in temsilciliğinde faaliyete başlamıştır; 16.12.2002 tarihinde şubeye dönüşmüştür. Şube, Orhan Kelek, Hamza Binici,

Vahdet Taşyürek, Nurgül Karasulu, Sinan Türkoğlu ve Abdullah Karadağlı müteşebbisliğinde kurulmuştur. (Mahiroğulları, 2005: 166)

Sendikanın 1. Olağan Genel Kurulu 15.11.2004 tarihinde yapılmış; Hasan Şirin başkanlığında; Hamza Binici, Vahdet Taşyürek, Nurgül Karasulu, Sinan Türkoğlu, Abdullah Karadağlı yönetim kurulunu oluşturmuştur. (Türk Sağlık-Sen Sivas Şubesi'nin 4.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası) Hasan Şirin şube başkanlığını 2010 yılına kadar sürdürmüştür.

23.10.2010 tarihinde yapılan genel kurulda, şube başkanlığına Hamza Binici seçilmiştir.

24.10.2013 tarihli genel kurulda Hamza Binici'nin şube başkanlığı devam ederken, şube sekreterliğine Yıldırım Katrangil, mali sekreterliğe Murat Bulut, teşkilatlandırma sekreterliğine Kürşat Öksüm, eğitim ve basın sekreterliğine Tacettin Çömlekçioğlu, mevzuat sekreterliğine Muharrem Aksu, sosyal işler sekreterliğine Mustafa Sazak seçilmiştir. (Türk Sağlık-Sen Sivas Şubesi'nin 27.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası Bu kadro görevini sürdürmektedir.

3.2.1.4. Türk Yerel Hizmet-Sen

Sendika temsilcilik düzeyinde faaliyet göstermektedir, kuruluşundan bu yana il temsilciliğini Nafiz Aslan yürütmektedir.

Sendikanın 2004 yılında yaklaşık olarak 100 üyesi varken 2014 itibarıyla bu sayı 60 civarındadır. (15 Ağustos 2014 Tarihinde Nafiz Aslan ile Yapılan Görüşme)

3.2.1.5. Türk Haber-Sen

Türk Haber-Sen Sivas Şubesi 7.10.1993 tarihinde Salih Coşkun, Tahir Yalçın, Eyüp Kaplan, Ayla Sırdaş, Mitat Doğruyol, Musa Kılıç ve Tahsin Çakmakoğlu müteşebbis heyet tarafından kurulmuştur.

Türk Haber-Sen, 4688 Kanun'un yürürlüğe girdiği 2001 yılına kadar 2 kez genel kurul yapmıştır. 23.4.1996 tarihinde yapılan ilk genel kurulda, şube başkanlığına Salih Coşkun, şube başkan yardımcılığına Salih Keşkek, şube sekreterliğine Hüseyin Aslan, mali sekreterliğe Necati Kocabay, teşkilatlandırma sekreterliğine Orhan Kutluca, sosyal işler sekreterliğine H. İbrahim Taşkın, mevzuat ve eğitim sekreterliğine Ebubekir Gök seçilmiştir.

10.5.1999 tarihinde yapılan genel kurulda, şube başkanlığına tekrar Salih Coşkun seçilmiştir.

4688 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra, Türk Haber-Sen, ilk genel kurulunu 13.1.2002 tarihinde yapmıştır. Yönetim kurulu üyeliklerine; Salih Coşkun, Nurten Kodak, Ebubekir Gök ve İlhan Çelik seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2005: 167)

20.11. 2004 tarihinde yapılan 2. Olağan Genel Kurul'da, şube başkanlığına İlhan Çelik seçilmiştir. (Türk Haber-Sen Sivas Şubesi'nin 23.11.2004 Tarihli Seçim Mazbatası) İlhan Çelik başkanlık görevine 2010 yılına kadar devam etmiştir.

2010 yılında yapılan genel kurulda, şube başkanlığına Adnan Anasıoğlu seçilmiştir. (Türk Haber-Sen Sivas Şubesi'nin 15.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası)

26.10.2013 tarihinde yapılan 5. Olağan Genel Kurul'da, şube başkanlığına Birol Karataş, şube sekreterliğine Hayrettin Eser, mali sekreterliğe Serhat Günaltay, teşkilatlandırma sekreterliğine Nuri Özen, basın ve sosyal işler sekreterliğine Serdar Sarıtepe, mevzuat sekreterliğine Mustafa Ertan, eğitim sekreterliğine Erol Kaya olarak seçilmiştir. (Türk Haber-Sen Sivas Şubesi'nin 30.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevini sürdürmektedir.

3.2.1.6. Türk Kültür Sanat-Sen

Türk Kültür Sanat-Sen, 2004 yılından itibaren Ahmet Opan temsilciliğinde faaliyetlerini sürdürmektedir. (15.8.2014 Tarihinde Ahmet Opan ile Yapılan Görüşme)

3.2.1.7. Türk İmar-Sen

Türk İmar-Sen'in il temsilciliğini 2003 yılından itibaren Adnan Türkay yürütmektedir. (15.8.2014 Tarihinde Adnan Türkay ile Yapılan Görüşme)

3.2.1.8. Türk Ulaşım-Sen

Türk Ulaşım-Sen Sivas'ta, 1992 yılında Hikmet Erdoğan'ın kurucu başkanlığında faaliyete başlamış; sendikanın şube başkanlığını 2001 yılına kadar Abdurrahman Göktolga ve Necati Tanış yapmıştır.

Sendikanın 3.1.2002 tarihinde yapılan genel kurulunda, şube başkanlığına Necati Tanış, yönetim kurulu üyeliklerine; M. Nurullah Albayrak, Halim Emür, Cahit Yurtseven, Hasan Denizli, İbrahim Temizyürek seçilmiştir. (Türk Ulaşım-Sen Sivas Şubesi'nin 6.1.2002 Tarihli Seçim Mazbatası)

Türk Ulaşım-Sen'in 2004 yılında yapılan 2. Olağan Genel Kurul'unda, şube başkanlığına M. Nurullah Albayrak seçilmiştir. (Türk Ulaşım-Sen Sivas Şubesi'nin 3.12.2004 Tarihli Seçim Mazbatası)

Sendikanın 27.10.2013 tarihinde yapılan 5. Olağan Genel Kurul'unda, M. Nurullah Albayrak'ın başkanlık görevi devam ederken; şube sekreterliğine Selim Yıldız, mali sekreterliğe İlker Çelikus, teşkilatlandırma sekreterliğine Muhsin Şenel, eğitim sekreterliğine Okan Koç, sosyal işler sekreterliğine Metin Öztürk, basın sekreterliğine Erol Siner seçilmiştir. (Türk Ulaşım-Sen Sivas Şubesi'nin 30.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevini sürdürmektedir.

3.2.1.9. Türk Tarım Orman-Sen

Türk Tarım Orman-Sen temsilcilik düzeyinde kurularak faaliyetlerini sürdürmüştür. Muharrem Özkan 2004 yılından 2008 yılına kadar sendikanın il temsilciliğini yapmıştır. 2008 yılında görevi Adem Kepenek devralmış ve 1 yıl görevde kalmıştır. 2009 yılından itibaren de il temsilciliğini Yakup Bayrav yapmaktadır. (15.8.2014 Tarihinde Yakup Bayrav ile Yapılan Görüşme)

3.2.1.10. Türk Enerji-Sen

Sendika 2002 yılından itibaren temsilcilik düzeyinde faaliyet göstermektedir. İl temsilciliğini; 2002 yılından 2006 yılına kadar Rahmi Savun, 2006 yılından 2010 yılına kadar Mete Yılmaz, 2010 yılından 2012 yılına kadar Ahmet Ekerer ve 2012 yılından itibaren de Akif Süt yapmaktadır. (11.9.2014 Tarihinde Akif Süt ile Yapılan Görüşme)

3.2.1.11. Türk Diyanet Vakıf-Sen

Sivas'ta Türk Diyanet Vakıf-Sen'in şubesinin faaliyete geçmesi için genel merkez tarafından 8.11.2001 tarihinde İsmail Avcı, Abdullah Fişne, Fikret Yılmaz, İsmet Elmas, Kemal Duran, Mehmet Almalı, Saadettin Çıta, Kemal Şener, Fuat Ünal'dan oluşan müteşebbis heyete yetki verilmiştir.

Şubenin ilk olağan genel kurulu, 13.1.2002 tarihinde yapılmış; yönetim kuruluna şube başkanı olarak Abdullah Fişne, şube sekreteri olarak Mustafa Kayapınar seçilmiştir. (Mahiroğulları, 2005: 169-170) Abdullah Fişne şube başkanlığını 2013 yılına kadar sürdürmüştür.

Sendikanın 3.11.2013 tarihinde yapılan 5. Olağan Genel Kurul seçimlerinde, Esat Yılmaz şube başkanlığına, Osman Saraç, Mustafa Şeker, Arif Akbulut, Mustafa Eker, Nusret Dolmuş, Hasan Deliser yönetim kurulu üyeliklerine seçilmişlerdir. (Türk

Diyanet Vakıf-Sen Sivas Şubesi'nin 6.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevine devam etmektedir.

3.2.2. KESK'e Bağlı Sendikalar

3.2.2.1. Büro Emekçileri Sendikası

Büro Emekçileri Sendikası, temsilcilik düzeyinde kurulmuş; il temsilciliğini 2009 yılına kadar Mahmut Yüksel üstlenmiştir. BES'in 2009 yılından sonraki il temsilciliği görevini de Kemal Akkaya yürütmektedir.(9 Eylül 2014 Tarihinde Kemal Akkaya ile Yapılan Görüşme)

3.2.2.2. Eğitim-Sen

Eğitim-Sen 14 Eylül 1991 tarihinde açılmış ve Sivas'ta ikinci dönemde açılan ilk sendika olmuştur. Sendika, Ayhan Açıkgöz, Filiz Yıldırım, Mustafa Özer, Halil İlhan, Orhan Deniz'den oluşan kurucular heyeti tarafından kurulmuştur. Ancak kuruluşundan bir süre sonra şube, "memur sendikalarının henüz yasal olmadığı gerekçesiyle" kapatılmış; 1992 yılı sonlarına doğru Türkiye genelinde memurların örgütlenmesinde başlatılan "fiili durum" sırasında şube yeniden faaliyete geçmiştir.

Eğitim-Sen, 20 Ocak 1992 tarihinde kurulan Eğitim-İş sendikası ile 23 Ocak 1995 tarihinde "Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası" adıyla birleşmiştir.(Mahiroğulları, 2005: 163)

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nu yürürlüğe girince kültür hizmet kolu ayrılmış; Eğitim-Sen'in Sivas şubesinin 2 Şubat 2002 tarihinde yapılan genel kurulunda, İbrahim Erdoğan şube başkanı, Prof. Dr. H. Bayram Kaçmazoğlu şube sekreteri, Dr. Ali Boztuğ, Nuray Akkaya, Filiz Yıldırım yönetim kurulu üyeliklerine seçilmiştir.

27.11.2003 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurulda; Bahri Akannaç şube başkanı seçilmiştir. (Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 29.11.2003 Tarihli Faaliyet Raporu)

Eğitim-Sen'in 13 Şubat 2005 tarihinde yapılan genel kurulda, şube başkanlığına; Veli Hasgül (Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 12.4.2005 Tarihli Faaliyet Raporu), 2008 yılında yapılan genel kurulda Önder Doğan (Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 1.3.2008 Tarihli Faaliyet Raporu), 3 Haziran 2012 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurulda Feyzullah Süner (Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 3.6.2012 Tarihli Faaliyet Raporu), 26.6.2013 tarihinde yapılan genel kurulunda Barış Tatar seçilmiştir.(Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 14.3.2014 Tarihli Yazısı)

Sendikanın 9.3.2014 tarihinde yapılan 9. Olağan Genel Kurul’unda, Önder Doğan şube başkanı, Mustafa Akyol şube sekreteri, Nurettin Kaplan örgütlenme sekreteri, Selda Önal eğitim sekreteri, Mustafa Köseadağ mali sekreter, Turabi Apaki hukuk ve toplu iş sözleşmesi sekreteri, Sevim Kutlu kadın sekreteri seçilmiştir. (Eğitim-Sen Sivas Şubesi’nin 14.3.2014 Tarihli Yazısı) Bu kadro görevine devam etmektedir.

3.2.2.3. Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası

Sağlık çalışanlarının bir kısmı, Sivas’ta 2001 yılı öncesi Tüm Sağlık-Sen’in şubesi olarak 12 Kasım 1991 tarihinde, Dr. Selçuk Arda, Dr. Selçuk Pervaz, Dr. Osman Çiftçi, Dr. Tülay Arslan, Hacer Erdoğan, İbrahim Esen, Türkan Bora müteşebbisliğinde kurulmuştur. 2001 yılında 4688 sayılı Kanun gereğince, sağlık ve sosyal hizmetler tek hizmet kolunda birleştirilmiş; SES’in Sivas şubesi oluşturulmuştur. (Mahiroğulları, 2005: 165)

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası’nın 2002 yılında yapılan ilk genel kurulunda, Durmuş Baştürk şube başkanı, Hacer Erdoğan şube sekreteri, Elif Karadeniz, Ayşe Yücel, Nail Duman, Mustafa Yıldız yönetim kurulu üyeliklerine seçilmiştir.

SES’in 2004 yılında yapılan genel kurulunda, Elif Karadeniz şube başkanlığına seçilmiştir. (SES Sivas Şubesi’nin 12.4.2005 Tarihli Faaliyet Raporu)

2008 yılında yapılan genel kurulda, şube başkanlığına; Mustafa Çoban (SES Sivas Şubesi’nin 12.3.2008 Tarihli Faaliyet Raporu), 2011 yılında yapılan genel kurulda, Elif Karadeniz getirilmiştir. (SES Sivas Şubesi’nin 11.3.2011 Tarihli Faaliyet Raporu)

2014 yılında yapılan genel kurulda, Serkan Çelikkün şube başkanlığına, Özer Güngördü şube sekreterliğine, Yavuz Borazan mali sekreterliğe, Çilem Duman örgütlenme sekreterliğine, Tülay Koç eğitim ve basın sekreterliğine, Gamze Duman kadın sekreterliğine, Cengiz Çeri hukuk sekreterliğine seçilmiştir. (SES Sivas Şubesi’nin 11.5.2014 Tarihli Yazısı) Bu kadro görevini halen sürdürmektedir.

3.2.2.4. Tüm Bel-Sen

Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası temsilcilik düzeyinde faaliyet göstermektedir. 2004 yılından itibaren il temsilciliğini Mahmut Şahin yürütmektedir. (13 Ağustos 2014 Tarihinde Mahmut Şahin ile Yapılan Görüşme)

3.2.2.5. Kültür Sanat-Sen

Kültür Sanat-Sen 1997 yılından itibaren temsilcilik düzeyinde faaliyetlerini sürdürmektedir. İl temsilciliğini ilk olarak Ertuğrul Özkanat üstlenmiş ve 2012 yılına kadar yürütmüştür. 2012 yılından 2014 yılına kadar görevi Metin Aktaş üstlenmiştir. 2014 yılından itibaren de il temsilciliğini Ahmet Ubuz yürütmektedir. (20.8.2014 Tarihinde Ahmet Ubuz ile Yapılan Görüşme)

3.2.2.6. Yapı Yol-Sen

Sendika temsilcilik düzeyinde faaliyet göstermektedir. Yapı Yol-Sen'in il temsilciliğini; 2004 yılından 2006 yılına kadar Kerim Balkan, 2006 yılından itibaren de Ahmet Turan Babacan yürütmektedir.(13.8.2014 Tarihinde Kerim Balkan ile Yapılan Görüşme)

3.2.2.7. Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası

Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası, Sivas'ta bu adı aldığı 1994 yılı öncesinde Tüm Ray-Sen'in şubesi olarak; 20.10.1991 yılında Ali Şimşek, Cumhur Akbulut, Hasan Erdoğan, Mahmut Yurdadön, Pervin Aycan, Nuri Duymuş ve Cafer Şahin'in müteşebbisliğinde kurulmuştur. (Mahiroğulları, 2005: 168)

BTS'nin, 2007 yılında yapılan genel kurulunda, Necat Sezginer (BTS Sivas Şubesi'nin 12.4.2007 Tarihli Seçim Mazbatası), 2010 yılında yapılan genel kurulunda Caner Yurdadön şube başkanı olarak seçilmiştir. (BTS Sivas Şubesi'nin 13.4.2010 Tarihli Seçim Mazbatası)

Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası'nın 2012 yılında yapılan genel kurulunda, şube başkanı Ali Şimşek, şube sekreteri Ali Kılıç, hukuk sekreteri Atilla Köse, mali sekreter Ersin Çiftçi, kadın sekreteri Yakup Kavaklı, eğitim ve örgütlenme sekreteri Turan Erdoğan, basın sekreteri Burhan İlçin olarak seçilmiştir. (BTS Sivas Şubesi'nin 11.4.2012 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevini sürdürmektedir.

3.2.2.8. Tarım Orkam-Sen

Tarım Orkam-Sen temsilcilik düzeyinde faaliyette bulunmaktadır. Sendikanın il temsilciliğini 1993 yılından 2009 yılına kadar Mehmet Ali Korkmaz yürütmüştür. 2009 yılından itibaren de il temsilciliğini Murat Demirbük yapmaktadır. (15.8.2014 Tarihinde Murat Demirbük ile Yapılan Görüşme)

3.2.2.9. Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası

ESM, temsilcilik düzeyinde kurulmuş; 2004-2008 yılları arası dönemde Dündar Akbulut, 2008 yılından itibaren de Jale Kızıltan temsilciliğinde faaliyetlerini sürdürmektedir. (14.8.2014 Tarihinde Jale Kızıltan ile Yapılan Görüşme)

3.2.3. Memur-Sen'e Bağlı Sendikalar

3.2.3.1. Büro Memur-Sen

Büro Memur-Sen, temsilcilik düzeyinde kurulmuş; il temsilciliğini 2003 yılına kadar Yusuf Bulut yürütmüştür. (Mahiroğulları, 2005: 162)

2003 yılında Sivas il temsilciliğine; Gümüşhane, Erzincan ve Bayburt il temsilcilikleri katılmış ve temsilcilik şube olmuştur. Şubenin 2003 yılında ilk genel kurulunda, Asım Kılıç şube başkanı, Aydın Karahan şube sekreteri ve Osman İnce'de teşkilatlandırma sekreteri olarak seçilmiştir. (Büro Memur-Sen Sivas Şubesi'nin 20.10.2003 Tarihli Seçim Mazbatası)

2007 yılında yapılan 2. Genel Kurul'da, Aydın Karahan şube başkanlığına seçilmiştir.(Büro Memur-Sen Sivas Şubesi'nin 17.10.2007 Tarihli Seçim Mazbatası)

16.10.2010 tarihli 3. Genel Kurul'da, şube başkanlığına Metin Özcan getirilmiştir. (Büro Memur-Sen Sivas Şubesi'nin 19.10.2010 Tarihli Seçim Mazbatası)

20.7.2013 tarihinde yapılan 4. Genel Kurul'da, Metin Özcan tekrar şube başkanlığına seçilirken; yönetim kurulu üyeliklerine, Osman İnce, Ahat Kelek, Ali Ekici, Zeynel Ahmet Poyraz, Emre Taydaş ve Ahmet Yıldız seçilmiştir.(Büro Memur-Sen Sivas Şubesi'nin 23.7.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevine devam etmektedir.

3.2.3.2. Eğitim Bir-Sen

Eğitim Bir-Sen Sivas'ta 18.6.1992 tarihinde, temsilcilik düzeyinde faaliyete başlamıştır. Temsilcilik görevini 1997 yılına kadar Ahmet Karademir yürütmüştür. 1997 yılında Ahmet Özbilge görevi devralmıştır.

Eğitim Bir-Sen'in şube olarak faaliyete geçmesi için Esat Tektaş başkanlığındaki kurucular heyetine yetki verilmiş ve Eğitim Bir-Sen şube olarak 20.10.2003 tarihinde 1. Genel Kurul'unu yapmıştır. Birinci genel kurulda, Esat Tektaş şube başkanlığına, Adem Yıldırım başkan yardımcılığına, Fahrettin Bülbül şube sekreterliğine, Ramazan Yıldız mali sekreterliğe, Hakan Şener eğitim sekreterliğine, Eyüp Tanyıldız basın sekreterliğine, Murat Önk sosyal İşler

sekreterliğine seçilmiştir. (Eğitim Bir-Sen Sivas Şubesi'nin 20.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası) Esat Tektaş görevini 2010 yılına kadar devam ettirmiştir.

Sendikanın 27.11.2010 tarihinde yapılan genel kurulunda, İlhan Karakoç şube başkanlığına, Tefik Aydemir şube sekreterliğine, Erol Kaynarınar mali sekreterliğe, H. İbrahim Temiz eğitim sekreterliğine, H. İsmail Doğan basın sekreterliğine, Fahrettin Yılmaz mevzuat sekreterliğine, Mehmet Bediroğlu teşkilatlandırma sekreterliğine seçilmiştir. (Eğitim Bir-Sen Sivas Şubesi'nin 30.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası) İlhan Karakoç'un şube başkanlığı devam etmektedir. (Eğitim Bir-Sen Sivas Şubesi'nin 4.11.2014 Tarihli Yazısı)

3.2.3.3. Sağlık-Sen

Sağlık-Sen Sivas'ta 17 Haziran 1993 tarihinde temsilcilik olarak faaliyete başlamış; il temsilciliğini Levent Kasapoğlu yürütmüştür. Daha sonra, Levent Kasapoğlu, Ömer Anlı, Efe Zileli, Osman Karakuş ve Osman Kaya müteşebbisliğinde şube oluşturulmuştur.

Sağlık-Sen ilk genel kurulunu 8.1.2005 tarihinde yapmış; Ömer Anlı başkanlığında; Efe Zileli, Sedat Şahin, Osman Kaya, Oğuzhan Altıkat, Ümit Doğan, Muhammed Zahit Kaya yönetim kurulunu oluşturmuştur. (Sağlık-Sen Sivas Şubesi'nin 11.1.2005 Tarihli Seçim Mazbatası)

4.11.2007 tarihinde yapılan 2. Olağan Genel Kurul'da, şube başkanlığına Efe Zileli seçilmiştir. (Sağlık-Sen Sivas Şubesi'nin 7.11.2007 Tarihli Seçim Mazbatası)

25.10.2014'de yapılan genel kurulda, Efe Zileli tekrar şube başkanlığına seçilirken; Ömer Anlı şube başkan yardımcılığına, Osman Kaya mali sekreterliğe, Mehmet Karataş mevzuat sekreterliğine, Adem Yaşın basın sekreterliğine, Fatih Karaca teşkilatlandırma sekreterliğine, Ömer Karakuş eğitim sekreterliğine seçilmiştir. (Sağlık-Sen Sivas Şubesi'nin 28.10.2014 Tarihli Yazısı)

3.2.3.4. Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası

Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası Sivas Şubesi, 25.6.1995 tarihinde Adnan Güler, Mustafa Gizgin, Zeki Erdem, Osman Kapar, Necdet Saygın ve Kadir Kandemir müteşebbisliğinde kurulmuştur. Şube 31.12.1995 tarihinde ilk olağan genel kurulunu yapmış; şube başkanlığına Osman Kapar, şube sekreterliğine Vedat Yüksel, mali sekreterliğe Mustafa Gizgin seçilmiştir. Bu yönetim kurulu, 13.10.1999 tarihinde istifa edince; Bem Bir-Sen Genel Merkezi 15.5.2000 tarihinde şubeyi yeniden faaliyete geçirmek üzere Mustafa Pakoğluna yetki vermiş; yönetim

kurulu; Mustafa Pakođlu başkanlığında, Zekeriya Kayalı, Ayhan Karademir, Fatih Darendeli ve İlyas Saygın'dan oluşturulmuştur. (Mahiroğulları, 2005: 166)

4.10.2003 tarihinde şubenin ilk genel kurulu yapılarak, şube başkanlığına Zekeriya Kayalı, şube sekreterliğine Tuncer Çevik, mali sekreterliğe Ali Yıldırım, teşkilatlandırma sekreterliğine Yıldray Kırak, eğitim sekreterliğine Murat Özbek seçilmiştir. (Bem Bir-Sen Sivas Şubesi'nin 7.10.2003 Tarihli Seçim Mazbatası) Zekeriya Kayalı başkanlık görevine 2007 yılına kadar devam etmiştir.

Sendikanın 25.11.2007 tarihinde yapılan 3. Olağan Genel Kurul'unda, şube başkanlığına Mustafa Pakođlu seçilmiştir. (Bem Bir-Sen Sivas Şubesi'nin 28.11.2007 Tarihli Seçim Mazbatası)

13.11.2010 tarihli 4. Olağan Genel Kurul'da, şube başkanlığına tekrar Mustafa Pakođlu seçilirken; şube sekreterliğine Hamdi Şeker, mali sekreterliğe Ahmet Dalaklıoğlu, teşkilatlandırma sekreterliğine Kenan Karataş, eğitim sekreterliğine İbrahim Turan seçilmiştir. (Bem Bir-Sen Sivas Şubesi'nin 22.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası)

2.11.2014 tarihinde yapılan 5. Olağan Genel Kurul'da, 4. Olağan Genel Kurul'da seçilen yönetim kurulu tekrar seçilmiş ve görevine devam etmektedir.

3.2.3.5. Birlik Haber-Sen

Birlik Haber-Sen, 13.3.1996 tarihinde Sivas'ta Yavuz Şahin, Özcan Gülden ve Halil Kemikli müteşebbisliğinde faaliyete başlamıştır.

Sendika ilk genel kurulunu 9.1.2005 tarihinde yapmış; şube başkanlığına Musa Yıldız, şube sekreterliğine İsmet Topdađ, teşkilatlandırma sekreterliğine Ömer Budak, mali sekreterliğe Kadir Nar, eğitim sekreterliğine Halil Kimsun, sosyal işler sekreterliğine Serdar Yakar, basın sekreterliğine Şahap Yurtalan seçilmiştir. (Birlik Haber-Sen Sivas Şubesi'nin 20.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası)

25.9.2010 tarihinde yapılan genel kurulda, şube başkanlığına Musa Yıldız, şube sekreterliğine İbrahim Arı, teşkilatlandırma sekreterliğine Fatih Kurt, mevzuat sekreterliğine Ömer Budak, mali sekreterliğe Memduh Hatem, eğitim sekreterliğine Dursun Karaağaç, basın sekreterliğine Serdar Yakar olarak seçilmiştir. (Birlik Haber-Sen Sivas Şubesi'nin 28.9.2010 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevine devam etmektedir.

3.2.3.6. Kültür Memur-Sen

Kültür Memur-Sen, 2003 yılında temsilcilik düzeyinde faaliyetlerine başlamıştır. 2003 yılından 2009 yılına kadar temsilcilik görevini Ömer Kuzgun yürütmüştür. 2009 yılında görevi Ahmet Nebioğlu devralmış ve 2013 yılına kadar devam ettirmiştir. 2013 yılından itibaren de temsilcilik görevini Murat Karakuzu yürütmektedir. (3.6.2014 Tarihinde Murat Karakuzu ile Yapılan Görüşme)

3.2.3.7. Bayındır Memur-Sen

Bayındır Memur-Sen, 2002 yılından itibaren temsilcilik düzeyinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Sendikanın ilk temsilcisi olan Ahmet Yiğit görevini 2005 yılına kadar sürdürmüştür. 2005 yılında görevi Kadir Öcal devralmış ve 2012 yılına kadar aralıksız olarak devam ettirmiştir. 2012 yılından itibaren de il temsilciliğini Necati Çelik yürütmektedir. (2.6.2014 Tarihinde Necati Çelik ile Yapılan Görüşme)

3.2.3.8. Ulaştırma Memur-Sen

Ulaştırma Memur-Sen 2004 yılında temsilcilik olarak kurulmuş ve il temsilciliğini Uğur Ersin yürütmüştür. 2005 yılında il temsilcisi Ahet Duymuş olmuştur.

Sendika 7.11.2005 tarihinde şubeye dönüşmüş ve ilk genel kurulda, şube başkanlığına Ahet Duymuş, şube sekreterliğine Mustafa Aktop, mali sekreterliğe Orhan Güneş, eğitim sekreterliğine Kemal Tanrıverdi, basın sekreterliğine Yusuf Güngör, mevzuat sekreterliğine Aydın Doğan, teşkilatlandırma sekreterliğine Kamil Sevim seçilmiştir. (Ulaştırma Memur-Sen Sivas Şubesi'nin 6.1.2005 Tarihli Seçim Mazbatası)

Ulaştırma Memur-Sen'in 2008 yılındaki 2. Olağan Genel Kurul'unda, şube başkanlığına Ömer Vatankulu seçilmiştir. (Ulaştırma Memur-Sen Sivas Şubesi'nin 6.1.2008 Tarihli Seçim Mazbatası)

30.10.2013 tarihinde yapılan 4. Olağan Genel Kurul'da, Ömer Vatankulu'nun şube başkanlığı devam ederken; şube sekreterliğine Niyazi Kaleli, mali sekreterliğe Behzat Şimşek, eğitim sekreterliğine Bahri Çiftçi, basın sekreterliğine Ebubekir Tasyeten, mevzuat sekreterliğine Sinan Ağkaya, teşkilatlandırma sekreterliğine Mehmet Ali Avcı seçilmiştir. (Ulaştırma Memur-Sen Sivas Şubesi'nin 2.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevine devam etmektedir.

3.2.3.9. Toç Bir-Sen

Tarım Orman Kamu Çalışanları Sendikası temsilcilik düzeyinde faaliyetlerini sürdürmektedir. İl temsilciliğini 2002 yılından 2004 yılına kadar Doğan Toy yapmıştır. İl temsilciliğini 2004 yılından 2006 yılında kadar Ender Muhammet Gümüş üstlenmiş, 2006 yılından itibaren de bu görevi Latif Korkmaz yürütmektedir. (1.6.2014 Tarihinde Latif Korkmaz ile Yapılan Görüşme)

3.2.3.10. Enerji Bir-Sen

Sendika, 2002 yılından bu yana temsilcilik düzeyinde faaliyetlerini sürdürmektedir. İlk il temsilciliğini 2002- 2003 arası dönemde Ramazan Daştan yapmıştır. Daha sonra 2003-2004 yılları arasında Faruk Toprak, 2004-2009 yılları arasında Halil Kuzu, 2009-2013 yılları arasında Nusret Ceylan ve 2013 yılından itibaren de Ali Rıza Ay il temsilciliğini üstlenmiştir. (18.8.2014 Tarihinde Ömer Anlı ile Yapılan Görüşme)

3.2.3.11. Diyanet-Sen

Diyanet-Sen, 2003 yılında temsilcilik düzeyinde kurulmuş ve Recai Yıldız temsilciliğinde faaliyetlerini 2011 yılına kadar sürdürmüştür.

23.12.2012 tarihinde, Recai Yıldız, Murtaza Mutlu, Mustafa Mutlu, İhsan Öztürk, Mustafa Bulut, Bedrettin Gündoğdu, Mahir Calal'den oluşan müteşebbis heyetine şube kurma yetkisi verilmiştir. (Diyanet-Sen Sivas Şubesi'nin 23.11.2011 Tarihli Yazısı)

İlk genel kurulunu 13.5.2012 tarihinde yapan sendikada, şube başkanlığına Murtaza Mutlu, şube sekreterliğine Bedrettin Gündoğdu, teşkilatlandırma sekreterliğine Mahir Calal, mali sekreterliğe Mustafa Mutlu, mevzuat sekreterliğine Mustafa Tayyar, eğitim sekreterliğine Vahit Yiğiter ve dış ilişkiler sekreterliğine Kenan Yeni yurt seçilmiştir. (Diyanet-Sen Sivas Şubesi'nin 16.5.2012 Tarihli Seçim Mazbatası) Bu kadro görevine devam etmektedir.

3.2.4. BASK'a Bağlı Sendikalar

3.2.4.1. Bağımsız Sağlık-Sen

1994 - 2010 yılları arasında önce Nihat Köse sonra Zeliha Taydaş sendikasının Sivas temsilciliğini üstlenmiştir. Sendika 2010 yılında kapanmıştır. (27 Ağustos 2014 Tarihinde Ahmet Başlan ile Yapılan Görüşme)

3.2.4.2. Bağımsız Yerel-Sen

Bağımsız Yerel-Sen 2005 yılında temsilcilik düzeyinde faaliyet göstermek üzere kurulmuştur. 2005 yılından 2007 yılına kadar il temsilciliğini Mustafa Turna yapmış, 2007 yılından itibaren de görevi İbrahim Alaçam yürütmektedir. (27 Ağustos 2014 Tarihinde Ahmet Başlan ile Yapılan Görüşme)

3.2.4.3. Bağımsız Haber-Sen

Bağımsız Haber-Sen temsilcilik düzeyinde kurulmuş ve 2004 yılında temsilci olarak Habip Polat atanmış, 2008 yılına kadar görevini sürdürmüştür. 2008 yılında İlhan Çakır temsilci olmuş, 2011 yılına kadar görevde kalmıştır. 2011 yılında itibaren de temsilcilik görevini Turan Şener sürdürmektedir. (18.8.2014 Tarihinde Turan Şener ile Yapılan Görüşme)

3.2.4.4. Bağımsız Yapı İmar-Sen

Bağımsız Yapı İmar-Sen, 2004 yılından itibaren temsilcilik düzeyinde faaliyetlerine devam etmektedir. Kurulduğundan itibaren il temsilciliğini Ahmet Başlan yürütmektedir. (27.8.2014 Tarihinde Ahmet Başlan ile Yapılan Görüşme)

3.2.4.5. Bağımsız Ulaşım-Sen

Bağımsız Ulaşım-Sen 20.4.2003 tarihinde temsilcilik düzeyinde faaliyete başlamıştır. İl temsilciliğini 2003 yılından itibaren Tuncay Altun üstlenmiştir. Sendika 2007 yılında kapanmıştır. (15.8.2014 Tarihinde Ahmet Başlan ile Yapılan Görüşme)

3.2.4.6. Bağımsız Tarım Orman-Sen

Bağımsız Tarım Orman-Sen 2004 yılında Muzaffer Işıklar temsilciliğinde faaliyetlerini sürdürmüştür. Sendika 2013 yılında kapanmıştır. (27.8.2014 Tarihinde Ahmet Başlan ile Yapılan Görüşme)

3.2.4.7. Bağımsız Enerji-Sen

Sendika; 2004 yılında Cihat Elden temsilciliğinde kurularak 2013 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüş, 2013 yılında kapanmıştır. (27.8.2014 Tarihinde Ahmet Başlan ile Yapılan Görüşme)

3.2.5. Bağımsız Sendikalar

3.2.5.1. Tem-Sen

Hiçbir sendikal üst kuruluşa üye olmayan Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası'nın Sivas temsilciliğini Cemil Alper 2006 yılına kadar yürütmüştür. 2006 yılında görevi Hacı Bayram Sarıtepe almış ve 2010 yılına kadar

sürdürmüştür. 2010 yılında temsilciliğe Önder Kırsoy gelmiş ve görevi halen sürdürmektedir. (20 Ağustos 2014 Tarihinde Önder Kırsoy ile Yapılan Görüşme)

3.2.5.2. Eğitim-İş

20 Ocak 1992 tarihinde Eğitim-İş'in şubesi Cahit Önder, Mücahit Korkut, Recep Çilekli, Osman Yazarlı ve Rahmi Çalışkan tarafından kurulmuştur. Eğitim-İş, 23 Ocak 1995 tarihinde Eğitim-Sen'le “ Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası” adı altında birleşmiştir.

4688 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle kültür hizmet kolu ayrılmış; 2004 yılından 2012 yılına kadar aralıksız olarak Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası'nın Sivas şube başkanlığını Haydar Gölbaşı yapmıştır. 2012 yılında görevi Mehmet Akçay devralmış ve 2014 yılına kadar sürdürmüştür. 2014 yılında Cemil Karakurt göreve gelmiş ve halen görevini sürdürmektedir. (20 Ağustos 2014 Tarihinde Cemil Karakurt ile Yapılan Görüşme)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS'TAKİ SENDİKALARIN FAALİYETLERİ

1. İŞÇİ SENDİKALARININ FAALİYETLERİ

1.1.1949-1963 Yılları Arası Dönem

1.1.1. Komünizmi Tel'in Mitingleri

Sivas'taki Cer Atölyesi işçileri 26 Ekim 1950 tarihinde, bir miting düzenleyerek komünizmi tel'in etmişlerdir. *“Şehrimiz Cer Atölyesi işçileri dün komünizmi tel'in maksadıyla cumhuriyet meydanında bir miting yapmışlardır. İstiklal Marşı ile başlayan mitingde 3 hatip komünizmi tel'in eden mahiyette konuşmalar yapmışlar ve dağ başını duman almış marşı ile miting sona ermiştir. (Ülke Gazetesi, 27 Ekim 1950)”*

1.1.2. Diğer Mitingler, Eylemler

Sivas'taki sendikaların protesto nitelikli, baskı işlevli ilk eylemi ise Demiryol-İş Sendikası işçileri, Sivas Harb-İş Sendikası kadın işçilerinin belediye otobüs ücretlerine yapılan zammı protesto etmek için 1.3.1962 tarihinde yaptıkları eylemdir. (Türk-İş, 1999, C.I: 611)

1.1.3. Konut Kooperatifçiliği

Türk-İş 5. Bölge Temsilciliği, Demiryol-İş, Çimse-İş, Yol-İş, Harb-İş, Belediye-İş gibi sendikalar Sivas'ta çok sayıda “yapı kooperatifinin” oluşturulmasına öncülük etmiş, ilk yapı kooperatifi Sivas Demiryolları İşçileri Sendikası'nın öncülüğünde 1954 yılında, İşçi Sigortaları Kurumu'nun işçilere verdiği konut kredisiyle 60 ve 120 konutluk olmak üzere yapılmıştır. (Koç, 1999, C.I: 253)

1.1.4. Seminerler, Toplantılar, Konferanslar

Bu bağlamda, Sivas'ta kurulu sendikaların bir araya gelerek oluşturduğu “Sivas İşçi Sendikalar Kurumu İdare Heyeti”, 27 Kasım 1949 tarihinde 5 aydan beri yaptıkları işleri üyelerine anlatmak ve sendikanın maksatları hakkında üyelerini bilgilendirmek için bir toplantı yapmıştır.

“Dün halkevi binasında şehrimiz işçi sendikaları kurulu idare heyetinin fevkalade toplantısı büyük bir kalabalık huzurunda yapıldı. Toplantıda sendika kurulu idare heyeti başkanı Sırrı Gürdil, sendikanın hukuk müşaviri avukat Ercüment Damalı ve Zeki Altınay söz alarak üyeleri çeşitli konularda bilgilendirdiler.

Toplantıda ayrıca yardımlaşma sandığı görüşülerek aidat hususu da karara bağlandı ve toplantıya son verildi.(Ülke Gazetesi, 28 Kasım 1949)”

Sivas Demiryolu Sanayi İşçileri Sendikası sosyal yardım kolu yararına bir temsil düzenlemiştir. *“Şehrimiz Demiryolu Sanayi İşçileri Sendikası sosyal yardım kolu yararına Sivas Cer Atölyesi sinema salonunda 3 ve 4 Mayıs 1952 tarihleri için bir temsil hazırlamışlardır. Bu temsilde Faruk Nafiz Çamlıbel’in yazdığı “Akın Piyesi” ile üç perdelik komedi olan “Bir İnsan Hatası”nı temsil edeceklerdir. (Ülke Gazetesi, 1 Mayıs 1952)”*

1.1.5. Diğer Faaliyetler

Tüm bu faaliyetlerin dışında 1950 yılında, Sivas’ta henüz bir sendikaları olmayan Çimento Fabrikası işçileri, 11 Şubat 1950 tarihli haberinde: grev hakkını istemediklerini belirterek, bu isteklerini bir telgrafla Çalışma Bakanlığı’na bildirmişlerdir. *“Grev istemediklerini beyanla Çalışma Bakanına, İşletmeler Bakanına ve Sümerbank genel müdürüne birer telgraf çekilmesini mümessillerinden istemişlerdir. Mümessiller ise şu telgrafi çekerek işçilerin arzularına tercüman olmuşlardır:*

“Bütün kalbimiz ve bütün gücümüzle memleket için çalışıyoruz. İçimiz daha fazla gayret ederek daha fazla yorulurken memlekete daha verimli olmak arzusu ile dolup taşıyor. Grevi istemiyoruz. Evlatlarımıza daha mesut ve müreffeh bir vatan bırakmak istiyoruz.

Kafamızın ve kolumuzun gücünün hakkı olan bütün hakları noksansız olarak müessesemiz bize veriyor. İş kanunlarının temin ettiği koruyucu imkânlarla emeğimizin bütün karşılığını almış bulunuyoruz.

Bizi bozgunculuğa götürmek isteyen bu fikri tel’in eder ve bu fikri telkin etmek isteyenlere başkası için değil bu memleket için kendi vatanımız için çalıştığımızı hatırlatırız. (Ülke Gazetesi, 11 Şubat 1950) ”

Burada dikkatimizi çeken ifade; grevin bozgunculukla eş değer tutulmasıdır.

Yine aynı şekilde, Sivas Cer Atölyesi işçileri de grev istemediklerini Çalışma Bakanlığına çektikleri telgrafla dile getirmişlerdir. Ancak, burada dikkati çeken bir husus vardır; Sivas Cer Atölyesi işçileri o dönemde Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası olmasına rağmen, dönemin Sivas milletvekili ve Milli Eğitim Bakanı olan Reşat Şemsettin Sırer’i zor durumda bırakmamak adına sendikalarından bağımsız

olarak grev istemediklerini dile getirdikleri muhtemeldir. “*Türk işçisinin grev istediğini iddia edip duranlara memleketin diğer köşelerindeki işçilerimizde olduğu gibi şehrimiz Cer Atölyesinde çalışan işçilerde asil bir cevap vermişlerdir. Sivas işçilerininin 2050 imza ile Çalışma Bakanlığına çektiği telgrafın bir sureti aynen şöyledir:*

Çalışma Bakanlığına

ANKARA

Grev mevzuu bir hak arama matuftur. Bizler devletin mevcut kanunlarıyla umumi seviyenin üstünde himaye edilmiş durumdayız. Sıhhi durumumuz, ücretlerimiz, ihtiyarlık sigortamız ve daha birçok haklarımız diğer vatandaşlarımızdan çok üstündür. Bugünkü kanunlar bizlere bağlı olduğumuz müesseselerle her hususta anlaşmak için lehimize matuf çok geniş imkânlar vermiştir. Müesseselerimiz bizleri üstün şefkatle himaye etmekte ve korumaktadır. Bu bakımdan talep edecek bir hak ve iddiamız yoktur. Bizler için grev ve buna benzer menfur şeyler asla bahis mevzu değildir. Sivas Cer Atölyesi işçileri topyekûn memleket hizmetinde hangi durumda olursa olsunlar grevi ve buna benzer şeyleri tel'in eder ve onu asla istemezler. Bunu isteyenlere deriz ki, yaylanın Koçyığıtleri dimdik memleket hizmetindedir. (Ülke Gazetesi, 17 Şubat 1950)”

1.2.1963-1980 Yılları Arası Dönem

1.2.1. Toplu Sözleşme Bağtlama

Sendikaların çalışma hayatına ilişkin faaliyetlerinin başında toplu iş sözleşmesi yapmak gelir. Türkiye’de bu hakka, 1963 tarih 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu ile kavuşulmuştur. Sivas’ta kurulmuş olan sendikalar da yasaların öngördüğü çerçevede üyelerinin ekonomik, sosyal hak ve menfaatlerini korumak için işverenlerle toplu pazarlık masasına oturmuşlardır.

1.2.1.1. Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi’nin Toplu Sözleşme Faaliyetleri

1966 yılında Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi toplu sözleşme bağtlama amacıyla Zara’daki işçiler için çalışmalarda bulunmuştur. “*Zara ilçesinde işçiler adına toplu sözleşme yapmak üzere şube başkanı Mehmet Güneş, İstanbul Genel-İş Sendikası başkanı Cemil Uludağ ile Mersin Genel-İş şube başkanı Cemil Yetik dün Zara ilçesine hareket etmişlerdir. (Ülke Gazetesi, 31 Mayıs 1966)”* Sonuçta, 90 lira

yemek parası, iskarpin, elbise, hafta tatili, genel tatil, ölüm parası gibi sendika üyelerine kanuni haklar tanınmıştır.

1968 yılında Genel-İş Sendikası ile Belediye arasındaki 2. Sözleşme bittiğinden yeni bir sözleşme yapılmıştır. *“Genel-İş Sendikası ile Belediyemiz arasında 2. Sözleşme 1.7.1968 tarihinde bittiğinden ve yeni sözleşme fesih edildiğinden 3. bir sözleşme yapılmıştır. Bu sözleşmenin ilk oturumu 19.6.1968 tarihinde Belediye Başkanlık binasında yapılacaktır. Sözleşmeye genel başkan vekili Ercan Andaş ile şube başkanı Mehmet Güneş ve yönetim kurulu üyeleri nezaret edecektir. (Haber Gazetesi, 18 Haziran 1968)”*

1.2.1.2. Yol-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Toplu Sözleşme Faaliyetleri

Yol-İş Sendikası ile Y.S.E. arasında 14 Şubat 1967 tarihinde bir toplu sözleşme imzalanmış ama uygulanamamıştır. *“Uzun zamandan beri müzakereleri devam eden Yol-İş Sendikası ile Y.S.E. müdürlüğü arasındaki toplu sözleşme dün imzalanmıştır. İşveren temsilcisi olarak Vali Vefik Kitapçığıl, Y.S.E. Müdürü Güngör Dabak, işçi temsilcisi olarak Sendika başkanı Sıtkı Solakoğlu ve sendika yöneticileri bulunmuşlardır. Sözleşmenin imzalanmasından sonra Vali Vefik Kitapçığıl Y.S.E. Müdürlüğü'nün Özel İdare bütçesinden 1.193.000 lira borç aldığını 1967 senesinde ise bağlı bulunduğu Köy İşleri Bakanlığı'nın müdürlüğe 1.500.000 lira tahsisat ayırdığını, bu para ile ancak borcun kapatılabileceğini ve 3 aydan beri maaş alamayan personelin tahminen bir üç daha maaşlarını alamayacaklarını söylemiştir. Sendika yetkilileri de bu duruma, “Toplu Sözleşme kararları tatbik edilmediği takdirde durum mahkemeye aksettirilecektir” şeklinde cevap vermiştir. (Sivas Postası Gazetesi, 15 Şubat 1967)”*

Yol-İş Sendikası, 3. Toplu Sözleşme için müzakerelerde bulunmuştur. Müzakereler sonucunda Toplu İş Sözleşmesi işçilerin lehine sonuçlanmıştır. *“Karayolları Genel Müdürlüğü ile Yol-İş Federasyonu arasında 30 bin işçiyi kapsayan 3. Toplu Sözleşme müzakereleri 1 Mart 1968'de başlamış, sendika genel başkanı Sıtkı Solakoğlu ve mali sekreter Erdal Saylan ile birlikte Ankara'ya müzakerelerde bulunmak üzere gitmişlerdir. (Haber Gazetesi, 11 Nisan 1968)”* *“1 Mart'tan beri devam etmekte olan Toplu İş Sözleşmesinin nihayete ermesi sonunda*

işçilerin almakta oldukları 10 lira çocuk parası 20 liraya çıkarılmıştır. 50 bin işçiyi kapsamına alan Toplu İş Sözleşmesinin neticesinin işçinin lehine son bulunduğu, görüşmelerin yararına tezahür ettiği öğrenilmiştir. (Haber Gazetesi, 19 Mayıs 1968)”

1.2.2. Grev Kararı Alma ve Yönetme

1.2.2.1. Yapı-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri

1966 yılında, Yapı-İş 5. Bölge Temsilciliği ile Suşehri ilçesinde ki hidroelektrik inşaatı işvereni arasındaki anlaşmazlık son safhaya gelmiş ve sendika prensip olarak grev kararını almıştır. *“Yapı-İş Sendikası 5. Bölge Temsilcisi Sabahattin Ersoy bu konuda şunları söylemiştir: “Suşehri hidroelektrik işvereni ile son toplantıyı yaptıktan sonra uzlaşmaya varamazsak derhal greve başlayacağız. Sendika olarak üyelerimizin haklarını korumaya kararlıyız aslında grev kararını almış bulunmaktayız. (Ülke Gazetesi, 28 Temmuz 1966)”*

1.2.2.2. Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri

1966 yılında Genel-İş 5. Bölge Temsilciliği ile Belediye arasında ki işçi zamları meselesi yüzünden grev kararı alınması planlanmıştır. *“Genel-İş 5. Bölge Temsilciliği ile Belediye arasında devam etmekte olan ve bir yıldan beri bir sonuca bağlanmayan işçi zamları meselesi son safhasına gelmiştir. Fethi Gerçek'in ifadesine göre önümüzdeki günlerde Çalışma Bakanlığından Sivas Çalışma Müdürlüğüne gelecek olan yazı üzerine Bölge Çalışma Müdürlüğü kanalıyla Belediye ile son bir uzlaşma toplantısı düzenlenecektir. Bu toplantıda Belediye Uzlaşma Kurulu kararına itibar etmezse, Genel-İş 5. Bölge Temsilcisi Fethi Gerçek'in ifadesine göre grev kaçınılmaz çare olacaktır. Duruma Belediye Başkanı Ahmet Durakoğlu el koymuştur. Durakoğlu'nun durumu düzelterek grevi önleyeceği sanılmaktadır. (Ülke Gazetesi, 25 Haziran 1966)”*

1.2.2.3. Yol-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri

Yol-İş Sendikası toplu sözleşme görüşmelerinin uzaması ve zam isteklerinin ertelenmesi nedeniyle 1966 yılında bir grev kararı almıştır. *“Yol-İş Sendikası genel*

başkanı Sıtkı Solakoğlu, 16.3.1966'da başlayan toplu sözleşme müzakerelerinin uzayıp gittiğini ve fiyat artışına uygun zam isteklerinin ertelendiğini dile getirerek, bu durumun icra ve yönetim kurulunun müşterek toplantılarında görüşülerek grev kararı alındığını, durumun teşkilata bildirildiğini açıklayarak, 18.5.1966 tarihinde işçi temsilcileri ile yapılacak son toplantıda grevin uygulanma şekli bir defa daha gözden geçirilecektir. Açıklamasında bulunmuştur. (Ülke Gazetesi, 10 Mayıs 1966) ”

1.2.2.4. Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası'nın Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri

Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası İcra ve Yönetim Kurulu 1977 yılında grev kararı almıştır. Sendikanın İcra ve Yönetim Kurulu kararla ilgili olarak “*Hükümet edenlere ve işçinin refahını mutluluğunu düşünmeyecek kadar gözleri kararmış olanlara bir ders vermek ve Milli gelirden gerçek payımızı alıncaya dek direnmek üzere grev kararı alınmıştır. Grev 20.09.1977 gününü 21.09.1977 gününe bağlayan gece saat 00.01de kademeli olarak başlatılacak. (Anadolu Gazetesi, 18 Eylül 1977)*” açıklamasında bulunmuştur.

1.2.2.5. Çimse-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri

Sivas'ta şube durumunda olan Çimse-İş Sendikası 1972 ve 1974 yıllarında örgütlü bulunduğu çimento fabrikasında 45 ve 50 gün süren iki grevi uygulamaya koymuştur. (Mahiroğulları,2001:110-111)

1.2.3. Diğer Mitingler, Eylemler

1.2.3.1. Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Eylemi

Genel-İş Sendikası, Belediye ile yaşadığı sorunların devam etmesi üzerine birde “sessiz yürüyüş yapma” kararı almıştır. “*Genel-İş Sendikası 5. Bölge Temsilcisi Fethi Gerçek yaptığı basın toplantısında Belediye ile aralarında uzun süreden beri süre gelen bir anlaşmazlık üzerine konuşmuş, Belediyenin sendikanın bütün iyi niyetlerini istismar ederek oyalama taktiği ile işçilerin haklarını vermediğini ifade etmiştir. Sözlü açıklamaların dışında temsilci Fethi Gerçek basın mensuplarına bir de yazılı bilgi vermiştir. Genel-İş 5. Bölge Temsilcisi Fethi Gerçek Belediye tarafından ikramiyeler yerine istenen 2 liralık yemek zammını kabul*

etmediği takdirde bir hafta içinde sessiz bir yürüyüş yapılacağını da ayrıca belirtmiştir. (Ülke Gazetesi, 19 Ağustos 1966)”

1.2.3.2. Tez Büro-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Mitingi

Tez Büro-İş Sendikası 1967 yılında bir bildiri yayınlayarak geniş katılımlı bir miting yapacaklarını duyurmuştur. *“Şehrimiz Tez Büro-İş Sendikası Ceza evleri hakkında bir bildiri yayınlamıştır. Bildiride geçen olaylarla ilgili olarak Başbakan'a ve Adalet Bakanına telgraf çekildiği, durumun bütün tafsilatıyla bildirildiği açıklandıktan sonra Gardiyanların haklarını elde etmek maksadı ile 17 Sendikanın yöneticilerinin davet edilerek 18 bin kişilik bir miting düzenleyecekleri bildirilmektedir. (Sivas Postası Gazetesi, 29 Kasım 1966)”*

1.2.4. Sendikalara Üye Kaydetme Faaliyetleri

Yapı-İş Sendikası da bu amaçla çalışmalarda bulunarak 1966 yılında önemli sayıda üye kaydetmiştir. *“Önceki gün Niksar ilçesine giden Yapı-İş 5. Bölge Temsilciliği sekreteri İsa Tarım ve Çimse-İş Sendikası yönetim kurulu üyesi Cengiz Canbay, burada Sol Sahil Sulama İnşaatında çalışan 180 işçi ile görüşmelerde bulunmuşlardır. Görüşme olumlu bir şekilde sonuçlanmış ilk olarak 132 işçi Yapı-İş Sendikasına üye kaydedilmiştir. Sendika, üye kaydı için çalışmalarına devam etmektedir. Son defa yapılan üye kayıtları sendika ve işçi çevrelerinde büyük memnunluk yaratmıştır. (Ülke Gazetesi, 3 Ağustos 1966)”*

1.2.5. 24 Temmuz İşçi Bayramı Kutlamaları

Türk işçisine, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sı teminatı altında 24 Temmuz 1963 tarihli 274 Sendikalar ve 275 Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunlarının yürürlüğe girmesi dolayısıyla 24 Temmuz günü Türk işçilerinin gerçek bayramı olarak, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından ilan edilmiş ve bugünden sonra kanuni bir nitelik taşımamasına rağmen Türk işçisinin en mutlu bayramları arasında yer almıştır.

Bu bağlamda 1966 yılında işçi bayramıyla ilgili Sivas'ta çeşitli hazırlıklar yapılmıştır: *“24 Temmuz'da yapılacak olan İşçi Bayramı ile ilgili olarak şehrimizde de çalışmalara başlanmıştır. Hazırlık çalışmalarına esas olmak üzere dün Türk-İş 5. Bölge Temsilciliği'nde bütün mahalli sendikaların katılımıyla toplantı yapılmıştır. Toplantı sonucunda, bayramda çeşitli eğlenceler tertipleme, gece düzenleme ve*

sendikacılık üzerinde muhtemelen konferans verme kararı alınmıştır. (Ülke Gazetesi, 17 Temmuz 1966) ”

1968 yılında da, “5. yılını idrak eden 24 Temmuz İşçi Bayramını Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Türk-İş 5. Bölge Temsilciliğinde mahalli sendikalar toplanarak saat 9.45’de Atatürk Anıtına çelenklerini koyup saygı duruşunda bulduktan sonra bölge temsilciliğine yazılı mesaj göndererek Türk işçisinin bayramını tebrik etmek hasletini ve alicenaplığını gösteren sayın Vali Mustafa Yörükoğlu’nu bu kadirşinaslığından dolayı teşekkürlerini bildirmek üzere topluca makamında ziyaret etmişler, bir süre görüşükten sonra sendikacılar tekrar bölge temsilciliğine gelmişlerdir. (Haber Gazetesi, 26 Temmuz 1968) ”

1.2.6. Sendikal Eğitim Faaliyetleri

1.2.6.1. Sivas Devlet Demiryolları Sendikası’nın Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri

Sivas Devlet Demiryolları Sendikası 1966 yılında, “temel sendikacılık” semineri düzenlemiştir. “Seminerde sendikacılık üzerine dersler verilmiştir. Amerikalı öğretmen David Levinc ve Türk-İş 5. Bölge Temsilciliği eğitim müdürü Fettah Akan üyelere temel sendikacılık ve sendikacılığın gelişmesi, faydalarını kapsayan dersler vermişlerdir. İki yöneticinin verdiği dersler üyelerce baştan sona kadar ilgiyle izlenmiştir. Bu arada eğitim müdürü Fettah Akan çeşitli filmler göstermiştir. Sendikacılık ve moral eğitimi filmleri seminere katılanlar tarafından ilgiyle izlenmiştir. Sivas Devlet Demiryolları Sendikası’nın düzenlediği seminere toplam olarak 350 işçi ve sendikalı katılmıştır. (Ülke Gazetesi, 12 Temmuz 1966) ”

1.2.6.2. Türk-İş 5. Bölge’nin Eğitim Faaliyetleri

Türk-İş ile Uluslararası Kalkınma Ajansı arasında 1961’de yapılan mutabakat çerçevesinde, 500 civarında sendikacı sendikal eğitim amacıyla Amerika’ya gönderilmiştir. 1961-1967 yılları arasında Amerika’ya, Türk-İş’in üst düzey yöneticileri, Türk-İş’e üye federasyon ve taban sendikaların genel başkanları ve yönetim kurulu üyeleri arasından seçilen sendikacılar gitmiştir. Sivas’tan da, Sivas Karayolları İşçileri Sendikası genel başkanı Sıtkı Solakoğlu ile Türk-İş 5. Bölge Temsilcisi İsmet Uygun sendikal eğitim amacıyla Amerika’ya götürülmüşlerdir. (Mahiroğulları, 2004: 259-260)

1.2.6.3. Maden-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri

1967 yılında Maden-İş Sendikası işçilerin sağlığını korumak adına bir seminer düzenlemiştir. *“Maden-İş Sendikası tarafından maden işçilerinin sağlığını korumak maksadıyla bir sağlık semineri düzenlenmiştir. Seminere sendikacılar katılmışlardır. (Haber Gazetesi, 4 Haziran 1967)”*

1.2.6.4. Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri

1968 yılında Genel-İş şube başkanı Mehmet Güneş İsrail’de yapılacak seminere katılmıştır. *“Türkiye’den 20 şube başkanı İsrail’e seminere gönderilecektir. 3-4 hafta devam edecek olan seminerde sendikacılık eğitimi ile bilhassa kalkınma ve kalkınan devletlerin ne şekilde kalkındığı üzerinde durulacaktır. Genel-İş Sendikası Sivas Şubesi başkanı Mehmet Güneş’te seminere katılmak üzere İsrail’e gönderilecektir. (Haber Gazetesi, 20 Ağustos 1968)”*

1.2.6.5. Yol-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin Sendikal Eğitim ile İlgili Faaliyetleri

Yol-İş Sendikası, işçiyi iş başında eğitmek amacıyla bir seminer düzenlemiştir. *“İşçiyi iş başında eğitmek üzere Yol-İş Federasyonu’nun hazırlamış olduğu eğitim gereğince geziye çıkmış bulunan eğitim ve araştırma müdürü Ersin Erdoğan ile basın müşaviri Atilla Uludoğan ilk gezi mahalli olarak Sivas 16. Bölge müdürlüğü merkez atölyesinde filmle eğitim programını tatbik etmişler ve işçiler büyük ilgi ile izlemişlerdir. 27.6. 1968 tarihinden itibaren şube ve şantiyelerde eğitim semineri devam edecek ve misafirler bir müddet daha kalacaklardır. (Haber Gazetesi, 5 Temmuz 1968)”*

1.2.7. Seminerler, Toplantılar, Konferanslar

1966 yılında asgari ücret tespiti için toplantılar yapılmıştır. *“İlimiz Çalışma Müdürlüğü bünyesinde son günlerde çeşitli iş kollarında asgari ücret tespiti yapılmasına başlanmıştır. Önceki gün de OLEYİS Sendikası’nın kapsamına giren otel, lokanta, kahvehane ve benzeri işyerlerinde çalışanlar için yapılan asgari ücret tespiti için Bölge Çalışma Müdürlüğünde bir toplantı yapılmıştır. 13 Temmuz’da yapılan toplantıya altı temsilci katılmıştır. (Ülke Gazetesi, 17 Temmuz 1966)”*

1969 yılında Sivas'ta kurulması öngörülen 4 Eylül Üniversitesi hususunda işçilerle irtibat geçmek, maddi ve manevi desteklerini görüşmek üzere bir toplantı düzenlenmiştir. “Önceki gün saat 17.30’da Türk-İş 5. Bölge Temsilcisi İsmet Uygun’un başkanlığında Üniversite Kurma ve Koruma Derneği ile ilgili olarak bir toplantı yapılmıştır. Toplantıya Demiryolları Sendikası başkanı İsmail Menevşeoğlu, Karayolları İşçileri Sendikası ikinci başkanı Şefik Özcan, Tes-İş, Yapı-İş ve Maden-İş sendikaları adına Sabahattin Ersoy, Çimse-İş Sendikası şube başkanı Mehmet Filizöz, Harb-İş Sendikası başkanı Mehmet Koldaş, Tüm Gıda-İş ve Tez Büro-İş Sendikası adına bölge sekreteri İsa Tarım, Genel-İş Sendikası başkanı Mahmut Topal ile Sivas 4 Eylül Üniversitesi Yaptırma ve Yaşatma Derneği başkanı Rahmi Karahasanoğlu, genel sekreter Kemal Kadioğlu ve veznedar Nezir Özdemir’in iştirak ettikleri açıklanmıştır. İşçi temsilcileri toplantıda, bu ilim ve irfan temellerine ilk haracı koyma katkısında bulunabilmelerinin kendilerine kıvanç ve iftihar vesilesi olacağını belirtmişlerdir. (Haber Gazetesi, 9 Şubat 1969)”

Yine, Demiryol-İş ve Yol-İş Sendikaları üyelerini bilgilendirmek için üniversitelerden bilim adamları davet ederek seminerler düzenlemişlerdir. Yol-İş Sendikası, 27-28 Eylül 1975 tarihlerinde “Sosyal Güvenlik” konusunda SSK Genel Müdürlüğü Müşavirlerinden Selahattin Turla’yı, 13-14 Mayıs 1976 tarihlerinde “Enflasyonun Hayat Pahalılığı Üzerine Etkileri” konusunda DPT uzmanı Tevfik Çavdar’ı Sivas’a davet ederek seminerler düzenlenmiştir. (Sivas Yol-İş Sendikası, 1977: 67)

Sivas, Türk-İş’in düzenlediği “ İlkbahar Bölge Kurultayları”na 31 Mayıs-1 Haziran 1975 tarihleri arasında Türk-İş’in 5. Bölge Temsilciliği’nin öncülüğünde ev sahipliği yapmıştır. (Türk-İş, 1976:263-389)

1.2.8. Konut Kooperatifçiliği

1970’li yıllarda Kümbet ve Stadyum mevkiinde 500 konutluk kooperatifler kurulmuş ve evler hak sahiplerine teslim edilmiştir. Bu hususta Demiryol İşçileri Sendika başkanı İsmail Menevşeoğlu bir bilgilendirme açıklaması yapmıştır: “Gerek memleket imarına hizmet etmek gerek hükümetimizin mesken programına yardımcı olmak ve gerekse en mühimi meskensiz işçi kardeşlerimize birer ucuz ve sıhhi meskene kavuşturmak için şehrimizin en müstesna yerlerinden birisi olan sendika binamızın hemen bitişiğinde 5’er katlı 4’er dairesi kaloriferli 140 daireselik işçi siteleri

inşa edilecektir. Diğer iki arsamızdan biri Kılavuz Mahallesi mevkiinde fidanlık, diğeri de 24 Evler semtindeki yerlerdedir. Bu arsalar da 132 adet bahçeli ev yapılacaktır. Bu evler işçilerin ihtiyarlık primlerinden kesilerek biriken mesken kredisi fonundan ayrılan paralarla Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından ihale edilecektir. Böylece bu yıl ilimize 20 milyon liralık yatırım yapılacak ve işsiz vatandaşlarımıza iş sahası açılarak her türlü zanaat erbabı bu paradan yararlanmış olacaktır. (Haber Gazetesi, 13 Mart 1969)”

1.2.9. Siyasal Faaliyetler

Siyasi partileri açıktan destekleme, sendikanın beklentileri doğrultusunda bir siyasi parti ile ilişki kurma hususunda ildeki ilk örnek; Sivas Demiryolu İşçileri Sendikası'nın 5 Haziran 1977 Genel Seçimlerinde CHP'yi destekleme kararı almasıdır. (Sivas Demiryol-İş Sendikası, 1974: 50) *“Sivas Demiryol İşçileri Sendikası Başkanı Aydener Tandoğan seçim öncesi yayınladığı bildiri ile işçilere “Sivas'ta mahalli sendikaların yöneticileri bir araya gelerek önümüzdeki seçimlerde CHP'yi desteklemeye karar vermiş bulunuyoruz. Tek başına iktidara gelebilme olasılığı bulunan CHP'ye önümüzdeki seçimlerde oy vermenizi rica ediyorum.” şeklinde seslenmiştir. (Anadolu Gazetesi, 4 Haziran 1977)”*

1.2.10. Diğer Faaliyetler

Sivas'a gelen önemli kişileri karşılamak; *“19 Ekim Çarşamba günü şehrimize gelecek olan Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın karşılanması için bütün özel ve resmi kuruluşların yaptıkları hazırlıklara paralel olarak Sivas'taki bütün sendikalarda gerekli şekilde hazırlık yapmaya başlamışlardır. Bu konuda kendisiyle görüştüğümüz Türk-İş 5. Bölge Temsilcisi Sayın Hasan Akalın, Cumhurbaşkanı Sunay'ın karşılanması için bütün sendikalarca gerekli hazırlıkların yapıldığını ifade etmiştir. (Ülke Gazetesi, 15 Ekim 1966)”*

Yeni atanan vali, yeni seçilen belediye başkanını ziyaret etmek; *“İlimiz valiliğine yeni atanmış olan Mustafa Yörükoğlu'nu mahalli sendika temsilcileri ziyaret ederek tanışmışlardır. Yörükoğlu'nu Türk-İş 5. Bölge Temsilcisi İsmet Uygun'un başkanlığında Dyf İş Sendikası başkanı İsmail Menevşeoğlu, Yol-İş Sendikası başkanı Sıtkı Solakoğlu, Genel-iş şube başkanı Mehmet Güneş, Harb-İş Sendikası genel sekreteri Turan Altinel, Yapı-İş Sendikası başkanı Nadir Tekcan, Türk Gıda İşçileri Sendikası başkanı ve Tez Büro-İş temsilcisi İsa Tarım, Demir İş*

Sendikası başkanı Fahri Sarısaltıkoğlu'dan müteşekkül heyet ziyaret etmiştir. (Haber Gazetesi, 29 Şubat 1968) ”

Üyelerin çocuklarına sünnet töreni düzenlemek; “Devlet Demiryolları Sendikası önceki gün sendika üyelerinin 58 çocuğunu sünnet ettirmiştir. 4. işletme Lokali Aile Bahçesinde yapılan sünnet düğününe çok kalabalık bir davetli topluluğu katılmıştır. Sendikanın düzenlediği sünnet düğünü çok eğlenceli geçmiştir. (Ülke Gazetesi, 12 Temmuz 1966) ”

Haftalık-aylık yayın organları çıkarmak; Sivas Yol-İş Sendikası 1970 yılından 1980 yılına kadar haftalık “Sivas Yol-İş” adlı bir gazete çıkartmıştır. (Sivas Yol-İş Sendikası, 1979: 49)

1.3.1980 Sonrası Dönem

1.3.1. Grev Kararı Alma ve Yönetme

1.3.1.1. Türk Metal Sendikası Sivas Şubesi'nin Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri

1985 ve 1993'te Türk Metal Sendikası örgütlü bulunduğu Sağlık Bakanlığı kademesinde 1990 yılında Tarım-İş Sendikası Ulaş ve Hafik Üretim Çiftliklerinde greve gitmişlerdir. (Mahiroğulları, 2001: 110-111)

1.3.1.2. Sivas Demiryol-İş Sendikası'nın Grev Kararı Alma ve Yönetme ile İlgili Faaliyetleri

1995 kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri döneminde, 16. dönem toplu iş sözleşmesi için TCDD ve TÜHİS ile 18 Mayıs 1995 günü başlayan görüşmeler 17 Temmuz 1995 günü uyuşmazlıkla sonuçlanmış; yasanın öngördüğü arabulucu aşamasında da anlaşma sağlanamaması üzerine TCDD ve bağlı ortaklarında 25 Eylül 1995 günü Demiryol-İş Sendikası grev başlatmıştır. (Demiryolu İşçilerinin 1995 Grevi, 1996: 70) “Bütün ülke çapında başlatılan greve, Sivas Demiryol-İş Sendikası işyerlerinde çalışan 4 bin 500 işçi de 26 Eylül 1995 günü dâhil olmuştur. (Anadolu Gazetesi, 29 Eylül 1995)” 2 Kasım 1995 günü hükümetle imzalanan protokolle birlikte tüm ülkede büyük yankı uyandıran grev sona ermiştir.

Yine, 1995 kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri döneminde, Sivas'ta örgütlü bulunan Harb-İş, Tarım-İş, Türk-Metal ve Yol-İş gibi sendikalar örgütlü oldukları işyerlerinde uzun süreli greve gitmişlerdir.

1.3.2. Diğer Mitingler, Eylemler

2003-2007 yılları arasında Demiryol-İş Sendikası Sivas Şubesi olarak, “Seka İşçilerine Destek Eylemi” ve “İşine, Ekmeğine, Vatanına Sahip Çık Mitingi”ne destek vermiştir. (Sivas Demiryol-İş Sendikası, 2007:238-239)

Tekgıda-İş Sendikası, 4/C uygulaması sonucu işlerinden olan işçiler için 15 Aralık 2010 tarihinde Ankara’da bir direniş başlatmıştır. Demiryol-İş Sendikası da, Tekel işçilerinin bu direnişine destek vererek bağlı şubelerden alınan eylem kararına uyulmasını istemiştir. Demiryol-İş Sendikası Sivas şubesi de direnişe destek vererek eylem kararına uymuştur. (Sivas Demiryol-İş Sendikası, 2011: 74)

1.3.3. Konut Kooperatifçiliği

Demiryol-İş şubesi döneminde 1989 yılında Yenişehir semtinde 99 konutluk kooperatifler kurulmuş ve evler hak sahiplerine teslim edilmiştir.

Türk-İş 5. Bölge Temsilciliği’nin kurduğu yapı kooperatifi Aydoğan Mahallesi’nde 200 aileyi, Çimse-İş’in kurduğu Sümer Yapı Kooperatifi DSİ karşısında 46, Yol-İş Kümbet mevkiinde 150, Harb-İş 70, Belediye-İş 180 aileyi ev sahibi yapmıştır. (Mahiroğulları, 2001: 111)

1.3.4. Diğer Faaliyetler

Demiryol-İş Sendikası, 2006 yılında Garanti Sigorta ile bir protokol imzalayarak demiryolu çalışanı tüm üyelerine ferdi kaza sigortası yaptırmıştır. (Sivas Demiryol-İş Sendikası, 2007: 182)

2. MEMUR SENDİKALARININ FAALİYETLERİ

2.1.1965-1971 Yılları Arası Dönem

2.1.1. Mitingler, Eylemler

2.1.1.1. TÖS Sivas Şubesi’nin Miting, Eylem Faaliyetleri

TÖS’ün 15 Aralık 1969 tarihinde Türkiye genelinde başlattığı “*Öğretmen Boykotu*”na, Sivas Şube de katılmış; boykotun ilk günü şehir merkezinde 60, ilçe ve köylerde 47 olmak üzere toplamda 107 öğretmen derslere girmemiştir. (Hizmet Gazetesi, 19 Kasım 1969)”

Yine, TÖS Sivas şubesi 15 Şubat 1969’da Ankara’da yapılacak olan öğretmenler yürüyüşüne yaklaşık 35 öğretmenle katılma kararı almıştır. “*Türkiye Öğretmenler Sendikası ile Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu tarafından düzenlenen “Büyük Öğretmen Yürüyüşü”ne Sivas’tan 35’e yakın*

öğretmen katılacaktır. 1963 Şubat'ı yürüyüşünün bir devamı olan ve 15 Şubat'ta yapılacak olan bu yürüyüş öğretmenlerin bütünlüğünü bir kez daha göstermenin yürüyüşü olacaktır. (Haber Gazetesi, 12 Şubat 1969)"

2.1.2. Eğitim Faaliyetleri

2.1.2.1. TÖS Sivas Şubesi'nin Eğitim Faaliyetleri

"TÖS Sivas Şubesi'nin davetlisi olarak 20 Ocak 1966 tarihinde Sivas'a gelen Prof. Dr. Bahri Savcı tarafından konferans verilmiştir. (Ülke Gazetesi, 21 Ocak 1966)"

2.2.1992 Yılı Sonrası Dönem

2.2.1. Mitingler, Eylemler

2.2.1.1. Kamu-Sen Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların

Miting, Eylem Faaliyetleri

"22.1.2009 tarihinde Türk Sağlık-Sen Numune Hastanesi önünde, personelden alınan yemek ücreti nedeniyle "Simitli Protesto" eylemi gerçekleştirmiştir. (Hürdoğan Gazetesi, 22 Ocak 2009)"

2.2.1.2. KESK Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların Miting,

Eylem Faaliyetleri

19-20 Nisan 2011 tarihlerinde SES Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi poliklinik girişi önünde, "Herkes Eşit, Ücretsiz, Ulaşılabilir ve Kaliteli Sağlık Hizmeti" talebiyle kısa süreli bir iş bırakma eylemi gerçekleştirmiştir. Eyleme yaklaşık 250 sağlık çalışanı katılmıştır. (SES Sivas Şubesi'nin 22.2.2014 Tarihli Faaliyet Raporu)

13.9.2012 tarihinde Eğitim-Sen öncülüğünde, 4+4+4 kademeli eğitim sisteminin getirilmemesi istemi ile ilgili olarak Seyrantepe Mahallesinden başlanılarak Mevlana Caddesi üzerinden Sivas kent meydanına yürüyüş yapılmıştır. (Eğitim-Sen Sivas Şubesi'nin 9.3.2014 Tarihli Faaliyet Raporu)

11.1.2014 tarihinde DİSK, KESK, TMMOB, TTB tarafından Ankara'da düzenlenen "Özgürlük, Barış, Demokrasi, Adalet ve Emek Mitingi"ne katılım sağlanmıştır. (Kesk Sivas Temsilciliği'nin 12.3.2014 Tarihli Faaliyet Raporu)

2.2.1.3. Memur-Sen Sivas Temsilciliği'ne Bağlı Sendikaların

Miting, Eylem Faaliyetleri

"24.12.2010 tarihinde Ulaştırma Memur-Sen Tüdemsaş'ta, Eskişehir'deki Tülomsaş ve Adapazarı'ndaki Tüvesaş personelinin Tüdemsaş çalışanlarından

aldıkları ücret farkı nedeniyle “Vuvuzelalı Eylem” gerçekleştirmiştir. (Sivas Postası Gazetesi, 24 Aralık 2010)”

2.2.2. Eğitim Faaliyetleri

2.2.2.1. Kamu-Sen Sivas Temsilciliği’ne Bağlı Sendikaların Eğitim Faaliyetleri

2010 yılında, Kamu-Sen öncülüğünde, 18 Mart Çanakkale Zaferi yıldönümünde Kongre Müzesi bahçesinde tüm Sivas halkına açık olarak Çanakkale Şehitleri Derneği’nden getirilen orijinal fotoğraflarla “Çanakkale Zaferi Sergisi” düzenlenmiştir. (Kamu-Sen Sivas Temsilciliği’nin 30.11.2010 Tarihli Faaliyet Raporu)

2.2.2.2. KESK Sivas Temsilciliği’ne Bağlı Sendikaların Eğitim Faaliyetleri

2006 yılında, üyelerin kültürel gelişimi için Kesk öncülüğünde, Atatürk Kültür Merkezinde tiyatro sanatçısı Zafer Diper’in oyunlaştırdığı ve oynadığı “Özyıkım” adlı oyun sergilenmiştir.

2007 yılında, KESK öncülüğünde, Marmara Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Tanay Sıtkı Uyar’ın katıldığı “Termik Santrallerinde Enerji Üretimi-Doğal Çevre ve İnsan Sağlığına Zararları” konulu ve “Küresel Isınma Nedenleri” konulu konferanslar düzenlenmiştir. Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Rıfat Akçabol, Gazi Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mustafa Altıntaş’ın konuşmacı olarak katıldığı ve Cumhuriyet Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Hüseyin Yalçın’ın yönettiği “Üniversitelerde Stratejik Yapılanmalar” konulu panel düzenlenmiştir. (Kesk Sivas Temsilciliği’nin 12.4.2008 Tarihli Faaliyet Raporu)

2011 yılında, SES öncülüğünde, Sivas Devlet Hastanesi konferans salonunda, konuşmacı olarak Prof. Dr Ferit Koçoğlu’nun katıldığı “Sağlıkta Dönüşüm Yasaları ve Çalışanlara Etkisi” konulu konferans düzenlenmiştir. (SES Sivas Şubesi’nin 22.2.2014 Tarihli Faaliyet Raporu)

2.2.2.3. Memur-Sen Sivas Temsilciliği’ne Bağlı Sendikaların Eğitim Faaliyetleri

2004 yılında, Eğitim Bir-Sen eğitimci yazar Erkan Kavaklı’nın sunduğu “Evde ve Okulda Başarılı Eğitimin Sırları” adlı bir konferans düzenlemiştir. (Memur-Sen Sivas Temsilciliği’nin 20.4.2005 Tarihli Faaliyet Raporu)

2009 yılında, üyelerin kültürel gelişimi açısından Memur-Sen öncülüğünde “Hayvan Çiftliği” adlı tiyatro oyununa 600 adet bilet alınarak üyelerin oyunu seyretmesi sağlanmıştır.

Gazeteci yazar Ali Erkan Kavaklı Sivas’a davet edilerek üyelere ve temsilcilere konferans vermesi sağlanmıştır. (Memur-Sen Sivas Temsilciliği’nin 3.11.2010 Tarihli Faaliyet Raporu)

2013 yılında, Memur-Sen öncülüğünde, eğitimci yazar Sait Çamlıca’nın katılımıyla “Aile İçi İletişim ve Motivasyon” konferansı verilmiştir.

2.2.3. Konut Kooperatifçiliği

Kamu-Sen üyelerine 2012-2013 yıllarında “Selçuklu Yapı Kooperatifi” ile konut imkânı sağlamıştır.

Memur-Sen üyelerine Üniversite Toki mevkiinde 60 konutluk kooperatif yaptırmıştır.

2.2.4. İmza Kampanyaları

2012 yılında, Eğitim-Sen, 4+4+4 kademeli eğitim sisteminin getirilmemesi ile ilgili olarak Sivas kent meydanında imza standı açarak imza toplamış ve toplanan imzaları valiliğe teslim etmiştir. (Eğitim-Sen Sivas Şubesi’nin 12.3.2014 Tarihli Faaliyet Raporu)

Memur-Sen öncülüğünde, 2014 yılının Şubat ve Mart aylarında “Başörtüsü ve Kılık-Kıyafet Özgürlüğü” için Türkiye genelinde başlatılan imza kampanyasına Sivas’tan, 101.000 imza toplanmıştır.

2.2.5. Kitapçıklar Bastırıp Dağıtma

Anayasa değişikliği için Memur-Sen kampanya başlatarak “Anayasa Değişikliği İstiyoruz” adlı kitapçığı Sivas halkına dağıtmıştır. (Memur-Sen Sivas Temsilciliği’nin 25.4.2013 Tarihli Faaliyet Raporu)

2014 yılında Kamu-Sen çalışanların haklarını anlatmak için “Soma Son Olsun” adlı kitabı Sivas’ta dağıtmıştır. (Kamu-Sen Sivas Temsilciliği’nin 21.11.2014 Tarihli Faaliyet Raporu)

2014 yılının Kutlu Doğum Hastası’nda; Türk Diyanet Vakıf-Sen, “Mükemmel Örnek Hz. Muhammed”, “Ahlakımı Öğreniyorum”, “Kutlu Doğum Haftası’nda Rahmet Damlaları” adlı kitapların, Diyanet-Sen’de “ Peygamber Efendimizin Evrensel Mesajı” adlı kitabın dağıtımını yapmıştır.

2.2.6. Diğer Faaliyetler

Sivas'taki memur sendikalarının genel olarak faaliyetleri arasında; üyelerine daha ucuz tüketim malı sağlayabilmek için belirli işyerleri ile anlaşmalar yapmak, "Öğretmenler Günü", "Anneler Günü", "1 Mayıs", "Emekçi Kadınlar Günü" gibi belirli günlerde çeşitli etkinlikler düzenlemek, üyelerin düğün, nişan, terfi gibi mutlu günlerine katılarak hediye sunmak, üyelerin ve yakınlarının cenazelerine iştirak etmek, üyelerin hastalıkları durumunda ziyaretlerine gitmek, il içi ve dışına geziler düzenlemek, piknikler ve iftar yemekleri düzenlemek, üyelere yönelik kurslar tertip etmek, üyelerin çocukları için özel üniversitelerde burs imkânları sağlamak gibi etkinlikler yer alır.

Yine memur sendikalarının hemen hepsi, Sivas genelinde mesaj sistemi oluşturarak; üyelerinin hastalıkları, cenazeleri ve kan ihtiyaçları gibi durumlarında duyurularda bulunmaktadır.

Memur-Sen, 2014 yılının Ocak ve Şubat aylarında, Suriye ve Filistin için İHH ile yapılan ortak çalışma ve 58 öncü kuruluşun katılımı ile kermes düzenlemiş ve düzenlenen kermes sonucunda 62.000TL toplanmıştır.

Türk Diyanet Vakıf-Sen ve Diyanet-Sen her yıl Kutlu Doğum Haftası'nda üyelerine ve halka gül dağıtmayı adet haline getirmişlerdir.

Diyanet-Sen öncülüğünde, 2 Aralık 2013 tarihinden 9 Mayıs 2014 tarihine kadar Susamışlar Konağı'nda, sohbet programları düzenlenmiştir.

SONUÇ

Türkiye’de ilk işçi örgütlenmesi 1895 yılında Osmanlı Amele Cemiyeti adı altında gerçekleşmişse de cemiyet gizli olarak kurulduğu için bir yıl gibi kısa bir faaliyet süresinin ardından kapatılmıştır. II. Meşrutiyet’in ilanı ve Kanun-u Esasi’nin yürürlüğe girmesiyle birlikte oluşan özgürlük ortamı içinde işçi örgütlenmelerinde bir canlılık görülmüşse de, Cumhuriyet’in ilanından Çok Partili Hayat’a geçilinceye kadarki süre zarfında, çıkarılan kanunlar nedeniyle, hem doğrudan hem de dolaylı olarak işçi örgütlenmeleri olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu da Türk Sendikacılığı’nın yasal olarak tanınmasının 1946 yılına kadar gecikmesine neden olmuştur.

1946 yılında 4919 sayılı Kanun ile 1938 tarih 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu’nda yapılan değişiklikle Türkiye’de işçi sendikacılığı yasallık kazanmıştır.

Sendikalar öncelikle işçi kesiminin yoğun olduğu İstanbul, İzmir, Bursa, Zonguldak gibi şehirlerde kurulmuş, daha sonra Anadolu şehirlerinde kamu iktisadi teşekküllerin varlığı ve bu teşekküllerde çalışan işçi sayısının yoğunluğuna paralel olarak Anadolu’ya yayılmaya başlamıştır.

1930 yılında demiryolu ağının Sivas’tan geçmesi ile birlikte 1939 yılında Cer Atölyesi’nin kurulması istihdam hacmini genişletip işçi sayısındaki artışı da beraberinde getirmiştir. Nitekim Sivas’ta ilk sendikal örgütlenme, 1949 yılında, o yıllarda yaklaşık 3.000 işçinin istihdam edildiği Sivas Cer Atölyesi işçileri tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Türk-İş’in Sivas’ta kurduğu 5. Bölge Teşkilatı’nın kuruluş yıllarında sendikacılığı yaymak hususunda önemli katkıları olmuştur.

Bu gelişmelere paralel olarak 1960’lı yılların başlarında Sivas’ta beş yerel sendika, bir şube kurulmuş ve bu sendikalara yaklaşık 5000 işçi üye olmuştur.

1960 yılı sonrasında hem 1961 Anayasası’nın sendikal özgürlükleri ve grevli toplu pazarlık hakkını güvence altına alan 274 ve 275 sayılı Kanunlar ile birlikte sendikacılığın önündeki engellerin kalkması hem de Sivas’a yapılan kamu kesimi yatırımlarının artmasıyla birlikte Sivas’ta sendikal örgütlenme yaygınlaşmıştır.

1960’lı yılların başlarında sadece beş işkolunda olan sendikal örgütlenmeye, altı işkolunda daha örgütlenme ilave olarak 5000 olan sendikal işçi sayısı 1980 yılında yaklaşık 16.000’e, 2000 yılında 20.000’lere ulaşmıştır. 2014 yılı itibarıyla da

sendikalı işçi sayısı 8.298'dir. Sendikalı sayısının azalmasında 2013 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın aldığı önlemlerle mükerrer ve gerçek dışı yazılımları ayıklamış olmasının etkisi olmuş; dolayısıyla 2013 sonrası dönemde hem Türkiye hem de iller bazında gerçek sendikalı üye sayılarına ulaşılmıştır. Diğer taraftan, Sivas, 2014 yılındaki toplam 8.298 sendikalı işçi sayısı ile dahi Türkiye genelinde % 10'lar civarında olan sendikalaşma oranının üç puan üzerinde bir sendikalaşma oranına sahiptir.

Sivas'taki işçi sendikaları, genel olarak, çalışma hayatıyla ilgili toplu sözleşmeler yapma, miting ve protesto eylemleri düzenleme, greve karar verme ve uygulama, üyelerini eğitmek için seminerler ve konferanslar düzenlemenin yanı sıra şehirdeki konut sorununa çare olabilmek amacıyla üyelerine yapı kooperatifleri kurdurarak yaklaşık 1000 kadar konutun yapılmasına öncülük etmiştir.

Ülkemizde memur sendikacılığı, 1961 Anayasası ile yasallık kazanmış ve memur sendikaları, 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle 1965 yılından itibaren kurulmaya başlamıştır.

Sivas'ta da memur sendikacılığı, Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın 1965 yılında Sivas'a açtığı şube ile başlamıştır. Bunun dışında 1965-1971 yılları arasında dört sendika daha Sivas'ta örgütlenmiştir.

1990'da başlayan memur sendikacılığının ikinci döneminde, Sivas'ta ilk memur sendikası yine öğretmenlerin girişimiyle olmuş ve 1991 yılında Eğitim-Sen'in şubesi açılmıştır. 1992 yılının sonlarında 87 ve 151 sayılı ILO Sözleşmeleri'nin TBMM'de kabul edilmesiyle birlikte de Sivas'ta çok sayıda memur sendikası faaliyete geçmiştir. Ayrıca, işçi sendikacılığında olduğu gibi memur sendikacılığında da il bazında sendikalaşma oranları Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmektedir.

İlk dönemde memur sendikalarında sadece Türkiye Öğretmenler Sendikası Sivas Şubesi'nin az sayıdaki faaliyetine rastlanırken, ikinci dönemde Sivas'ta kurulu memur sendikalarının neredeyse tamamı, kurs, konferans, gezi düzenleme, özel günleri kutlama, üyelerinin mutlu ve acı günlerinde yanlarında olma, protesto eylemleri gibi faaliyetlerde bulunmuştur.

Netice itibarıyla, işçi kesiminin yoğun olduğu İstanbul, İzmir, Ankara gibi şehirlerin dışında, 1950'li yıllarda Anadolu'da gerek işçi kesiminin sayısal yetersizliği, gerekse örgüt kültürünün pek oluşmadığı Sivas gibi taşra şehirlerinde

sendikacılığın yasallık kazandığı 1947'den 2 yıl gibi kısa bir süre sonra başlama çabaları dönemine göre dikkate şayandır. Nitekim Sivas'ta kurulan sendikaların daha 1950'li yıllarda kısmen de olsa hak arama mücadelesine girişmesi, üyelerine tüketim ve konut kooperatifi gibi sosyal faaliyetlerde bulunmasını yine dönemine göre önemli faaliyetler olarak kabul etmek gerekir. Diğer taraftan, Türkiye genelinde olduğu gibi, Sivas'ta da gerçek anlamda sendikal örgütlenme ve sendikal faaliyetler, grevli toplu pazarlık hakkını tanıyan 274 ve 275 sayılı Kanunlarla gerçekleşmiş; günümüzde de bu özellik sürmektedir.

KAYNAKÇA

A. KİTAPLAR

- AKKAYA, Yüksel (2004), “Düzen ve Kalkınma Kıskaçında İşçi Sınıfı ve Sendikacılık”, **Neoliberalizmin Tahribatı**, Metis Yayınları, İstanbul.
- AKTAY, Nizamettin- ARICI, Kadir- KAPLAN E. Tuncay (2009), **İş Hukuku**, Genişletilmiş 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Çalışma Hayatı İstatistikleri**, (2013), ÇSGB Yayını, Ankara.
- ÇELİK, Aziz (2010), **Vesayetten Siyasete Türkiye’de Sendikacılık (1946-1967)**, 1. Baskı, İletişim Yayıncılık A.Ş. İstanbul.
- Demiryol-İş Sendikası (1992), **Demiryol-İş Tarihi (1952-1992)**, Ankara.
- Demiryolu İşçilerinin 1995 Grevi** (1996), Demiryol-İş Yayınları, Ankara.
- GÜLMEZ, Mesut (1994), **Türkiye’de Memurlar ve Sendikal Haklar (1926-1994)**, TODAİE Yayını, Ankara.
- İŞIKLI, Alparslan (2005), **Sendikacılık ve Siyaset**, İlgı Kitabevi Yayınları, Ankara.
- KALKANDELEN, Hayrettin (1968), **Sendikalar ve Kamu Hizmetlerinde Sendikacılık**, Ankara.
- KEPENEK, Yakup- YENTÜRK, Nurhan (2005), **Türkiye Ekonomisi**, 18. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- KOÇ, Yıldırım (1999), **Türk-İş Tarihinden Portreler**, C.I, II, Türk-İş Yayını, Ankara.
- KUTAL, Gülten (1977), **Türkiye’de İşçi Sendikacılığı**, İ.Ü Fakültesi Yayını, İstanbul.
- MAHİROĞULLARI, Adnan (2004), **Cumhuriyet’ten Günümüze Türkiye’de İşçi Sendikacılığı**, Kitabevi, İstanbul.
-(2011), **Dünya’da ve Türkiye’de Sendikacılık**, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.

MAKAL, Ahmet (1997), “Türkiye Çalışma İlişkileri Tarihi”, **Osmanlı İmparatorluğu’nda Çalışma İlişkileri: 1850-1920**, 1. Baskı, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

MIHÇIOĞLU, Cemal (1968), **Türkiye’de Kamu Personeli Sendikaları**, Ankara.

15. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi, (2014), Aydoğdu Ofset, Ankara.

SENCER, Oya (1969), **Türkiye’de İşçi Sınıfı: Doğuşu ve Yapısı**, Habora Kitabevi, İstanbul.

Sivas Demiryol-İş Sendikası (1974), **1973-1974 Genel Kurul Çalışma Raporu**, Sivas.

.....(1995), **5. Çalışma Raporu**, Sivas.

.....(2003), **7. Olağan Genel Kurul Çalışma Raporu**, Sivas.

.....(2007), **8. Olağan Genel Kurul Çalışma Raporu**, Sistem Reklam, Ankara.

.....(2011), **9. Olağan Genel Kurul Çalışma Raporu**, Karşı Reklam, Ankara.

Sivas Yol-İş Sendikası (1968), **3. Dönem Çalışma Raporu**, Doğu Matbaası, Sivas.

..... (1975), **8. Dönem Çalışma Raporu**, Doğu Matbaası, Sivas.

..... (1977), **9. Dönem Çalışma Raporu**, Doğu Matbaası, Sivas.

..... (1979), **10. Dönem Çalışma Raporu**, Doğu Matbaası, Sivas.

SÜLKER, Kemal (1955), **Türkiye’de Sendikacılık**, Sendika Kültürü Serisi, No.1, İstanbul.

TALAS, Cahit (1992), **Türkiye’nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi**, Bilgi Yayınevi, Ankara.

TOKOL, Aysen (1994), **Türkiye’de Sendikal Hareket**, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.

Türk-İş (1976), **İlkbahar Bölge Kurultayları**, Türk-İş Yayınları, Ankara.

Türk-İş Yıllığı (1999), C.I, Ankara.

Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi (1996), Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.I,II,III, İstanbul.

ESEN, Adem (1999), **Sivas Ekonomisi**, Sivas Belediyesi Yayını, Sivas.

B. MAKALELER

ASLAN, Filiz (1996), “2822 Sayılı Toplu İş Sözleşme Grev ve Lokavt Kanunu”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.II, İstanbul.

....., “275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.II, İstanbul.

BAYDAR, Oya (1996), “İşçi Örgütlenmesi”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.II, İstanbul.

CENTEL, Tankut (1996), “Çalışma Yasaları”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.I, İstanbul.

DERELİ, Toker (1993), “Özelleştirmenin Endüstri İlişkilerine Etkisi”, **Basisen Dergisi**, Sayı 51.

.....(2013), “6356 Sayılı Yeni Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu: Genel Bir Değerlendirme”, **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Sayı 36.

GÜLMEZ, Mesut (1996), “Memur Sendikacılığı”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.II, İstanbul.

..... (1996), “Tatil-i Eşgal Kanunu”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.III, İstanbul.

KUTAL, Metin (1996), “624 Sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.I, İstanbul.

.....(1996), “2821 Sayılı Sendikalar Kanunu”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.II, İstanbul.

.....(1996), “274 Sayılı Sendikalar Kanunu”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.II, İstanbul.

MAHIROĞULLARI, Adnan (2001), “Anadolu’da Sendikacılık: Sivas Örneği”,
Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,
Cilt.16, Sayı.1.

.....(2005), “Sivas’ta Memur Sendikacılığı”, **Erciyes
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı.19.

.....(2007), “Sivas Ekonomisi”, **1. Ulusal Sivas
Sempozyumu Tebliğler Kitabı**, Sivas Platformu Yayını, 1. Baskı, İstanbul.

.....(2012), “XXI. Yüzyıla Girerken Sendikacılık:
Günümüzdeki Değişim, Dönüşüm ve Gelecek İçin Arayışlar”, **Hak-İş
Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, Cilt.1, Sayı.1, Ankara.

ÖZTÜRK, Osman (1996), “1946 Sendikacılığı”, **Türkiye Sendikacılık
Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.I, İstanbul.

ÖZTÜRK, Kenan (1989), “Türk-İş Kurulurken Sendikalar Birliği ve ABD’li Irving
Brown”, **Toplumsal Tarih**, C.12, Sayı.67, İstanbul.

TALAS, Cahit (1996), “Türk-İş’in Dünü Bugünü”, **Türkiye Sendikacılık
Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.III, İstanbul.

TOKOL, Aysen (1996), “5018 Sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika
Birlikleri Hakkında Kanun”, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, Kültür
Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.I, İstanbul.

TOPRAK, Zafer (1994), “Amele-i Osmani Cemiyeti”, **Dünden Bugüne İstanbul
Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.I, İstanbul

.....(1998), “Osmanlı’dan Cumhuriyet Türkiye’sine Sendikal
Gelişmeler: İstanbul Umum Deniz ve Maden Kömürü Tahmil ve Tahliye
Amele Cemiyeti”, **Toplum ve Bilim Dergisi**, Sayı:40, İstanbul.

Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi (1996), “İstanbul Umum Amele Birliği” ,
Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, C.II, İstanbul.

C. GÖRÜŞMELER

Bağımsız Haber-Sen Sivas Temsilcisi Turan ŞENER ile 18.8.2014’te Yapılan
Görüşme.

BASK Sivas İl Temsilcisi Ahmet BAŞLAN ile 15.8.2014 ve 27.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Bayındır Memur-Sen Sivas Temsilcisi Necati ÇELİK ile 2.6.2014'te Yapılan Görüşme.

BES Sivas Temsilcisi Kemal AKKAYA ile 9.9.2014'te Yapılan Görüşme.

Eğitim-İş Sivas Temsilcisi Cemil KARAKURT ile 20.8.2014'te Yapılan Görüşme.

ESM Sivas Temsilcisi Jale KIZILTAN ile 14.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Kültür Memur-Sen Sivas Temsilcisi Murat KARAKUZU ile 3.6.2014'te Yapılan Görüşme.

Kültür Sanat-Sen Sivas Temsilcisi Ahmet UBUZ ile 20.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Memur-Sen Sivas İl Temsilcisi Ömer ANLI ile 18.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Tarım Orkam-Sen Sivas Temsilcisi Murat DEMİRBÜK ile 15.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Tem-Sen Sivas Temsilcisi Önder KIRSOY ile 20.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Toç Bir-Sen Sivas Temsilcisi Latif KORKMAZ ile 1.6.2014'te Yapılan Görüşme.

Tüm Bel-Sen Sivas Temsilcisi Mahmut ŞAHİN ile 13.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Türk Enerji-Sen Sivas Temsilcisi Akif SÜT ile 11.9.2014'te Yapılan Görüşme.

Türk İmar-Sen Sivas Temsilcisi Adnan TÜRKAY ile 15.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Türk Kültür Sanat-Sen Sivas Temsilcisi Ahmet OPAN ile 15.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Türk Tarım Orman-Sen Sivas Temsilcisi Yakup BAYRAV ile 15.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Türk Yerel Hizmet-Sen Sivas Temsilcisi Nafiz ASLAN ile 15.8.2014'te Yapılan Görüşme.

Yapı Yol-Sen Sivas Temsilcilerinden Kerim BALKAN ile 13.8.2014'te Yapılan Görüşme.

D. GAZETELER

Anadolu Gazetesi, 4.6.1977

....., 18.9.1977

....., 29.9.1995

Haber Gazetesi, 4.6.1967

....., 7.9.1967

....., 26.10.1967

....., 27.2.1968

....., 29.2.1968

....., 11.4.1968

....., 19.5.1968

....., 18.6.1968

....., 5.7.1968

....., 26.7.1968

....., 20.8.1968

....., 31.12.1968

..... 9.2.1969

..... 12.2.1969

.....13.3. 1969

Hizmet Gazetesi, 28.10.1968

....., 5.7.1969

....., 19.11.1969

....., 23.12.1969

Hürdoğan Gazetesi, 22.1.2009

....., 26.4.2011

Sivas Postası Gazetesi, 29.11.1966

....., 15.2.1967
....., 24.12.2010

lke Gazetesi, 28.11.1949

....., 11.2.1950
....., 17.2.1950
....., 27.10.1950
....., 1.5.1952
....., 21.1.1966
....., 10.5.1966
....., 17.5.1966
....., 31.5.1966
....., 25.6.1966
....., 12.7.1966
....., 15.7.1966
....., 17.7.1966
....., 28.7.1966
....., 3.8.1966
....., 19.8.1966
....., 18.1.1967
....., 17.7.1967
....., 28.8.1986
....., 14.8.1989

Yeni lke Gazetesi, 15.7.1999

E. BELGELER

Bem Bir-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 7.10.2003 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 28.11.2007 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 22.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

Birlik Haber-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 20.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 28.9.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

BTS Sendikası Sivas Şubesi'nin 13.4.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 11.4.2012 Tarihli Seçim Mazbatası.

Büro Memur-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 20.10.2003 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 17.10.2007 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 19.10.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 23.7.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Cevher-İş Sendikası Divriği Şubesi'nin 21.11.2011 Tarihli Seçim Mazbatası.

Çimse-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 18.4.2012 Tarihli Yazısı.

Diyanet-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 23.11.2011 Tarihli Yazısı.

..... 16.5.2012 Tarihli Seçim Mazbatası.

Eğitim Bir-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 20.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 30.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 4.11.2014 Tarihli Yazısı.

Eğitim-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 29.11.2003 Tarihli Faaliyet Raporu.

..... 12.4.2005 Tarihli Faaliyet Raporu.

..... 1.3.2008 Tarihli Faaliyet Raporu.

..... 3.6.2013 Tarihli Faaliyet Raporu.

..... 14.3.2014 Tarihli Yazısı.

Harb-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 19.10.2009 Tarihli Yazısı.

Hizmet-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 23.6.2004 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 23.11.2009 Tarihli Faaliyet Raporu.

Kamu-Sen Sivas İl Temsilciliği'nin 30.11.2010 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 21.11.2014 Tarihli Faaliyet Raporu.

KESK Sivas İl Temsilciliği'nin 12.4.2008 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 12.3.2014 Tarihli Faaliyet Raporu.

Koop-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 14.9.2013 Tarihli Faaliyet Raporu.

Memur-Sen Sivas İl Temsilciliği'nin 20.4.2005 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 3.11.2010 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 25.4.2013 Tarihli Faaliyet Raporu.

Sağlık-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 7.5.2006 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 5.4.2014 Tarihli Yazısı.

Sağlık-Sen Sivas Şubesi'nin 11.1.2005 Tarihli Seçim Mazbatası.
..... 7.11.2007 Tarihli Seçim Mazbatası.
..... 28.10.2014 Tarihli Yazısı.

Ses Sendikası Sivas Şubesi'nin 12.4.2005 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 12.3.2008 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 11.3.2011 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 11.5.2014 Tarihli Yazısı.

Sivas Eğitim-Sen Şubesi'nin 9.3.2014 Tarihli Faaliyet Raporu.
..... 12.3.2014 Tarihli Faaliyet Raporu.

Sivas Ses Şubesi'nin 22.2.2014 Tarihli Faaliyet Raporu.

Tes-İş Sendikası Sivas Şubesi'nin 7.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Türk Büro-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 4.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası.
..... 6.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Türk Diyanet Vakıf-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 6.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Türk Eğitim-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 15.1.2002 Tarihli Seçim Mazbatası.

.....27.11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 16.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Türk Haber-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 23.11.2004 Tarihli Seçim Mazbatası.

.....15.10.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 30.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Türk-İş 5. Bölge Temsilciliği'nin 24.11.2000 Tarihli Faaliyet Raporu.

Türk Sağlık-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 4.4.2005 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 27.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Türk Ulaşım-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 6.1.2002 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 3.12.2004 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 30.10.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Ulaştırma Memur-Sen Sendikası Sivas Şubesi'nin 6.1.2005 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 6.1.2008 Tarihli Seçim Mazbatası.

.....2.11.2013 Tarihli Seçim Mazbatası.

Yol-İş Sendikası Sivas 2 Nolu Şubesi'nin 25.5.2003 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 27.2.2007 Tarihli Seçim Mazbatası.

..... 22 11.2010 Tarihli Seçim Mazbatası.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : **Özlem BULUT**
Uyruğu : **T.C.**
Doğum Tarihi ve Yeri : **02.04.1988 / Gelibolu**
e-posta : **ozlembulut88@gmail.com**

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2012
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2015

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
-------	-------	-------

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS (X) ÜDS () TOEFL () EILTS ()